

UCHWAŁA Nr XXXVIII/423/2021 r.
RADY MIASTA SULEJÓWEK
z dnia 25 listopada 2021 r.

w sprawie przyjęcia **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sulejówek**
na lata 2021-2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, poz. 1834), art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.¹) Rada Miasta Sulejówek uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sulejówek na lata 2021-2027 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Sulejówek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miasta Sulejówek

Daniel Dąbrowski

¹ . Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 r. poz. 2369, w Dz. U. z 2021 r., poz. 794, poz. 803.

Uzasadnienie do uchwały
w sprawie przyjęcia **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sulejówek**
na lata 2021-2027

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym: „Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”

Niniejszy dokument określa i wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej. Strategia również jest materiałem wyjściowym do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

W tym stanie rzeczy, podjęcie uchwały dotyczącej przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sulejówek na lata 2021-2027 w treści załącznika do niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.

Załącznik do Uchwały Rady Miasta Sulejówek

Nr. XXXVIII/423/2021 z dnia 25 listopada 2021

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA SULEJÓWEK NA LATA 2021-2027

Sulejówek, 2021 r.

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sulejówek na lata 2021-2027 jest dokumentem, który na poziomie zarządzania lokalnego (miejskiego) pełni zasadniczą rolę wśród planów strategicznych przygotowywanych w obszarze polityki społecznej. Pozwala na racjonalizację tej polityki, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych.

Dokument stanowi podstawę do realizacji zadań Miasta Sulejówek, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a także mają doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku przy wsparciu ekspertów zewnętrznych. Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, mieszkańcy oraz eksperci zewnętrzni.

Dokument ma charakter kilkuletni. Został przygotowany na lata 2021- 2027. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim, samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

W pracach nad Strategią podstawowym problemem jest zdefiniowanie pojęcia „rozwiązywanie problemów społecznych”. Wielu profesjonalistów i praktyków wskazuje na istotny udział w rozwiązywaniu problemów samych osób dotkniętych dysfunkcją i poprzez wzmacnianie kompetencji tych osób uświadamianie podmiotowości w wychodzeniu z problemu. Istotne jest zorganizowanie profesjonalnej pomocy nakierowanej na udzielanie wsparcia dla osób chcących zmieniać siebie i swoje otoczenie oraz zorganizowanie odpowiedniego systemu umożliwiającego rozwój potencjału społecznego osób i ich rodzin. Wyręczenie w działaniach osoby mającej problemy niewiele zmienia, a często jest ubezwłasnowolnieniem tej osoby i naruszaniem jej godności.

Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji. Strategia jest więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii.

Społeczna akceptacja oraz identyfikacja mieszkańców z wypracowanymi celami dają szansę władzy lokalnej na przejście z poziomu administrowania do poziomu zarządzania polityką społeczną. Jako element żywy Strategia będzie podlegać ciągłym zmianom – będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część z przedstawionych w dokumencie straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądanym, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

Problemy społeczne nie dotyczą tylko działań pomocy społecznej. Z problemami społecznymi spotykają się poza pracownikami socjalnymi także pracownicy policji, oświaty, ochrony zdrowia a w przypadku powiatu – organy zatrudnienia. Zakres problemów społecznych w mieście znacznie przekracza obszary działań ośrodka pomocy społecznej. Większość strategii tak jak niniejszy dokument

zawęza się do obszaru zagadnień z perspektywy ośrodka pomocy społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sulejówek w ujęciu lokalnym określa cele strategiczne i działania przede wszystkim w obszarach:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej;
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i pomoc ofiarom przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym, pomoc rodzinie z problemami społecznymi;
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które spotkała.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów w zakresie polityki społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez miasto środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych w tym organizacji pozarządowych.

WSTĘP	1
1. Podstawy prawne opracowania strategii	4
Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla	5
2. Uczestnicy, proces uspołeczniania, procedury	7
3. Charakterystyka środowiska społecznego	8
Położenie i terytorium	8
Podstawowe dane demograficzne	9
Rynek pracy	10
Infrastruktura edukacyjna i kulturalna	11
Infrastruktura edukacyjna	11
Infrastruktura kulturalna i sportowa	12
Pomoc społeczna	12
Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Sulejówek	13
Wspieranie rodziny i piecza zastępcza	14
4. Diagnoza problemów społecznych	15
5. Rekomendacje dla Sulejówka	25
6. Pozycja strategiczna Miasta Sulejówek	33
Analiza SWOT	33
Prospektywna wizja sposobów rozwiązywania problemów społecznych	40
Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja	43
Cele strategiczne	43
Cele szczegółowe i ich realizacja	44
7. Zakładane rezultaty realizacji strategii	52
8. System zarządzania, Aktualizacja strategii, Ramy finansowe, Ewaluacja.	53
Podmioty zarządzające realizacją strategii	53
Instrumenty realizacji Strategii	54
Aktualizacja strategii	55
Finansowanie strategii	55
Ewaluacja	56
9. Zestawienie tabel, wykresów, map	57
10. Załącznik do Strategii – Diagnoza problemów społecznych Miasta Sulejówek	57

1. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

Podstawą prawną opracowania niniejszej Strategii jest Ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.) obliuguje Gminy do opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Według art. 17. ust. 1. w/w Ustawy:

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka [...].

Poza tym należy nadmienić także o następujących aktach prawnych, w oparciu o które jest opracowana niniejsza Strategia:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. 2020 poz. 821 ze zm.);
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111 ze zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz.U. 2021 poz. 887 ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. 2021 poz. 1249, ze zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. 2021 poz. 1100, ze zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. 2020 poz. 176);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz.U. 2021 poz. 1573);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. 2019 poz. 2133, ze zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. 2020 poz. 1057, ze zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119) stanowi: *Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Gminny program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w tym programie. W celu realizacji gminnego programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika (art. 4.1 ust 2).*
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) stanowi: *Wójt (burmistrz, prezydent miasta) w celu realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, opracowuje projekt Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, zwanego dalej „Gminnym Programem”, biorąc pod uwagę cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Gminny Program stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych (art. 10 ust. 2).*

Podczas realizacji strategii znajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest spójna z celami **Strategii Rozwoju Miasta Sulejówek na lata 2016-2025**, w tym:

Celem 1: Silne, zintegrowane i aktywne społeczeństwo obywatelskie Miasta.

Celem: 1.1: Aktywna postawa społeczna mieszkańców Miasta.

Celem 1.3: Trwałe ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego grup zagrożonych patologiami i bezrobociem.

Celem 3: Odpowiadające potrzebom mieszkańców i środowiska bytowo-komunalne warunki życia w mieście.

Prezentowana Strategia jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju Miasta Sulejówek i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z wybranymi dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu¹

Strategia „Europa 2020” jest strategią Unii Europejskiej, która ma na celu likwidację problemów wynikających z kryzysu gospodarczego. Co więcej, ma pomóc poprawić niedopracowania europejskiego wzoru wzrostu gospodarczego. Unia Europejska wskazała sobie konkretne cele tworzące jeden plan, które obejmują innowację, edukację, zatrudnienie, włączenie społeczne i zmiany klimatu/ energii, które powinno wypełnić się do 2020 roku. W każdym z tych zakresów państwa członkowskie określiły z kolei własne krajowe zamierzenia. Precyzyjne działania na poziomie zarówno unijnym, jak i krajowym intensyfikują realizację strategii.

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy sprzężone ze sobą priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Rada Ministrów w 2020 r. przyjęła Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020. Aktualizacja 2020/2021.

Realizacja założeń niniejszej Strategii da możliwość rozwoju sprzyjającego integracji społecznej. Wspieranie osób zagrożonych izolacją społeczną, w tym osób starszych jest jednym z obszarów priorytetowych Miasta Sulejówek.

Osiągnięcie spójności społecznej jest możliwe poprzez pomoc skierowaną do środowisk dysfunkcyjnych, więc działania realizowane w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisują się w realizację prognozowanych rezultatów z wdrożenia Strategii Unii Europejskiej.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju "Polska 2030". Trzecia fala nowoczesności.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju "Polska 2030" jest dokumentem wskazującym główne tendencje,

1 Dokument nadal obowiązuje.

wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa. Najistotniejszym zadaniem w/w Strategii jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny. W pierwszym obszarze "Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki" wymienia się między innymi działania w zakresie rozwoju Kapitału Ludzkiego. W obszarze "Efektywność i sprawność państwa" jednym z obszarów strategicznych jest Kapitał społeczny, tworzenie warunków do rozwoju aktywnego społeczeństwa obywatelskiego.

Zgodnie z w/w dokumentem aby mówić o rozwoju kapitału ludzkiego niezbędne jest aktywizowanie rezerw na rynku pracy, zwiększenie liczby zatrudnionych, podniesienie aktywności zawodowej kobiet, osób niepełnosprawnych, poprawę dostępności do zasobów mieszkaniowych, wsparcie rodzin w edukacji i opiece nad dziećmi w wieku 0-5 lat, elastyczne zatrudnienie, zapewnienie jak największej adresowalności świadczeń i zasiłków i rozwój ekonomii społecznej.

Wsparcie kierowane do mieszkańców Sulejówka w ramach zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz programów, projektów socjalnych, przygotowanych w celu realizacji strategii wpłynie bardzo korzystnie na rozwój kapitału społecznego.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (*współdziałanie, kultura, kreatywność*) 2030 (kontynuacja Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020), powstała w odpowiedzi na doświadczenia w obszarze funkcjonowania systemu zarządzania rozwojem kraju. Cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 stanowi wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków, który odnosi się do zagadnień jednego z obszarów wpływających na osiągnięcie celów: Kapitał ludzki i społeczny.

Cel główny SRKS 2030 doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

Cel 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne;

Cel 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich;

Cel 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Współpraca różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej, takich jak: organizacje społeczne czy podmioty publiczne będzie umożliwiała realizację określonych celów. Działania skierowane do beneficjentów MOPS w Sulejówku będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” jako cel główny zakłada redukcję ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawę dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone na podstawie diagnozy priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- przeciwdziałania bezdomności,
- rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia,
- wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,
- wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

We wszystkich tych obszarach uwzględniono działania na rzecz przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej, zgodnie z paradygmatem deinstytucjonalizacji przyjętym zarówno na

szczeblu UE jak i w polskiej krajowej polityce społecznej.

Działania zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sulejówek wpisują się w priorytety i kierunki działań w/w Programu.

Dokument Rady Ministrów **Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO-UCZESTNICTWO-SOLIDARNOŚĆ** jest podstawą do aktualnie prowadzonych działań przez samorząd Miasta Sulejówek i wytycza obszary przedsięwzięć na najbliższe lata. Obszary te obejmują:

- I. Kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie.
- II. Uczestnictwo w życiu społecznym oraz wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej.
- III. Tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, dostosowanych do ich możliwości psychofizycznych oraz sytuacji rodzinnej.
- IV. Promocja zdrowia, profilaktyka chorób, dostęp do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji.
- V. Zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego – przeciwdziałanie przemocy i zaniedbaniom wobec osób starszych.
- VI. Tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej.
- VII. Działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze).

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030.

Misja rozwoju województwa brzmi: pragmatyczne dążenie do najpełniejszego i innowacyjnego wykorzystania przewag i szans, odwrócenia niekorzystnych tendencji demograficznych oraz podniesienia jakości życia mieszkańców przy jednoczesnej dbałości o stan środowiska.

Jednym z sześciu celów strategicznych jest **Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki.**

Realizacja niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się w założenia zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego, zwłaszcza w zakresie aktywizacji społeczeństwa, budowy kapitału ludzkiego.

2. UCZESTNICY, PROCES USPOŁECZNIANIA, PROCEDURY

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- programowanie – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów;
- subsydiarność – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu;

- partnerstwo – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej;
- koncentracja – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W poniższej strategii zostały uwzględnione wszystkie wyżej wymienione zasady.

Słownik pojęć

Wizja - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,

Misja – sens naszego istnienia i działania,

Priorytety – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa,

Cele (kierunki strategiczne) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,

Zadania – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

3. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

Położenie i terytorium

Sulejówek to miasto leżące w centralnej Polsce. Należy do województwa mazowieckiego, powiatu mińskiego. Jest siedzibą gminy miejskiej Sulejówek.

Mapa 1. Położenie Sulejówka na tle powiatu i województwa

Źródło: Vademecum Samorządowe,

<https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/statystyczne-vademecum-samorzadowca>

Zasoby mieszkaniowe na terenie Sulejówka

Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Sulejówek to 7 695 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada 388 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski.

Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne:

- 96,41% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu,
- 94,92% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany,
- 93,05% mieszkań posiada łazienkę,

- 87,03% korzysta z centralnego ogrzewania,
- 78,62% z gazu sieciowego.

Wykres 1. Liczba mieszkań na terenie Sulejówka: ogółem w latach 1995- 2018

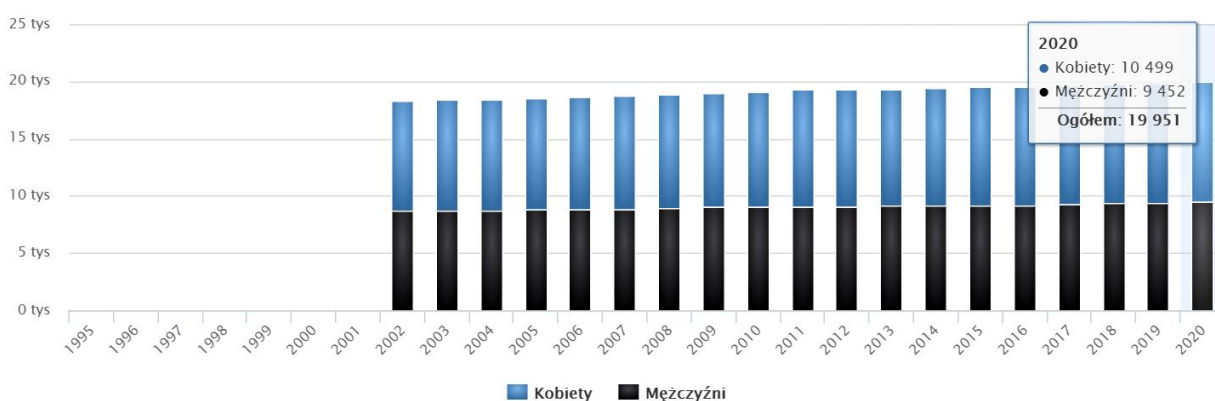
Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Podstawowe dane demograficzne

Według Banku Danych Lokalnych (GUS) Sulejówek miał w 2020 r. 19 951 mieszkańców, z czego 52,6% stanowią kobiety, a 47,4% mężczyźni. W latach 2002-2020 liczba mieszkańców wzrosła o 9,2%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,7 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Struktura demograficzna przedstawia się następująco: 57,8% mieszkańców Sulejówka jest w wieku produkcyjnym, 19,2% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,9% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

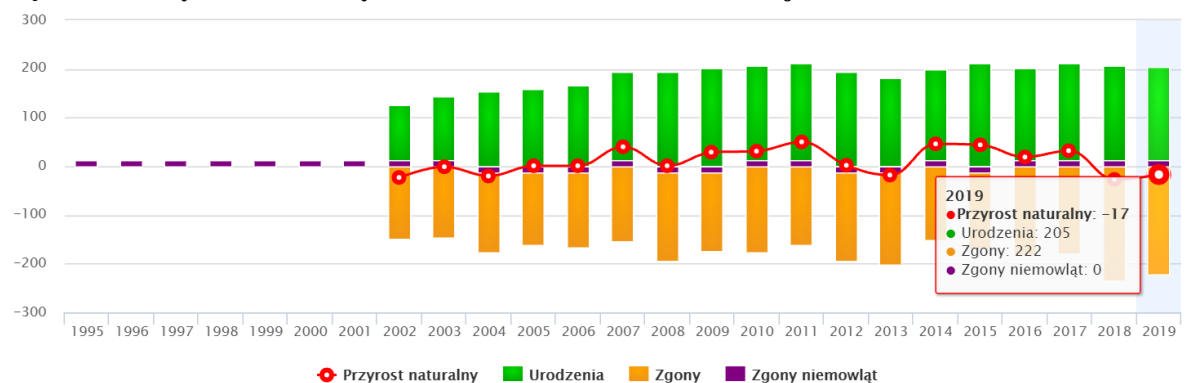
Wykres 2. Ludność gminy Sulejówek w latach 1995- 2020 r.

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Sulejówek ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -17. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,86 na 1000 mieszkańców Sulejówka. W 2019 roku urodziło się 205 dzieci, w tym 46,3% dziewczynek i 53,7% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,92 i jest większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

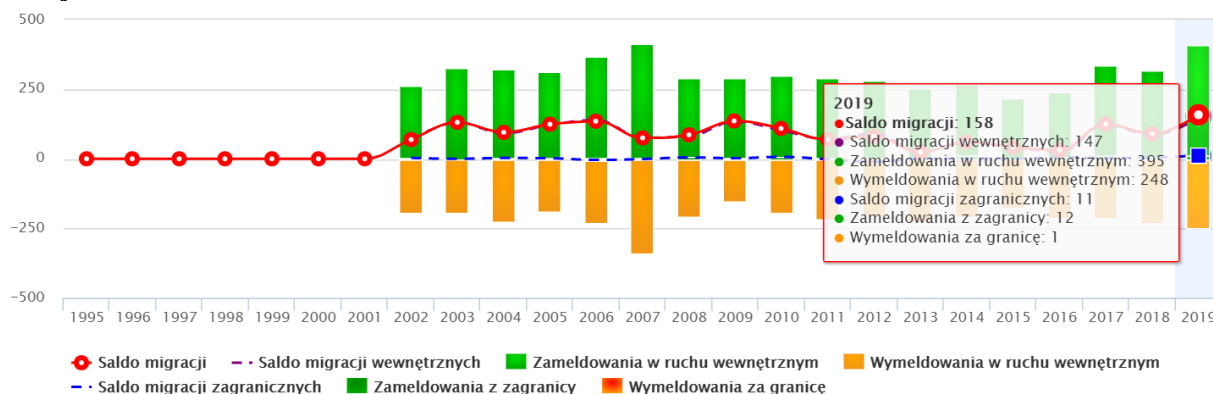
Wykres 3. Przyrost naturalny na 1000 ludności na terenie Sulejówka w latach 1995- 2019

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2019 roku zarejestrowano 395 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 248 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Sulejówka 147. W tym samym roku 12 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 11.

Wykres 4. Zameldowania, wymeldowania i saldo migracji w latach 1995- 2019 na terenie gminy Sulejówek

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rynek pracy

W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Sulejówku wynosiło 4 373,77 PLN, co odpowiada 84.40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

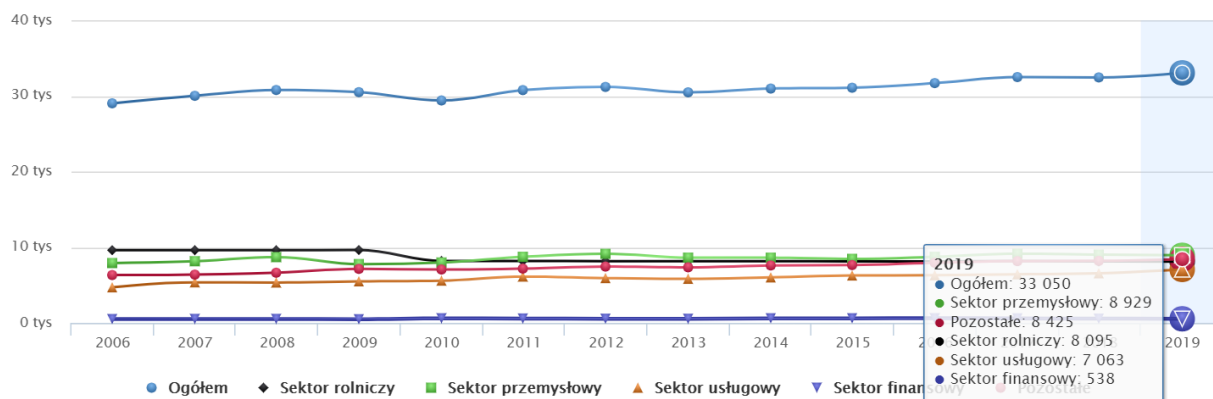
Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Sulejówka 2 052 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 875 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -1 177.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców:

- 24,5% aktywnych zawodowo mieszkańców Sulejówka pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo),
- 27% w przemyśle i budownictwie,

- 21,4% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja),
- 1,6% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

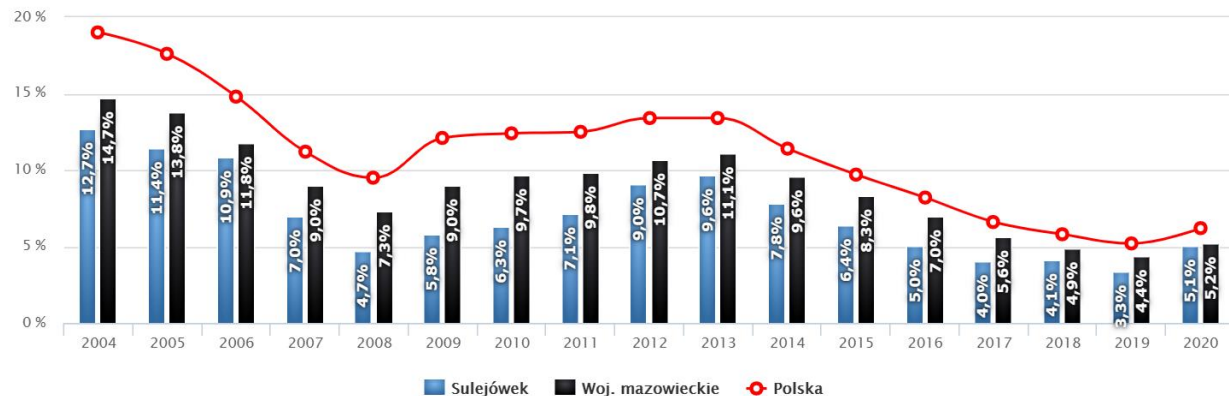
Wykres 5. Liczba pracujących według sektorów w latach 2006- 2019 na terenie gminy Sulejówek

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Bezrobocie rejestrowane w gminie Sulejówek wynosiło w 2019 roku 5,1% (5,1% wśród kobiet i 5,0% wśród mężczyzn). Jest to znacznie mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

Wykres 6. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Sulejówek w latach 2004- 2019

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Infrastruktura edukacyjna i kulturalna

Analizując sytuację społeczno-ekonomiczną Sulejówka należy również zwrócić uwagę na infrastrukturę edukacyjną, kulturalną i zdrowotną. W obszarze polityki społecznej na terenie gminy działa szereg instytucji, których główny celem są działania z obszaru pomocy społecznej, a także edukacji, kultury, sportu i rekreacji oraz profilaktyki zdrowotnej.

Infrastruktura edukacyjna

W 2020 r. na terenie Sulejówka funkcjonowały 2 publiczne i 5 niepublicznych przedszkoli:

- Miejskie Przedszkole nr 1 – 207 dzieci;

- Miejskie Przedszkole nr 2- 225 dzieci;
- Niepubliczne Przedszkole „Oleńka” – 40 dzieci;
- Niepubliczne Przedszkole „Delfinek” – 141 dzieci;
- Niepubliczne Przedszkole „Przytulanka” – 37 dzieci;
- Niepubliczne Przedszkole „Koci – Łapci” – 16 dzieci;
- Niepubliczne Przedszkole „Gagatek” – 5 dzieci.

Ponadto na terenie miasta funkcjonują cztery publiczne szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego – 730 uczniów;
- Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi im. S. Czarnieckiego – 259 uczniów;
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. Marszałka Piłsudskiego – 695 uczniów;
- Szkoła Podstawowa nr 4 im. J. Korczaka – 334 uczniów.

Ponadto funkcjonują 4 szkoły podstawowe niepubliczne:

- Szkoła Podstawowa Benedykta – 299 uczniów;
- Prywatna Szkoła im. Z. i J. Moraczewskich – 824 uczniów;
- Prywatna Szkoła Podstawowa Centrum Edukacyjne – 87 uczniów;
- Prywatna Szkoła Podstawowa im. Rodziny Moraczewskich – 29 uczniów.

Na terenie Sulejówka funkcjonuje jedna publiczna szkoła ponadpodstawowa:

- Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. I. J. Paderewskiego – 298 uczniów.

Infrastruktura kulturalna i sportowa

Duże znaczenie w realizacji zadań w obszarze społecznym mają miejskie instytucje kultury oraz instytucje upowszechniające wśród mieszkańców postawy aktywne zapewniając im możliwość uprawiania sportu i rekreacji.

Na terenie Sulejówka aktywnie działa Miejski Dom Kultury w Sulejówku prowadzi wielokierunkową działalność w zakresie upowszechniania kultury. Dysponuje obecnie salą wielofunkcyjną, dwoma biurami, zapleczem socjalnym i sanitarnym.

Działalność upowszechniającą czytelnictwo prowadzi Miejska Biblioteka Publiczna w Sulejówku.

Na terenie miasta działa sieć biblioteczna, w skład której wchodzi trzy placówki:

- Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Wrońskiego 1;
- Filia Nr 1 MBP, ul. Świętochowskiego 15/17;
- Filia Nr 2 MBP, ul. Idzikowskiego blok 1.

Strona internetowa www.mbpsulejowek.pl - dostosowana do wytycznych WCAG, dzięki czemu jest przyjazna użytkownikom z niepełnosprawnościami. Na stronie dostępny jest katalog centralny. Liczba księgozbioru w woluminach wynosi: 47475, z kolei liczba wypożyczeń księgozbioru w woluminach – 23454 szt.

Pomoc społeczna

Jednostką organizacyjną gminy realizującą zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Sulejówku (dalej jako: MOPS). Celem Ośrodka jest

podejmowanie wszelkich działań umożliwiających osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwianie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Do zadań MOPS należy w szczególności:

- realizacja zadań własnych gminy takich jak: przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń z zakresu pomocy społecznej m.in. zasiłków stałych, celowych, okresowych i innych, świadczenie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania, udzielanie pomocy w formie posiłków, schronienia i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym w tym bezdomnym, dożywianie dzieci, sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym, kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, praca socjalna;
- wspieranie rodziny i współfinansowanie pieczy zastępczej;
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- diagnoza potrzeb oraz sprawozdawczość.

Kadra MOPS na dzień 31.12.2020 r. liczyła 29 osób tj. 25,75 etatu, w tym: Dyrektor – 1 etat, Zastępca Dyrektora - 1 etat, 8 pracowników socjalnych- 7,25 etatu, 5 pracowników – 4,5 etatu w Dziale Świadczeń rodzinnych i Alimentacyjnych, księgowy- 0,75 etatu, Główny księgowy – 0,5 etatu, pracownik do spraw kadr i adm. – 1 etat, pracownik do spraw świadczeń pomocy społ. – 1,75 etatu, opiekunki chorych – 2 etaty, asystent rodziny – 1,5 etatu, psycholog - 1 etat, sekretarka- 0,5 etatu. Inspektor Danych Osobowych realizował zadania poprzez zwiększenie zakresu obowiązków. W Dziennym Domu „Senior+” zatrudnionych było 3 pracowników etatowych w tym: Kierownik i dwóch terapeutów zajęciowych (3 etaty).

Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Sulejówek

Beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2020 r. było 615 osób pozostających w 562 rodzinach. W wymienionych rodzinach gospodarowało 853 osób, co stanowiło 4,5% mieszkańców miasta. Pomoc w formie pracy socjalnej otrzymało 415 rodzin, w tym wyłącznie pracą socjalną objęto 196 rodzin.

- Samodzielne gospodarstwo domowe prowadziło 271 osób, w 102 rodzinach gospodarowano z dziećmi (w tym 48 rodzin niepełnych). W 60 rodzinach głównym źródłem utrzymania była renta, emerytura (w tym 43 gospodarstw jednoosobowych).
- 157 (27,9%) rodzin z 562 otrzymujących wsparcie pieniężne lub niepieniężne znajdowało się poniżej kryterium dochodowego (tj. poniżej 701 zł na osobę samotnie gospodarującą i 528 zł na osobę w rodzinie.). Najtrudniejszą sytuację dochodową miały rodziny z dziećmi oraz osoby dotknięte przewlekłą chorobą lub uzależnieniem.
- W 182 rodzinach (32 % z ogółu) wystąpiła przewlekła choroba, 97 osób (17%) było dotkniętych niepełnosprawnością, w 45 gosp. domowych (8%) wystąpiła skłonność do nadużywania alkoholu, w 69 rodzinach (12 %) członek rodziny był zarejestrowany, jako osoba bezrobotna.

Tabela 1. Liczba i rodzaj świadczeń pieniężnych na terenie gminy Sulejówek. Stan na 2020 r.

	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
rok	2019		2020	
Ubóstwo	179	286	157	248
SIEROCTWO	0	0	0	0
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	14	61	16	44
BEZROBOCIE	74	147	69	142
BEZDOMNOŚĆ	10	10	10	10
NIEPELNOSPRAWNOŚĆ	105	141	97	128
BEZRADNOŚĆ	36	99	40	110
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	162	245	182	254
PRZEMOC W RODZINIE	1	2	1	4
ALKOHOLIZM	21	35	18	31
NARKOMANIA	3	5	2	2
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	7	9	4	15

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulejówku za 2019 i 2020 rok.

Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Sytuacja rodzin została przedstawiona w oparciu o dane statystyczne w zbiorach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulejówku, który ewidencjonuje informacje o rodzinach doświadczających różnych problemów oraz udzielanych rodzinom formach wsparcia. Wybrane dane statystyczne pokazują, że na terenie Sulejówka problemy rodzin wychowujących dzieci, w tym rodzin wykazujących konieczność ochrony macierzyństwa plasują się na drugim miejscu w hierarchii problemów społecznych pod względem liczby osób objętych świadczeniami.

W gminie obserwuje się wzrost ogólnej liczby rodzin objętych pomocą i wsparciem. Udzielane rodzinom wsparcie ma na celu pomoc w rozwiązaniu trudnych życiowych problemów oraz zapobieganie niekorzystnym zjawiskom powodującym trudności rozwojowe dzieci i młodzieży. Priorytetem w działaniu lokalnych podmiotów wspierających rodziny wychowujące dzieci jest przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego w różnych formach, co jest priorytetowym działaniem współczesnych społeczności lokalnych w dobie zmniejszającej się dzietności rodzin.

Problemy rodzin niepełnych, podobnie jak wielodzietnych dotyczą zarówno sfery niedostatku, zaniedbań opiekuńczych powiązanych z niewydolnością wychowawczą rodziców, ale też schorzeniami, niepełnosprawnością i innymi problemami utrudniającymi prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

Wielość problemów z jakimi borykają się rodziny zamieszkujące na terenie gminy Sulejówek jest zróżnicowana, ale najwyraźniej rysują się problemy socjalne, które znajdują wyraz w formach pomocy oferowanych dzieciom. Jedną z takich form stanowi dożywianie dzieci w szkołach i placówkach edukacyjnych. Na terenie Sulejówka pomoc ta udzielana jest w formie posiłku: 64 osób, liczba wydanych posiłków: 6 523 sztuk.

Przedstawiona powyżej diagnoza pokazuje, że problemy rodzin z dziećmi na terenie gminy Sulejówek dotyczą najczęściej kwestii socjalnych, na kolejnych miejscach plasuje się wielodzietność lub niepełne rodzicielstwo, marginalnie występuje problem zaniedbań opiekuńczych powodujący konieczność umieszczenia dzieci w systemie pieczy zastępczej.

4. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

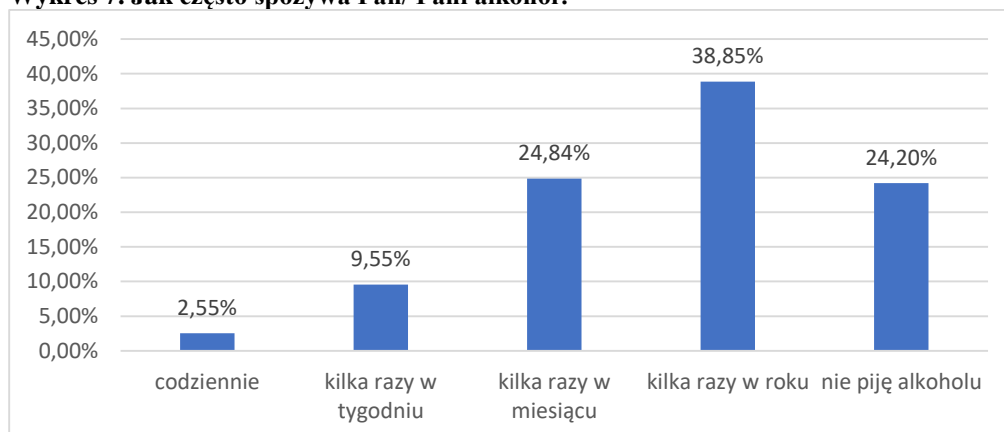
Na podstawie raportu z diagnozy społecznej, zrealizowanej na zlecenie Miasta Sulejówek, przedstawia się obraz problemów społecznych na terenie gminy z perspektywy jego mieszkańców.

Badania zostały przeprowadzone w miesiącach marzec-kwiecień 2021 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 559 osób (157 mieszkańców, 374 uczniów szkół podstawowych oraz szkoły ponadpodstawowej oraz 28 sprzedawców alkoholu). Poniżej przedstawiono główne wyniki badania osób dorosłych².

Na początek mieszkańców zapytano jak często zdarza im się spożywać alkohol. Spośród ankietowanych, 38,85% respondentów przyznało, że spożywa alkohol kilka razy w roku lub nie pije alkoholu (24,20%). Kilka razy w miesiącu alkohol spożywa 24,84% osób, a 2,55% pije go codziennie. 9,55% osób przyznało, że pije alkohol kilka razy w tygodniu. Ukazuje to, iż problem alkoholowy w mieście istnieje lecz w małym stopniu.

² Całkowity wynik badania został zaprezentowany w raporcie „Diagnoza problemów społecznych”.

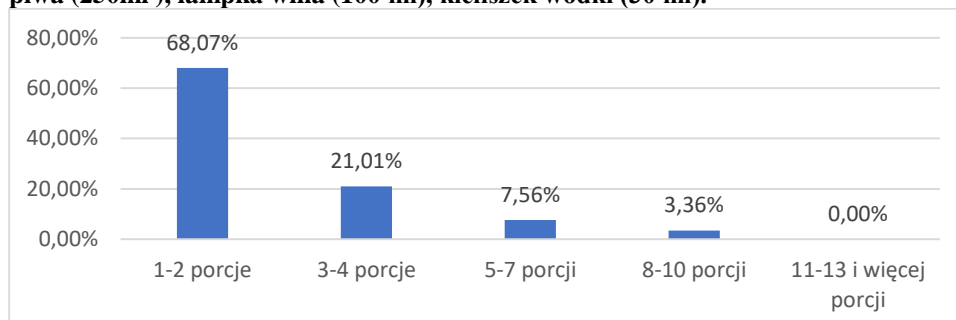
Wykres 7. Jak często spożywa Pan/ Pani alkohol?

Źródło: Opracowanie własne.

Z punktu widzenia niniejszej diagnozy społecznej istotne wydaje się nie tylko jak często badani sięgają po alkohol, ale także ile alkoholu wypijają jednorazowo. Kolejno 68,07% ankietowanych wybrało odpowiedź, iż spożywa od 1 do 2 porcji alkoholu jednorazowo. 21,01% respondentów przyznało, iż wypija od 3 do 4 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywa, następnie od 5 do 7 porcji (7,56%) oraz od 8 do 10 porcji wypija 3,36% osób.

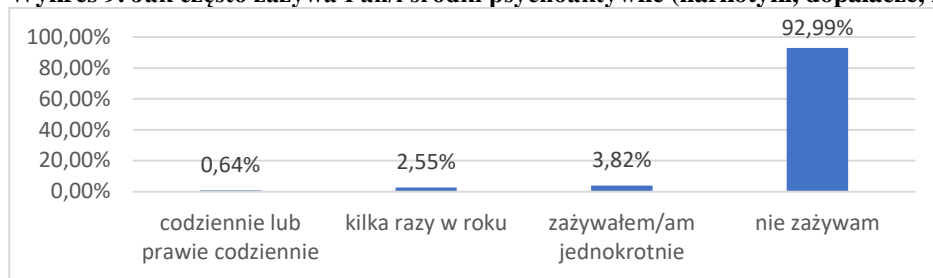
Wykres 8. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

Źródło: Opracowanie własne.

Kolejnym analizowanym problemem był problem uzależnień od substancji psychoaktywnych. Celem było poznanie opinii oraz doświadczeń respondentów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. W pierwszym pytaniu ankietowani zostali zapytani o zażywanie narkotyków. Jak wynika z zebranych danych, 92,99% osób nie zażywa żadnych środków psychoaktywnych. Natomiast pozostali przyznali, że zażywają/zażywali narkotyki m.in.: jednokrotnie (3,82%), kilka razy w roku (2,55%), a także codziennie lub prawie codziennie (0,64%).

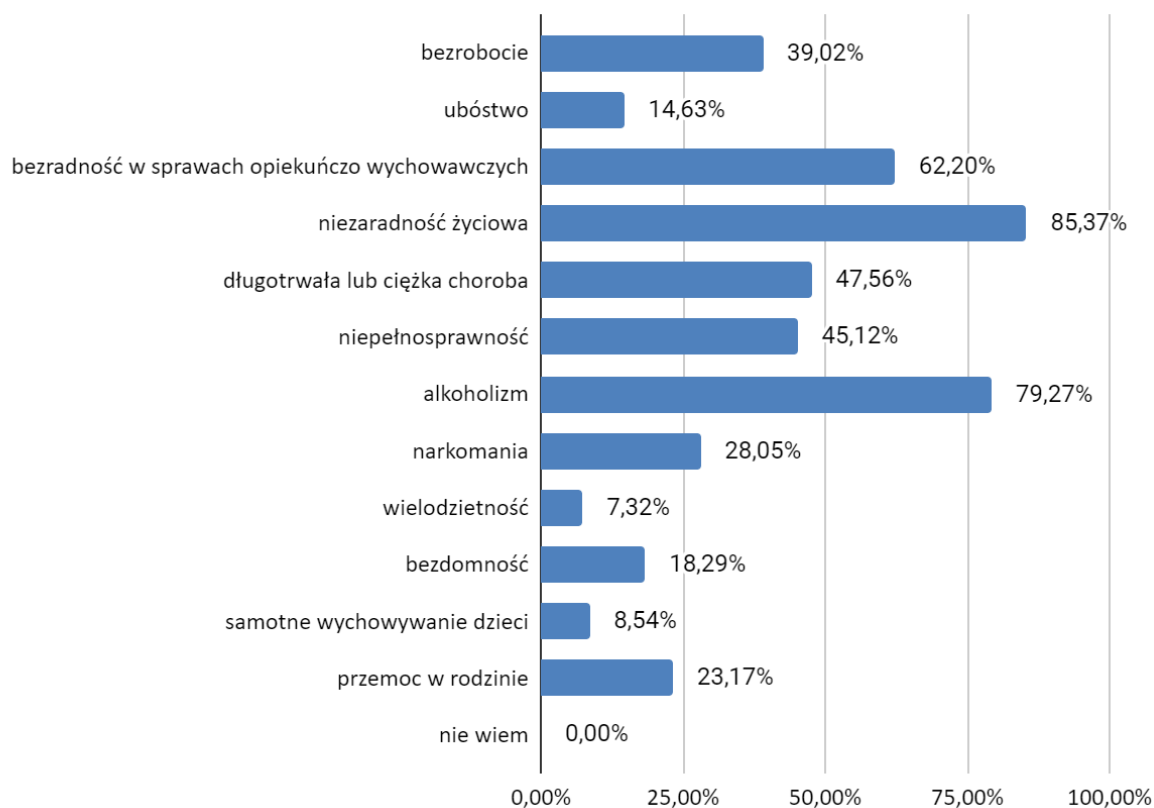
Wykres 9. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

Źródło: Opracowanie własne.

Zdaniem ankietowanych, głównymi przyczynami problemów społecznych, które powodują trudne warunki życia w gminie. Większość mieszkańców, jako przyczynę wskazało niezaradność życiową (85,37%), alkoholizm (79,27%) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (62,20%). 47,56% ankietowanych wskazało długotrwałą lub ciężką chorobę, zaś 45,12% badanych - niepełnosprawność.

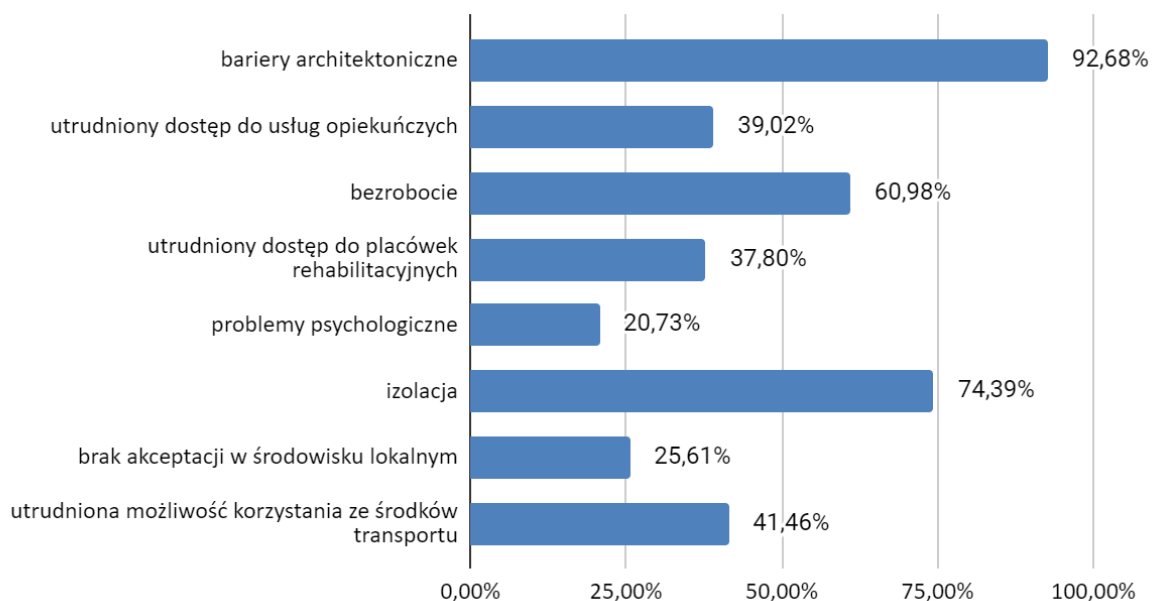
Wykres 10. Jakie są według Pana/i główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia?

Źródło: Opracowanie własne.

Następnie ankietowanych poproszono o ocenę, z jakimi problemami społecznymi najczęściej mogą spotykać się osoby niepełnosprawnie w gminie. Najczęściej były to: bariery architektoniczne (92,68%), izolacja (74,39%) oraz bezrobocie (60,98%).

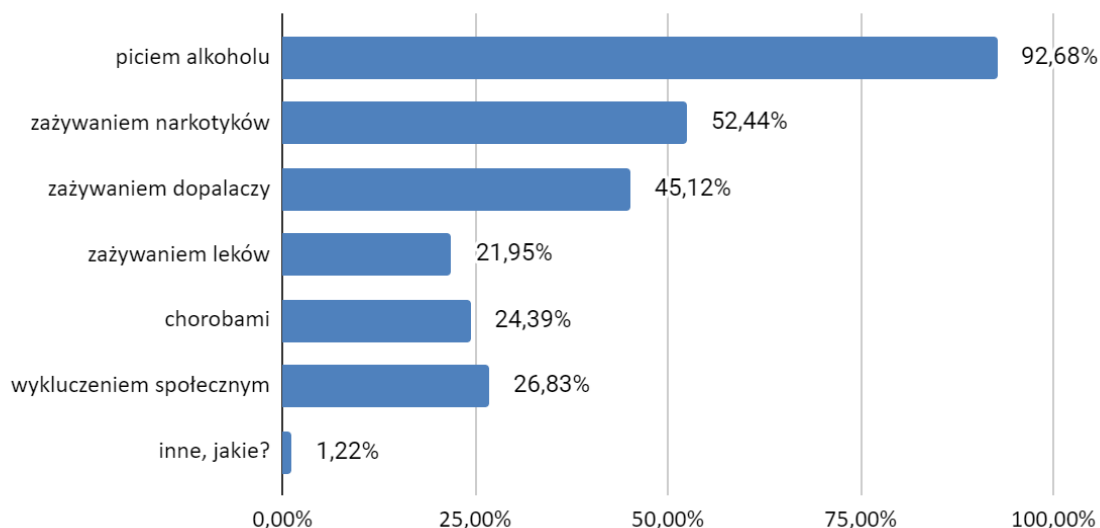
Wykres 11. Według Pana/i z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne?

Źródło: Opracowanie własne.

W kolejnym pytaniu ankietowanych zapytano, co ich zdaniem jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie. Większość badanych twierdzi, że problem przemocy związany jest z nadużywaniem alkoholu – 92,68%. 52,44% ankietowanych stosowanie przemocy wiąże z zażywaniem narkotyków czy z zażywaniem dopalaczy (45,12%). Według 1,22% respondentów problem przemocy domowej związany jest ze stresem.

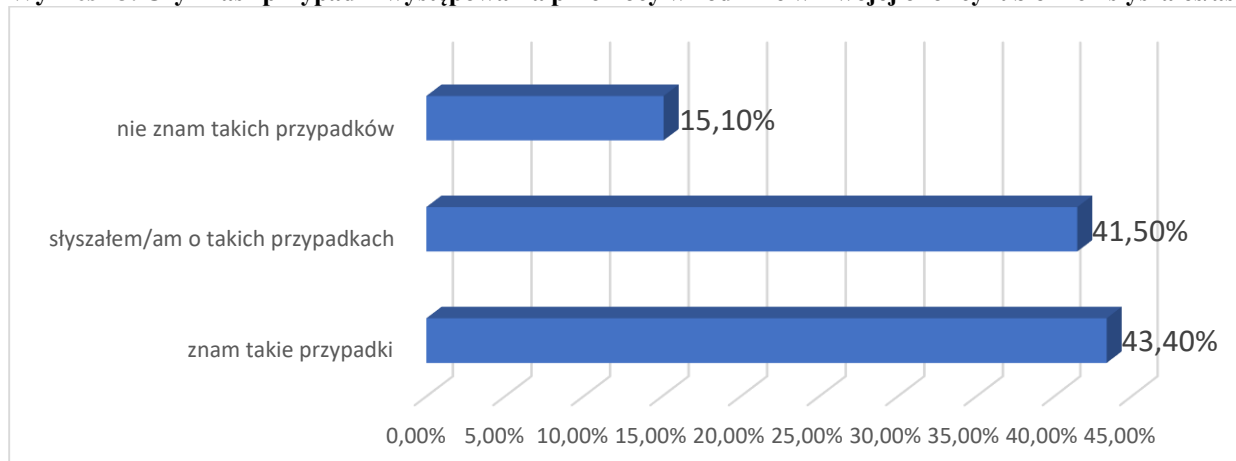
Wykres 12. Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z:

Źródło: Opracowanie własne.

Niepokojący jest fakt, iż 43,40% ankietowanych osób przyznało, że zna przypadki występowania przemocy w rodzinie, natomiast 41,50% osób słyszało o takich rodzinach. Jedynie 15,10% ankietowanych nie zna takich rodzin. Dane te pokazują, iż zjawisko przemocy domowej jest obecne na terenie gminy.

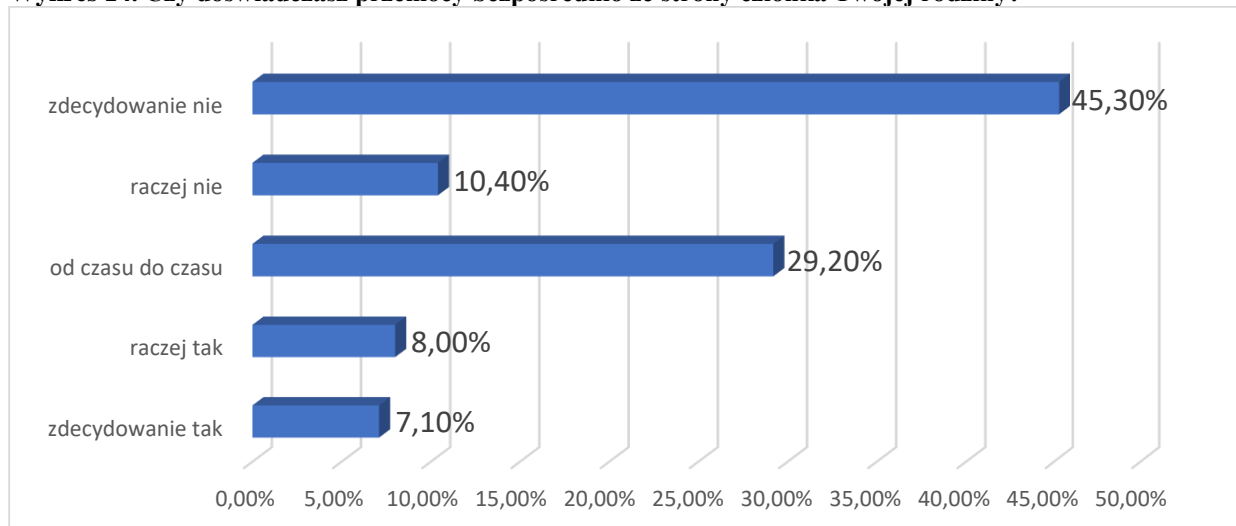
Wykres 13. Czy znasz przypadki występowania przemocy w rodzinie w Twojej okolicy lub o nich słyszałeś/aś?

Źródło: Opracowanie własne.

Blisko połowa ankietowanych (45,30%) uważa, że zdecydowanie nigdy nie doświadczyli przemocy bezpośrednio od członka swojej rodziny. Co dziesiąty ankietowany wskazał odpowiedź „raczej nie”, 29,20% osób doświadcza przemocy od czasu do czasu, 8,00% osób raczej doświadcza przemocy od członków rodziny, a 7,10% badanych zdecydowanie doświadcza przemocy.

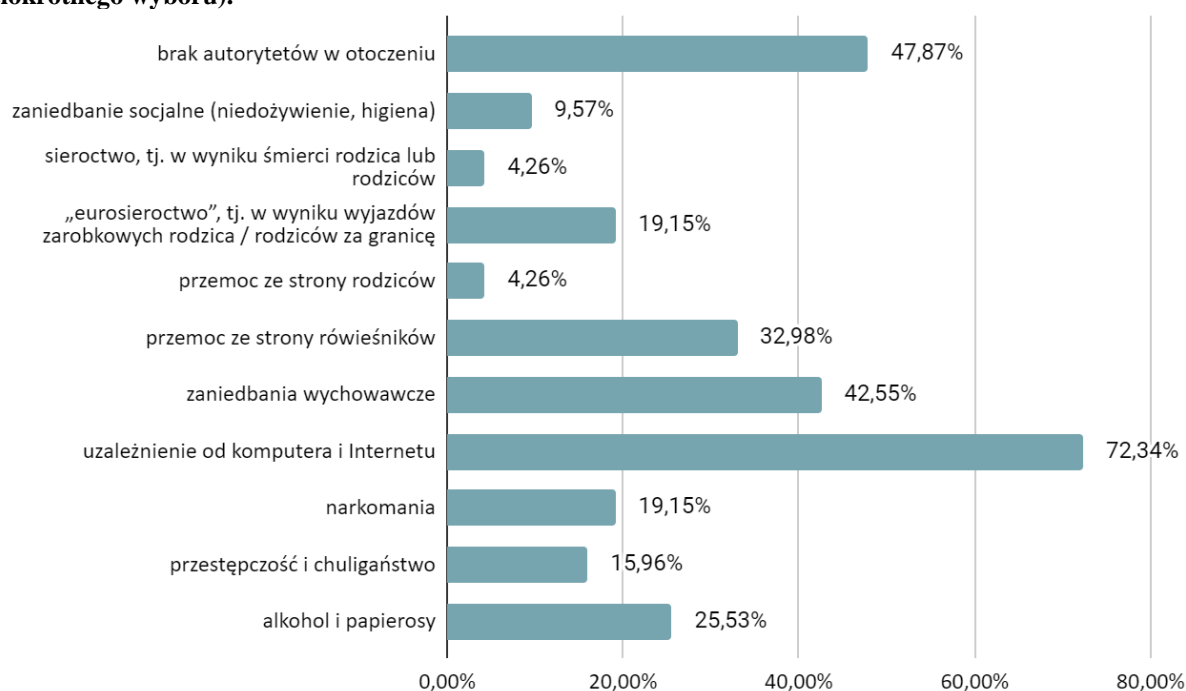
Wykres 14. Czy doświadczasz przemocy bezpośrednio ze strony członka Twojej rodziny?

Źródło: Opracowanie własne.

Analizując negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, można zauważyć, iż zdaniem mieszkańców największym problemem jest między innymi: uzależnienie od komputera i Internetu (72,34%), brak autorytetów w otoczeniu (47,87%), zaniedbanie wychowawcze (42,55%), przemoc ze strony rówieśników (32,98%) czy też alkohol i papierosy (25,53%).

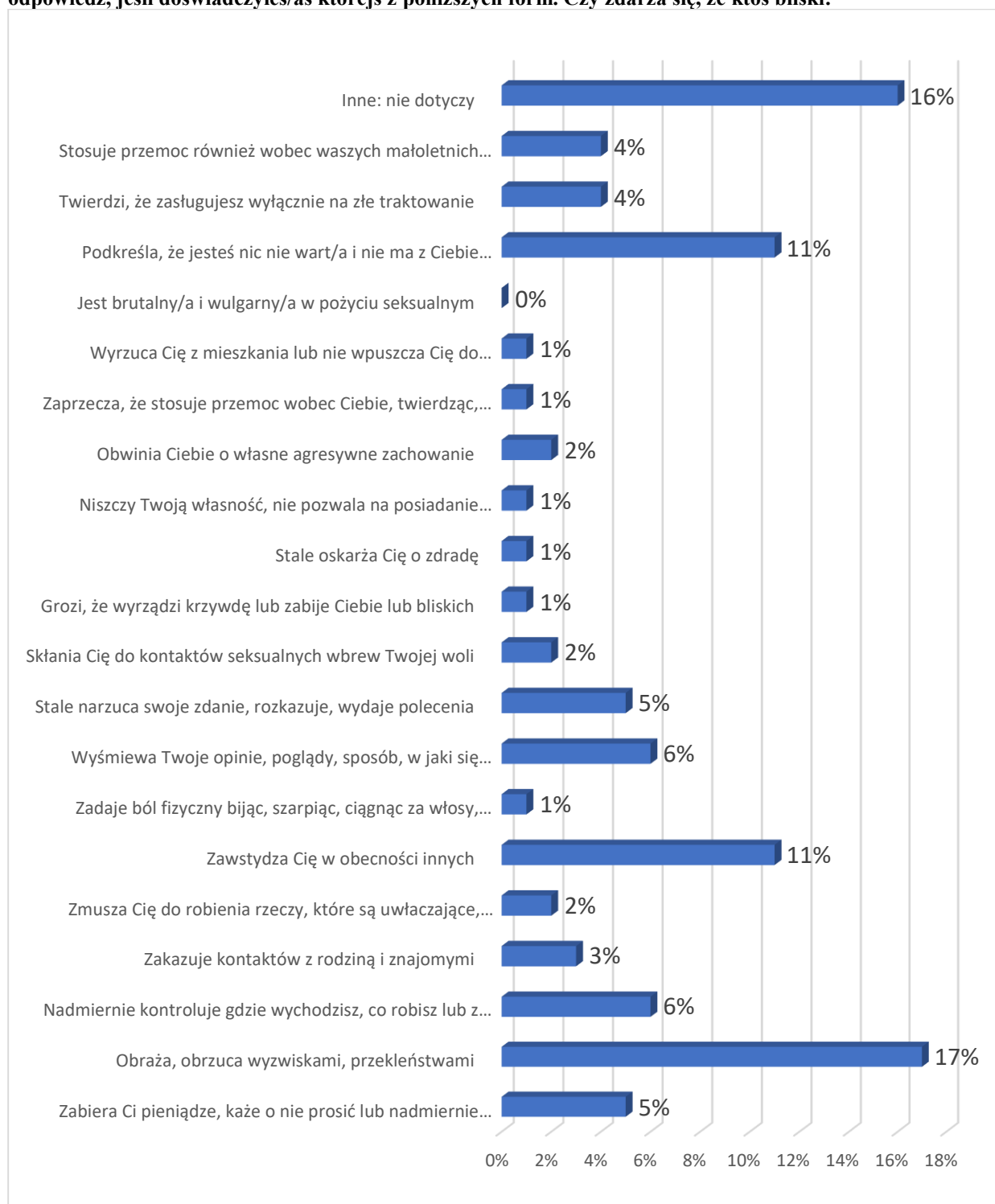
Wykres 15. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/i najczęściej? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Źródło: Opracowanie własne.

Ankietowanych poproszono o wskazanie form przemocy, jakie mają miejsce w ich rodzinach. Na to pytanie odpowiedzi udzielali Ci ankietowani, którzy doświadczyli którejs z wymienionych form przemocy lub ich bliscy doświadczyli danego rodzaju przemocy. Respondenci wskazywali na następujące formy przemocy: obrażanie, obrzucanie wyzwiskami, przekleństwami (17,00%), zawstydzanie w obecności innych (11,00%), podkreślanie, że osoba doświadczająca przemocy jest nic nie warta i nie ma z niej pożytku (11,00%), nadmierną kontrolę tego z kim się ankietowany spotyka, co robi i z kim wychodzi (6,00%), wyśmiewanie opinii, poglądów, sposobu, w jaki się wypowiada (6,00%), stałe narzucanie swojego zdaniem rozkazy, wydawanie poleceń (5,00%), zabieranie pieniędzy lub nadmierne rozliczanie z wydatków (5,00%), stosowanie przemocy również wobec dzieci (4,00%), podkreślanie, że ankietowany zasługuje wyłącznie na złe traktowanie (4,00%), zakazywanie kontaktów z rodziną i znajomymi (3,00%), zmuszanie do robienia rzeczy, które są uwłaczające (2,00%), skłanianie do kontaktów seksualnych wbrew woli (2,00%), obwinianie o agresywne zachowanie osoby stosującej przemoc (2,00%), wyrzucanie z mieszkania lub nie wpuszczanie do mieszkania (1,00%), zaprzeczanie stosowania przemocy (1,00%), niszczenie własności ankietowanego, nie pozwalanie na posiadanie czegoś wyłącznie dla siebie (1,00%), stałe oskarżanie o zdradę (1,00%), groźby dotyczące wyrządzenia krzywdy ankietowanemu lub bliskiej jej osobie (1,00%), zadawanie bólu fizycznego pod postacią bicia, szarpania, ciągnięcia za włosy, popychania lub policzkowania (1,00%).

Wykres 16. Poniżej wymieniono różne formy przemocy, jakie mogą mieć miejsce w rodzinie. Proszę zaznaczyć odpowiedź, jeśli doświadczyłeś/aś którejś z poniższych form. Czy zdarza się, że ktoś bliski:

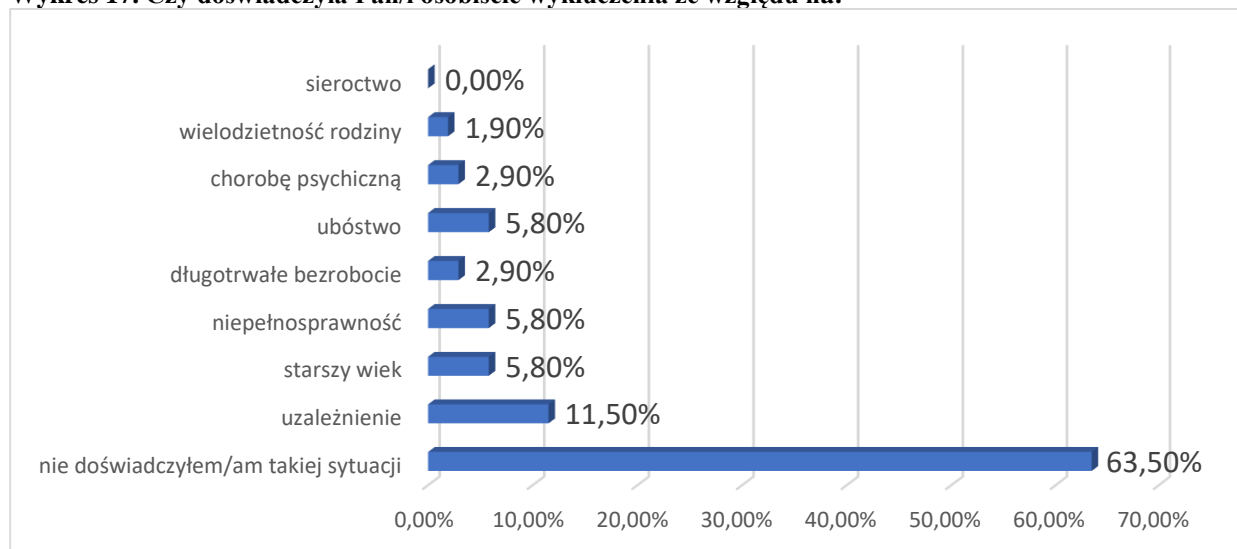
Źródło: Opracowanie własne.

Ankietowani uważają, że osoby doświadczające przemocy mogą liczyć na pomoc: Policji (77,40%), Ośrodka Pomocy Społecznej (49,10%), Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie (43,40%), Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (14,20%),

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (12,30%), Sądu (10,40%), szkoły (6,60%), Kościoła (1,90%), ośrodka zdrowia (1,90%) oraz innych instytucji (0,90%).

Respondentów zapytano, czy kiedykolwiek doświadczyli wykluczenia w swoim środowisku. Zdecydowana większość osób nigdy osobiście nie doświadczyła wykluczenia (63,50%). Natomiast pozostałe osoby doświadczały wykluczenia ze względu na: uzależnienie (11,50%), ubóstwo (5,80%), starszy wiek (5,80%), niepełnosprawność (5,80%), długotrwałe bezrobocie (2,90%), chorobę psychiczną (2,90%) oraz wielodzietność rodziny (1,90%).

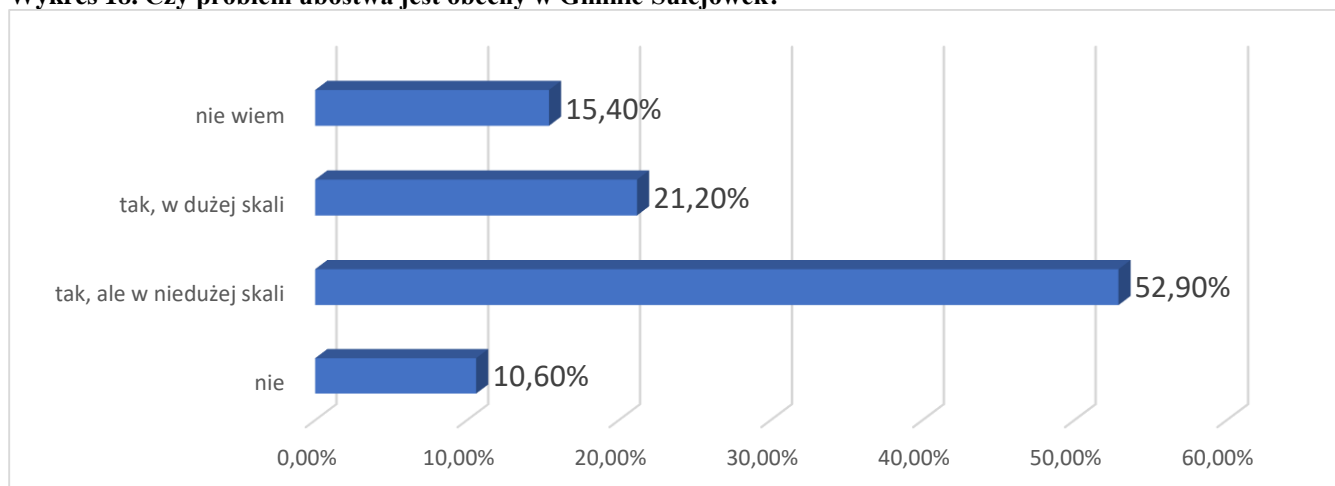
Wykres 17. Czy doświadczyła Pan/i osobiście wykluczenia ze względu na:

Źródło: Opracowanie własne.

Niniejsze pytanie miało na celu oszacowanie liczby rodzin ubogich w gminie. 52,90% ankietowanych przyznało, że problem ten jest obecny, ale w niedużej skali, zaś 21,20% osób twierdzi, iż jest on obecny w dużej skali. Natomiast 10,60% badanych uważa, że w gminie nie ma problemu ubóstwa, a 15,40% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

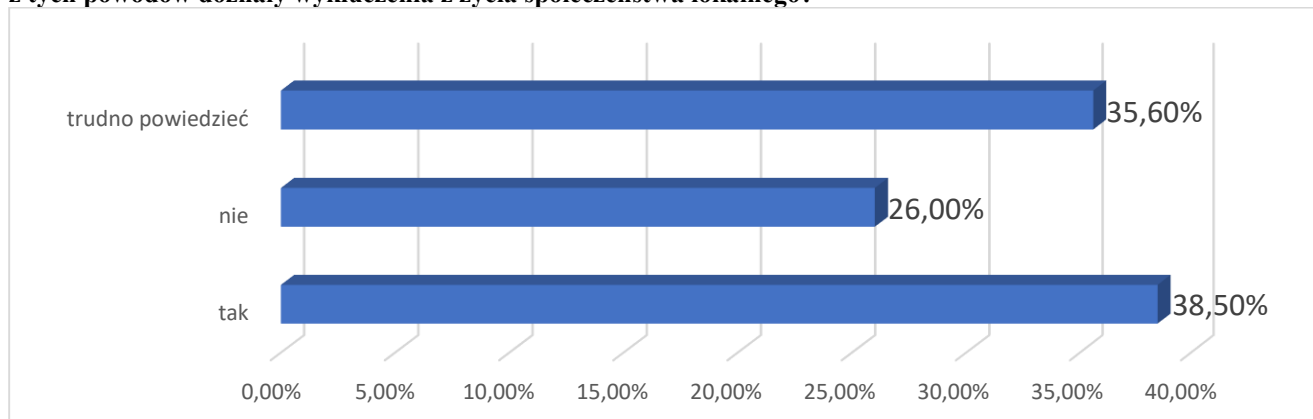
Wykres 18. Czy problem ubóstwa jest obecny w Gminie Sulejówek?

Źródło: Opracowanie własne.

Dodatkowo, 38,50% respondentów twierdzi, iż w ich środowisku znajdują się osoby żyjące na granicy ubóstwa, starsze i bezdomne, które z tych powodów doznały wykluczenia z życia społeczeństwa lokalnego. 26,00% badanych, uważa, że w ich środowisku nie ma takich osób, a kolejne 35,60% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

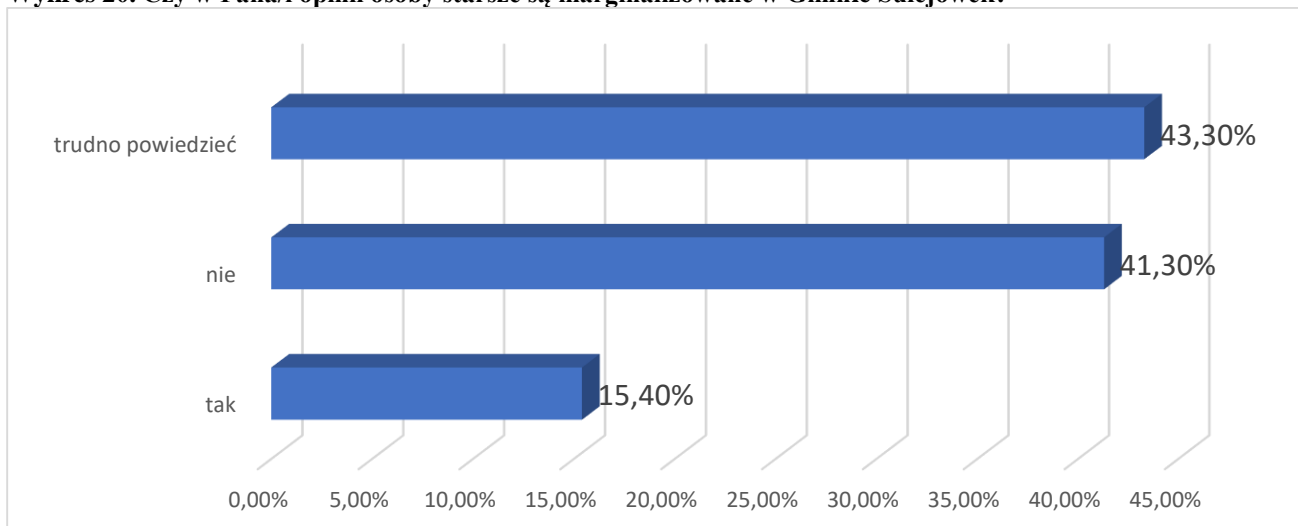
Wykres 19. Czy w Pana/i środowisku znajdują się osoby żyjące na granicy ubóstwa, starsze i bezdomne, które z tych powodów doznały wykluczenia z życia społeczeństwa lokalnego?

Źródło: Opracowanie własne.

Większość respondentów nie wie, czy osoby starsze są marginalizowane w Gminie Sulejówek – takiej odpowiedzi udzieliło 43,30% osób. W opinii 41,30% badanych osoby te nie są marginalizowane, a 15,40% ankietowanych uważa, iż są oni marginalizowani.

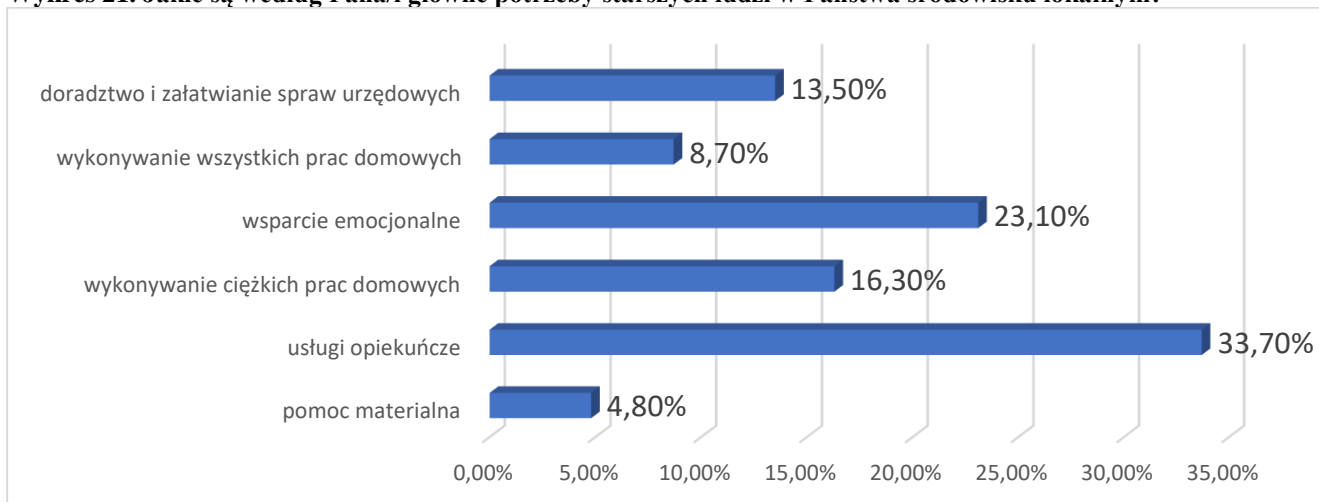
Wykres 20. Czy w Pana/i opinii osoby starsze są marginalizowane w Gminie Sulejówek?

Źródło: Opracowanie własne.

Badani uważają, iż głównymi potrzebami osób starszych, żyjących w środowisku lokalnych respondentów są: usługi opiekuńcze (33,70%), wsparcie emocjonalne (23,10%), wykonywanie ciężkich prac domowych (16,30%), doradztwo i załatwianie spraw urzędowych (13,50%), wykonywanie wszystkich prac domowych (8,70%) oraz pomoc materialna (4,80%).

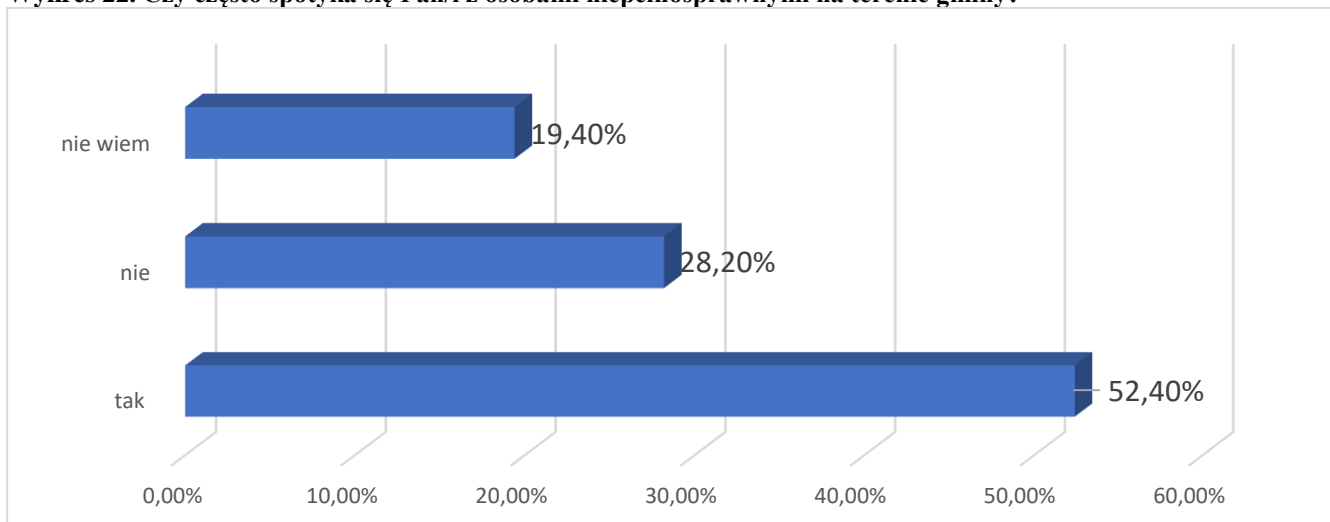
Wykres 21. Jakie są według Pana/i główne potrzeby starszych ludzi w Państwa środowisku lokalnym?

Źródło: Opracowanie własne.

Badanych zapytano, czy często spotyka osoby z niepełnosprawnościami na terenie gminy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 52,40% osób, zaś 28,20% badanych nie spotyka osób z niepełnosprawnościami w gminie. Natomiast 19,40% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

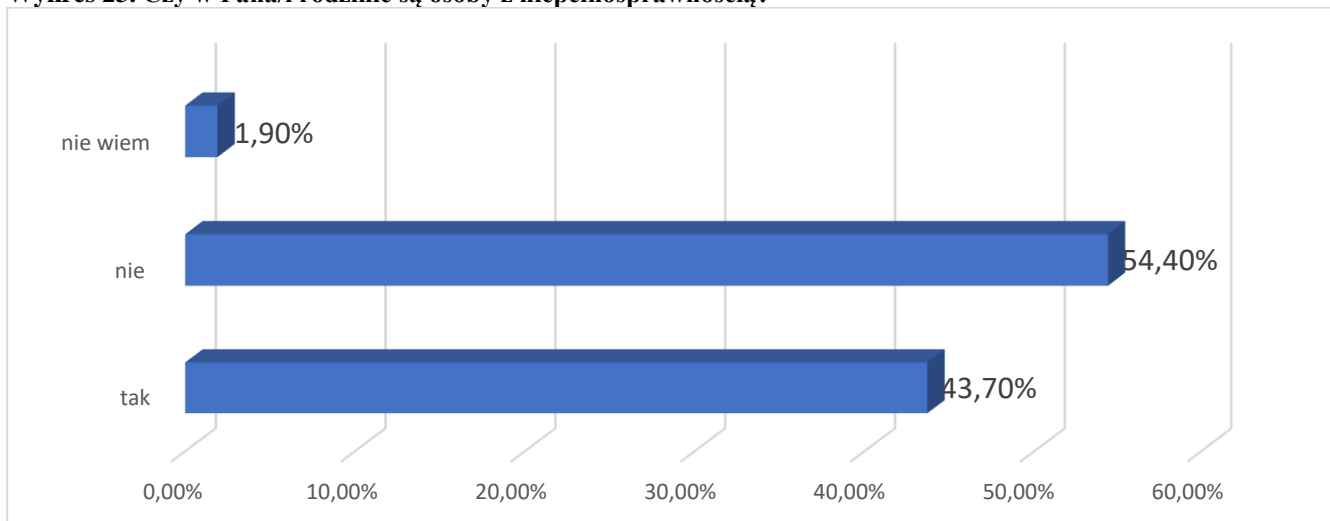
Wykres 22. Czy często spotyka się Pan/i z osobami niepełnosprawnymi na terenie gminy?

Źródło: Opracowanie własne.

W przypadku 54,40% badanych, w ich rodzinach nie ma osób z niepełnosprawnością. Natomiast 43,70% respondentów przyznało, iż w ich rodzinach są takie osoby. 1,90% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 23. Czy w Pana/i rodzinie są osoby z niepełnosprawnością?

Źródło: Opracowanie własne.

5. REKOMENDACJE DLA SULEJÓWKA

Rekomendacje do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka, powstały na podstawie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie Sulejówka.

- 1) Ze względu na skuteczność realizowanych obecnie działań profilaktycznych zaleca się kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców.
Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów przemocy domowej, alkoholizmu, narkomanii, wykluczenia społecznego zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej.
- 2) Wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy, uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków.
- 3) Kontynuowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień oraz angażowanie tych podmiotów w prowadzone kampanie społeczne i działalności edukacyjne na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.
- 4) Szkolenia dla lekarzy i pielęgniarek w zakresie rozpoznawania wzorów spożywania alkoholu przez pacjentów i podejmowania interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, a także przeprowadzenie dalszych szkoleń w zakresie doskonalenia zawodowego dla członków Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy.

Ze względu na występowanie problemu alkoholowego, rekomenduje się:

- 1) Jak wskazują dane zaprezentowane w niniejszej diagnozie, wśród uczniów nie obserwuje się wysokiej skali problemów społecznych (13,51% uczniów przyznało, iż spożywało kiedykolwiek alkohol, kolejne 13,51% uczniów paliło kiedykolwiek papierosy, a żaden z uczniów nie sięgnął nigdy po narkotyki). Kontynuowanie realizacji działań profilaktycznych będzie przeciwdziałać wzrostowi odsetka uczniów sięgających po używki. Zaleca się nie ustawać w realizowanych działaniach profilaktycznych skierowanych do uczniów.
- 2) Warunkiem skuteczności profilaktyki dzieci i młodzieży jest koordynowanie działań obejmujących wszystkie obszary funkcjonowania społeczeństwa. Oznacza to, że działania profilaktyczne powinny być skierowane na najważniejsze modyfikowalne czynniki ryzyka (sprzedaż alkoholu, zapewnienie opieki nieletnim, zmniejszenie przyzwolenia społecznego na spożywanie alkoholu przez nieletnich) i czynniki chroniące (edukacja, budowanie umiejętności psychologiczno-społecznych), dotyczące zarówno samych uczniów, ale również całej społeczności lokalnej.

- 3) Do spożywania alkoholu przyznało się 13,51% uczniów. 18,92% uważa, że ich rówieśnicy sięgają po wyroby alkoholowe. Z tego względu zaleca się zintensyfikowanie realizowanych działań profilaktycznych. Celem zwiększenia zainteresowania wśród uczniów zagadnieniami związanymi z profilaktyką, zaleca się połączenie kilku form strategii profilaktycznych, między innymi:
- **Edukacyjnej** - poprzez realizację określonych zajęć profilaktycznych (np. otwartych zajęć warsztatowych, projekcji filmów ukazujących problem, spotkań ze specjalistami, np. z psychologiem, terapeutą ds. alkoholowych, pedagogiem szkolnym).
 - **Interwencyjnej** - w indywidualnych przypadkach, głównie we współpracy z instytucjami wspomagającymi pracę szkoły,
 - **Informacyjnej na terenie szkoły** - gazetki, materiały informacyjne. Obserwuje się, bezpośrednio zaangażowanie uczniów w opracowanie materiałów profilaktycznych, np. w formie konkursu, zwiększa ich zainteresowanie treściami profilaktycznymi. W związku z tym można zorganizować np. konkurs plastyczny na stworzenie plakatu promującego abstynencję, czy też szkolny konkurs wiedzy o uzależnieniach.
- 4) Warsztaty lub szkolenia z ekspertami oraz pogadanki z wychowawcą. Badania pokazały, iż są to najbardziej lubiane przez uczniów formy profilaktyki. Istotne jest, aby działania profilaktyczne kierować do wszystkich uczniów, a także do nauczycieli i rodziców. Holistyczne podejście zwiększy skuteczność prowadzonych działań. Ich głównym celem jest nauczenie uczniów postawy asertywnej oraz wskazanie interesujących możliwości spędzania czasu wolnego w grupie. Jest to szczególnie istotne, ze względu na fakt, iż znaczna część uczniów przyznała, że ich rówieśnicy sięgają po alkohol, aby zaimponować znajomym (70,27%) oraz z ciekawości (54,05%).
- 5) **Zgodnie z założeniami strategii alternatyw³**, gdy uczniowie będą mieli alternatywne możliwości spędzania czasu wolnego, rzadziej będą sięgać po używki. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, iż badania⁴ pokazują, że dzieci i młodzież zaangażowane w działania sportowe, rzadziej sięgają po używki. Zaleca się, aby zwiększyć działania informacyjne, aby każdy mieszkaniec miał świadomość, jakie działania, projekty oraz zajęcia realizuje i proponuje gmina.

³ Strategie, PARPA, [dostęp online 08.09.2019r.] [http://www.parpa.pl/download/remedium/strategie_03.pdf]

⁴ Między innymi Raport z badania „Wpływ .aktywności sportowej na spożycie używek wśród dzieci i młodzieży szkolnej z gminy Piaseczno” [dostęp online 08.09.2019r.]

- 6) Opracowanie działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach z uwzględnieniem istotnej roli telewizji i Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.
- 7) Zintensyfikować działania ukierunkowane na wzmocnienie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie wśród dzieci i młodzieży przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych. Zgodnie z założeniami strategii edukacyjnej, u uczniów należy wzmocnić umiejętności psychologiczne oraz społeczne, ponieważ sama wiedza nie chroni ich przed podejmowaniem zachowań ryzykownych.
- 8) Zwiększenie świadomości rodziców lub opiekunów w zakresie konsekwencji spożywania alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Dane zaprezentowane w niniejszej diagnozie wskazują, iż 80,00% rodziców, wie że ich dzieci piją alkohol, a 50,00% z nich w ogóle nie zareagowało na tę informację.
- 9) Ze względu na fakt, iż rodzice często nie reagują na informację o sięganiu przez dzieci po substancje uzależniające, zaleca się przeprowadzenie szkoleń dla rodziców. Zajęcia te powinny być nakierowane na wczesne diagnozowanie niepokojących sygnałów, w tym wytyczne do obserwowania i rozmów diagnozujących problem alkoholowy, a także w praktyczny sposób zapoznanie rodziców z alkotestami i testami antynarkotykowymi. Dodatkowo zaleca się zwrócenie uwagi rodziców na problem przyzwolenia społecznego na zakup alkoholu przez nieletnich. Powinny wskazać rzetelne źródła wsparcia i informacji w zasięgu ręki oraz uniwersalne i skuteczne zasady współpracy ze szkołą.
- 10) Wiedzę na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych uczniowie czerpią również od nauczycieli. Z tego względu istotne jest, aby nauczyciele potrafili właściwie przekazywać tę wiedzę uczniom. Zaleca się dalsze prowadzenie szkoleń dla nauczycieli. Tematyka zajęć powinna być nakierowana na obszar konfliktów międzypokoleniowych i komunikację, a także budowanie autorytetu opiekuna lub sposobu na jego odzyskanie. Istotne jest także, aby podczas szkoleń zwrócić uwagę nauczycieli na problem przyzwolenia społecznego na zakup alkoholu przez nieletnich.
- 11) Zwiększenie liczby kontroli punktów sprzedaży alkoholu przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Wynika to z faktu, iż uczniowie oceniają, że zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe,

co tyczy się również pozostałych substancji takich jak narkotyki, dopalacze oraz papierosy. Młodzież zdobywa alkohol za pośrednictwem starszych kolegów (24,32%), którzy dokonują za nich zakupu napojów alkoholowych, kupują go sobie samodzielnie (5,41%) lub proszą o pomoc obcych ludzi znajdujących się w pobliżu sklepu (16,22%). Nacisk powinien być również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów, ponieważ jak wykazały informacje uzyskane od sprzedawców, nie jest to normą - 4 na 8 sprzedawców robi to za każdym razem, gdy nie ma pewności, czy klient jest osoba pełnoletnią.

- 12) Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zna bardzo dobrze jedynie jeden sprzedawca. Z tego względu zaleca się szkolenie dla sprzedawców, podczas których zostanie omówiona ustawa i zostaną zinterpretowane przepisy m. in.:
 - 1) Art. 14-16 (kiedy i w jakich sytuacjach nie wolno podawać / sprzedawać alkoholu)
 - 2) Art. 18 (w jakich okolicznościach i z jakich powodów może zostać cofnięte zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych)
 - 3) Art. 43-45 (omówienie konsekwencji prawnych wynikających z łamania obowiązków wynikających z korzystania z zezwoleń).
- 13) Żaden z ankietowanych sprzedawców nie brał udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu (5 osób przyznało, że nigdy nie brało udziału w takim szkoleniu, a 3 osoby nie pamiętają, czy brały udział). Zaleca się przeprowadzenie szkoleń dla sprzedawców w punktach sprzedaży alkoholu, dzięki czemu osoba prowadząca szkolenie będzie mogła dostosować przekazywane treści do specyfiki danego miejsca oraz wskazać rozwiązania problemów, z którymi zmagają się dany sprzedawca. Szkolenia w punktach sprzedaży okazują się bardziej skuteczne niż szkolenia stacjonarne.
- 14) Działania skierowane zarówno do pracodawców, jak i pracowników, których celem będzie przedstawienie konsekwencji prawnych związanych z podejmowaniem pracy w stanie nietrzeźwym oraz zagrożeń wynikających z takiej sytuacji.
- 15) Szkolenia (w wersji stacjonarnej lub online) dla kadry kierowniczej w zakresie adekwatnego reagowania i interwencji wobec pracowników.
- 16) Realizowanie kampanii informującej o skutkach picia w ciąży, jak również zapoznanie mieszkańców z tematyką FAS – alkoholowego zespołu płodowego i uświadomienie kobietom w ciąży konieczności unikania nawet śladowych ilości alkoholu.

Ze względu na występowanie problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, rekomenduje się:

- 1) Prowadzenie szeroko zakrojonych akcji prewencyjnych związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu. Badanie dorosłych mieszkańców wykazało, że 38,90% ankietowanych mieszkańców przynajmniej raz prowadziła pojazd będąc pod wpływem alkoholu (5,30% osób zdarzyło się to raz, 3,00% osób robi to sporadycznie, a kolejny 1,00% ankietowanych często prowadzi pojazd w stanie nietrzeźwości). Dodatkowo 3,70% respondentów było zatrzymanych za prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu. Dane te są ostrzeżeniem, ponieważ wiążą się nie tylko z łamaniem prawa, ale również stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla kierowców oraz społeczności lokalnej.
- 2) Częstsze monitorowanie przez policję miejsc publicznych na terenie gminy, ze szczególnym wyczuleniem na obecność osób nietrzeźwych i niepełnoletnich spożywających alkohol.
- 3) Ze względu na występowanie problemu prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu zaleca się zorganizowanie kampanii informacyjnej dla mieszkańców w celu uświadomienia konsekwencji związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez różnego rodzaju kampanie profilaktyczne.
- 4) Realizację zajęć profilaktycznych w szkołach (wśród starszych uczniów) na terenie gminy, poświęconych bezpieczeństwu na drogach, z uwzględnieniem właściwych zachowań i postaw wobec uczestnictwa w ruchu drogowym pod wpływem napojów alkoholowych.

Ze względu na fakt, iż uczniowie sięgają po papierosy, rekomenduje się:

- 1) Rekomenduje się opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia odpowiedzialności sprzedawców i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży papierosów osobom niepełnoletnim.
- 2) Podkreślanie aspektów ekonomicznych związanych z paleniem papierosów. W walce z problemem nikotynowym na terenie gminy oprócz szkodliwości dla zdrowia, powinien zostać również użyty argument, iż kupowanie papierosów wiąże się z poważnym nadszarpnięciem domowego budżetu.
- 3) Przeprowadzenie kampanii społecznej mającej na celu zwiększenie świadomości rodziców oraz uczniów dotyczącej szkodliwości nikotyny. Podobnie jak w przypadku sięgania uczniów po alkohol, również w przypadku nikotyny, 40,00% rodziców wie, że ich dzieci palą papierosy.

- 4) Kontynuowanie i zintensyfikowanie działań edukacyjnych w oparciu o strategię informacyjną, mającą na celu uświadomienie uczniom szkodliwości palenia papierosów. 35,14% ankietowanych uczniów przyznało, że ich rówieśnicy sięgają po papierosy.
- 5) Zaleca się zorganizowanie zajęć profilaktycznych w celu uświadomienia i uzupełnienia wiedzy jak narkotyki i dopalacze negatywnie wpływają na organizm człowieka - dla dzieci i młodzieży szkolnej.
- 6) Podejmowanie działań skierowanych wobec rodziców i nauczycieli, w celu wzmacniania ich autorytetu wychowawczego. Ważnym jest, by stali się oni wiarygodnym źródłem informacji i kształtowali prawidłowe postawy podopiecznych. Jest to szczególnie istotne ze względu na fakt, iż znaczny odsetek ankietowanych wskazał na szkołę, jako miejsce, z którego czerpie wiedzę na temat narkotyków i dopalaczy.
- 7) Promowanie zdrowego stylu życia jako przeciwdziałanie oraz zapobieganie problemom, związanym z sięganiem po narkotyki przez dzieci, młodzież i osoby dorosłe. Dzięki tego typu działaniom, uczniowie oraz dorośli poznają alternatywne modele życia, które pomogą im zerwać z utrwalonym przez nich wzorem postępowania.
- 8) Edukacja publiczna, poruszająca kwestię konsekwencji prawnych, zdrowotnych i społecznych używania narkotyków.

W celu zmniejszenia się skali problemu przemocowego, zaleca się:

- 1) 37,84% uczniów uważa, że w ich szkole występuje przemoc między uczniami. Z tego względu rekomenduje się zorganizowanie zajęć dydaktycznych dotyczących kwestii przemocy w szkole. Dalsza realizacja i intensyfikacja działań, których celem jest zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu.
- 2) 32,43% ankietowanych uczniów doświadczyło kiedykolwiek przemocy. Wśród tych uczniów, 58,33% doświadczyło przemocy ze strony kolegów ze szkoły. Dlatego zaleca się warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie do nauki szkolnej.
- 3) Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla mieszkańców gminy, dotyczącej problemu występowania zjawiska przemocy, do której dochodzi w domu. Ma ona celu nie tylko zwiększenie wiedzy na temat przemocy, ale także uświadomienie mieszkańcom, że mają obowiązek reagować

oraz powiadomić odpowiednie służby, w przypadku gdy dowiadują się o sytuacji występowania przemocy domowej w ich otoczeniu.

W odniesieniu do problemu biedy i ubóstwa, starzenia się społeczeństwa oraz sytuacji osób niepełnosprawnych w Mieście Sulejówek zaleca się:

- Tworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.
- Kontynuowanie działań pomocowych dla osób ubogich: zasiłki i świadczenia, mieszkania socjalne, zbiórki pieniędzy, ubrań, żywności.
- Istotne jest, aby szkoła nadal identyfikowała problemy finansowe w rodzinach uczniów oraz pomoc tym osobom (darmowe podręczniki, wyprawki szkolne, stypendia).
- Identyfikowanie osób pozostających bez zatrudnienia i dalszą pomoc obejmującą pośrednictwo zawodowe, w tym szkolenia z poszukiwania pracy oraz kontynuowanie wsparcia dla osób wchodzących lub powracających na rynek pracy.
- Organizowanie staży/praktyk zawodowych dla dorosłych, w celu podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, a także szkoleń z zakresu kompetencji kluczowych. Istotne jest, aby osoby, które mają mniejsze zasoby finansowe powinny mieć możliwość uzyskania dofinansowania przejazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pracy, stażu lub praktyk zawodowych.
- Poszerzenie oferty programów pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, starszych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie miejsc wsparcia i poradnictwa dla tych grup.
- Dalszą materialną i usługową pomoc dla osób starszych.
- Upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy osobom starszym, bezdomnym i zagrożonym ubóstwem.
- Zaleca się także dalsze zapewnianie osobom starszym, niepełnosprawnym i innym zagrożonym wykluczeniem społecznym form aktywnego spędzania czasu oraz włączania tychże osób w życie zawodowe i publiczne. Istotne jest, aby informować mieszkańców o realizowanych działaniach.
- Zaleca się dalsze przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych poprzez organizowanie akcji, kampanii mających na celu stworzenie pozytywnego obrazu późniejszej fazy życia, odejście od stereotypu stary = chory, a także rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych.

Dodatkowo zaleca się:

- Szkolenia dla rodziców – rekomenduje się przeprowadzenie szkoleń dla rodziców, które obejmowałyby następujące zagadnienia: organizacja czasu, podział obowiązków, rozwój emocjonalny dziecka oraz

sposoby skutecznej komunikacji. Zdobyta wiedza pozwoli rodzicom lepiej wypełniać swoje obowiązki, pomoże zrozumieć psychikę młodego człowieka, a także mechanizmy rządzące jego postępowaniem. Efektem tych działań będzie wzmocnienie więzi rodzinnych.

- Rekomenduje się przeprowadzenie warsztatów lub akcji informacyjnych skierowanych do rodziców, które mogłyby uświadomić różnice między przemocą, a konfliktem rodzinnym oraz nauczyć rozpoznawać sygnały świadczące o występowaniu przemocy w rodzinie. Planowane działania edukacyjne służyłyby również zwiększeniu poziomu wiedzy o konsekwencjach stosowania przemocy wobec dzieci i wzmocnieniu ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych (np. nauka rozwiązywania konfliktów rodzinnych).
- Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenie szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy.

6. POZYCJA STRATEGICZNA MIASTA SULEJÓWEK

Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawione są wyniki prac uczestników zespołu ds. planowania strategicznego, będących współautorami strategii opartej o diagnozę SWOT.

ANALIZA SWOT

Ubóstwo i wykluczenie społeczne	
<p>Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> -działalność MOPS, który umożliwia, mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji, życiowych, rozwiązanie problemów, wsparcie w zaspokajaniu podstawowych potrzeb, - dobra znajomość środowiska lokalnego przez służby pomocy społecznej, -wzrost świadomości społecznej w zakresie identyfikacji potrzeb i sposobów ich zaspokojenia; -możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa prawnego, psychologicznego, terapeutycznego, - możliwość skorzystania z różnego rodzaju programów rządowych skierowanych do poszczególnych grup społecznych. 	<p>słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - nadmierna administracja ograniczająca czas na pracę socjalną, -wzrost osób bezrobotnych (w tym osób do 30 r. życia), - niskie kwalifikacje osób bezrobotnych, - dziedziczenie ubóstwa i niezaradności życiowej, -uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, - wyuczona bezradność, - brak motywacji do zmiany swojej trudnej sytuacji, -występowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia, -rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym, - ujemny przyrost naturalny w ostatnich latach, - świadoma rezygnacja z aktywności zawodowej na rzecz licznych świadczeń socjalnych (nieopłacalność podjęcia zatrudnienia). -Brak psychologa w niektórych szkołach i ograniczona ilość pedagogów szkolnych. Słaba współpraca (- niektórych szkół) z sądami –wydz. rodzinny. (szkoły nie są informowane o np. nadzorze kuratorskim nad małoletnim uczniem lub jego rodziną)
<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie miejsc pracy, usługi, -pomoc finansowa na tworzenie miejsc pracy, - pomoc finansowa na utrzymanie miejsc pracy ograniczonych na skutek pandemii, - działania Miasta sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości, 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - skutki ekonomiczne w sytuacji epidemii, spadek miejsc pracy, utrata źródła dochodu, zadłużanie się przedsiębiorców, - dziedziczenie ubóstwa i niezaradności życiowej, - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, - niewielka skala działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia, -migracja osób młodych, wykształconych za granicę państwa, - wzrastająca liczba osób bezdomnych wymagających schronienia, zmagających się z bezrobociem, - brak mieszkań chronionych.

Rodziny w sytuacji kryzysowej

Mocne strony	Slabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - realizacja Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Sulejówek na lata 2019- 2022, -realizacja Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - diagnozowanie potrzeb, zagrożeń rodzin, dzieci i młodzieży na potrzeby w/w programów, - dobra znajomość środowiska uczniów przez pedagogów, nauczycieli, -bieżąca współpraca pedagogów z rodzicami uczniów, - dobra współpraca niektórych szkół z kuratorami zawodowymi i społecznymi Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim, - zapewnienie pomocy rodzinom dysfunkcyjnym w formie asystenta rodziny, pracy socjalnej. - dostępność poradnictwa specjalistycznego w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sulejówku (wsparcie psychologiczne nauczycieli, dzieci, poradnictwo w indywidualnych przypadkach) - pomoc prawna, -dobra współpraca MOPS w Sulejówku z placówkami oświatowymi i instytucjami zajmującymi się działaniami na rzecz dzieci., -funkcjonująca w mieście placówka wsparcia dziennego, - działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, -dobrze rozwinięta infrastruktura oświatowa. - stale rozbudowująca się infrastruktura rekreacyjna, sportowa, kulturalna, kierowana dp wszystkich grup społecznych, - dobrze zorganizowana ochrona zdrowia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, -prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień, przemocy, zdrowego stylu życia, bezpieczeństwa, przestępczości, - pomoc w zakresie dożywiania w szkole i w domu, - dostęp do oferty Punktu informacyjno-Konsultacyjnego oferującego wsparcie terapeutów, psychologów dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, dotkniętych przemocą, 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczone możliwości wczesnego wspomagania dziecka, - ograniczone możliwości logistyczne prowadzenia działalności pozalekcyjnej, -luki edukacyjne u rodziców, - ograniczony dostęp do specjalistów Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej (ograniczenie wynikające z kontraktów z NFZ-tem), -rosnąca liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. -niewystarczająca ilość żłobków, brak publicznej placówki, - zbyt mała liczba miejsc w przedszkolach, - bezrobocie rodziców i pozostałych pełnoletnich członków rodzin, -osłabienie więzi rodzinnych wpływające na obniżenie samodzielności realizacji wzajemnego wsparcia i opieki, -wzrost agresji wśród młodzieży, -postawy roszczeniowe części rodzin korzystających z wsparcia MOPS, -alkoholizm, uzależnienia, zmiana w rodzajach uzależnień, niechęć do podejmowania leczenia uzależnienia, - brak autorytetów, -ograniczony dostęp do specjalistów ochrony zdrowia (szczególnie do: psychiatry, psychologa dla dzieci).

<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> - stałe diagnozowanie zagrożeń społecznych w zakresie uzależnień, potrzeb, -koordynowanie działań instytucji na rzecz wspierania rodzin, - ciągła edukacja osób uczestniczących w wychowaniu dzieci, młodzieży, - podejmowanie działań na rzecz integracji rodziny, -pozyskiwanie środków finansowych na rzecz działań w zakresie edukacji, aktywizacji zawodowej, - systematyczne kształcenie osób zawodowo wspierających rodziny, dzieci w rodzinie, -systematyczne kształcenie pedagogów w zakresie pomocy rodzinie w kryzysie - zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach (nowe przedszkole), - zwiększenie liczby godzin w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju w przedszkolach - utworzenie ogólnego systemu wczesnego reagowania, w ramach którego byłaby zapewniona kontrolna wizyta dziecka u psychologa dziecięcego oraz sprawdzona sytuacja w rodzinie - kurs samoobrony dla ofiar przemocy (głównie kobiety) - dni otwarte - w przychodniach w celu uświadamiania pacjenta o potrzebach zdrowotnych, tj. prawidłowa dieta, zapobieganie otyłości itd. - przygotowanie cyklicznych spotkań dla rodziców oraz internetowego forum dyskusyjnego jako forma wsparcia dla rodziców dzieci z problemami (w myśl zasady: „najlepiej zrozumie ten kto ma tak samo”) 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym, zatracanie rodzinnych wartości, - wzrost zachorowalności na choroby cywilizacyjne: nowotwory, choroby układu krążenia, alergię, choroby układu nerwowego, depresję, - obciążenie budżetu gminy wydatkami na oświatę, -brak nawyków i umiejętności radzenia w sytuacjach trudnych i problemowych, - wyuczona bezradność, - zanikanie modelu rodzin wielopokoleniowych, -przyzwolenie społeczne na spożywanie przez nieletnich alkoholu i na zachowania ryzykowne, -niedostateczna kontrola rodziców – w jaki sposób dziecko spędza czas wolny, -brak psychologa w niektórych szkołach i ograniczona ilość pedagogów szkolnych. - słaba współpraca z sądami –wydz. rodzinny. (niektóre szkoły nie są informowane o np. nadzorze kuratorskim nad małoletnim uczniem lub jego rodziną)
<p>Starzenie się społeczeństwa, przewlekła choroba, niepełnosprawność</p>	
<p>Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> -organizacja i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, -inicjatywy społeczne w zakresie wsparcia osób starszych, z ograniczoną sprawnością, -współpraca z podmiotami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, -aktywność instytucji i organizacji działających na rzecz seniorów, 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczone możliwości (finansowe, osobowe) w stosunku do potrzeb pomocy osobom starszym poprzez świadczenie usług opiekuńczych, - brak dostatecznie rozwiniętej opieki specjalistycznej finansowanej przez NFZ, - narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony rodziny, -bariery architektoniczne uniemożliwiające osobom niepełnosprawnym i starszym kontakt społeczny,

<ul style="list-style-type: none"> - informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy, - działania placówek oświaty na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętej niepełnosprawnością, - dobrze wyedukowana kadra MOPS, -działalność Domu Kultury w zakresie integracji i organizacji czasu wolnego mieszkańców Miasta, - funkcjonowanie "Dziennego Domu "Senior+", - funkcjonowanie Stowarzyszenia Klub Seniorów i nieformalnego klubu seniorów przy Parafii, - możliwość skorzystania z oferty Środowiskowego Domu Samopomocy w Wiązownej -realizacja przez wielu programów wsparcia, np.: posiłek w szkole i w domu”; - "Wspieraj seniora", - "Opieka wytchnieniowa" - dostęp do oferty Punktu informacyjno-Konsultacyjnego (wsparcie terapeutów, psychologów dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, dotkniętych przemocą) - pomoc wolontariuszy, - inicjatywy społeczne, charytatywne w zakresie wsparcia seniorów - liczne oferty firm realizujących projekty edukacyjno- aktywizacyjne dla osób niepełnosprawnych, -działalność fundacji "Otwartych serc", Fundacji "Świat integracji", - możliwość skorzystania z warsztatów terapii zajęciowej w sąsiedniej gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> - starzenie się społeczeństwa – rosąca liczba osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, - niska samodzielność i inicjatywność części seniorów, - trudna sytuacja materialna seniorów, - brak chętnych do świadczenia usług opiekuńczych posiadających odpowiednie kwalifikacje, - zbyt mała liczba etatów opiekunek
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> - wysoko rozwinięta sieć informacyjna o prawach i dostępnych formach pomocy dla osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych, - wzrost społecznej akceptacji i wrażliwości na problemy osób niepełnosprawnych, - zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa postępowania w sytuacji zagrożeń koronawirusem, chorobami cywilizacyjnymi, 	<ul style="list-style-type: none"> -ograniczony rynek pracy – brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych i starszych. - starzenie się społeczeństwa, - systematyczny wzrost liczby dzieci wymagających umieszczenia w grupach i klasach integracyjnych, -zwiększająca się w gminie liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagającymi wsparcia, - trudny dostęp do lekarzy -psychiatrów,

<ul style="list-style-type: none"> - edukacja mieszkańców w zakresie zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej, - likwidacja barier w komunikowaniu się i architektonicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - niskie świadczenia emerytalno-rentowe w stosunku do wzrastających kosztów utrzymania, - wzrost zapotrzebowania na skierowania do placówek całodobowego i dziennego pobytu, - niedostateczna liczba placówek wspierających osoby niepełnosprawne - smog i inne warunki środowiskowe wpływające na pogorszenie się stanu zdrowia
Kapitał społeczny, aktywność społeczna	
Mocne strony	Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> -profesjonalnie przygotowana kadra pomocy społecznej, - informowanie klientów pomocy społecznej o możliwości uzyskania wsparcia, -diagnozowanie problemów społecznych w mieście, -współpraca Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z organizacjami pozarządowymi, kościołem, wolontariuszami, - rosnąca w mieście ilość organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, -realizowanie przez Ośrodek Pomocy Społecznej projektów z zakresu aktywnej integracji (poza okresami pandemii). - funkcjonowanie ośrodka wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz osób starszych, dziennego Domu Senior +) - realizacja potrzeb społeczności lokalnej np. budżet obywatelski, - dotacje Miasta dla organizacji pozarządowych na działalność sportową, rekreacyjną, profilaktyczną, - działalność Domu Kultury, Dziennego Domu "Senior +" , Stowarzyszenia Klub Seniorów w zakresie edukacji , aktywizacji, wzmocnienia kapitału ludzkiego, - działania wolontariuszy na rzecz seniorów lub osób z ograniczoną sprawnością - inicjatywy władarzy Miasta w zakresie promocji walorów, historii gminy, - inicjatywy promujące aktywność fizyczną np: rozbiegany Sulejówek, - projekty socjalne (ograniczone z powodu pandemii), - zajęcia aktywizacyjne dla młodzieży, seniorów i innych grup: Młodzieżówka z Sulejówka, Chór Ichtis, chór parafialny, Chór Kameralny Miasta Sulejówek, zajęcia kulturowe w MDK i prywatnych placówkach 	<ul style="list-style-type: none"> - dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego, - mała aktywność społeczna oraz wyuczona bezradność osób korzystających z różnych form wsparcia lub pozostających w izolacji społecznej, - mała mobilność osób bezrobotnych, - słabe dostosowanie ofert edukacyjnych do lokalnego rynku pracy, - brak umiejętności i nawyków aktywnego spędzania czasu wolnego.

<p>- w przychodni zdrowia liczne akcje edukacyjne i prozdrowotne: pomiary cukru, mierzenie ciśnienia, szczepienia na grupę i inne choroby (w tym przeciwCOVIDowe)</p>	
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie świadomości obywatelskiej w zakresie praw, obowiązków, zagrożeń społecznych, - większe poczucie bezpieczeństwa i sprawstwa, - promowanie wizerunku gminy jako otwartej i przyjaznej, z walorami historycznymi, - polepszenie procedury konsultacji społecznych, - podejmowanie inicjatyw wspierających aktywność społeczną. - organizowanie wspólnych inicjatyw społecznych celem zwiększenia integracji społecznej - realizacja projektów socjalnych o charakterze integracyjnym, zwiększających więzi międzypokoleniowe. - ciągle doszkalanie nauczycieli, pedagogów pracowników socjalnych z zakresu: psychologii, zagrożeń wynikających z pandemii, używek XXI w. (w tym niebezpiecznych dla dzieci: cyberprzemoc, dopalacze, leki ogólnodostępne), Prawa Dziecka itd. - profilaktyka i edukacja: uświadamianie i dawanie szansy na lepsze życie poprzez szkolenia, kursy zawodowe, staże, zajęcia pozalekcyjne w szkołach, tzw. pogadanki, współpraca z Urzędem Pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> - bierność mieszkańców i niechęć do zmiany sytuacji życiowej, - starzenie się społeczeństwa, - roszczeniowe postawy mieszkańców w zakresie dostępu do dóbr czy przywilejów, - brak poczucia przynależności do danej społeczności lokalnej, - przejmowanie złych nawyków w zakresie bierności społecznej przez kolejne pokolenia, - zlecanie nowych zadań gminie z ograniczonym wsparciem ze środków budżetu państwa.

Prospektywna wizja sposobów rozwiązywania problemów społecznych

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności Miasta Sulejówek określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie:

POMOC SPOŁECZNA, POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM, OSOBOM STARSZYM, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Przeprowadzenie okresowej diagnozy problemów osób niepełnosprawnych

Usystematyzowanie bazy danych osób niepełnosprawnych

Utworzenie warsztatów terapii zajęciowej.

Realizacja poradnictwa psychologicznego

Wspieranie tworzenia i funkcjonowanie lokalnych grup wsparcia

Wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez działalność asystenta osoby niepełnosprawnej

Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej i rozrywkowej dla osób starszych

Udzielanie informacji dla osób niepełnosprawnych w ramach pracy socjalnej

Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

Udzielanie pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym.

Realizacja usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych

Podnoszenie kwalifikacji pracowników OPS zajmujących się problematyką niepełnosprawności

Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych, dostęp do edukacji zintegrowanej, szkoleń zawodowych oraz do zatrudnienia

Zapewnienie funkcjonowania Dziennego Domu Seniora.

Promowanie idei wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych;

Inicjowanie interdyscyplinarnych form współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych

Opracowanie programu ochrony zdrowia psychicznego

Współpraca instytucji świadczących pomoc i usługi na rzecz rodziny przeżywających trudności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Rozwój partnerstwa lokalnego w zakresie wsparcia rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

Rozwój interdyscyplinarnych form wsparcia

Nasilenie ochrony uczniów przed przemocą, uzależnieniami, zachowaniami patologicznymi poprzez oferowanie dzieciom i młodzieży szerokiego wachlarza zajęć pozalekcyjnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych

Aktywizacja społeczności lokalnej mająca na celu wypracowanie postaw prospołecznych i wzmacniających odpowiedzialność za miejsce swojego zamieszkania.

Wspieranie aktywności trzeciego sektora działającego w różnych obszarach życia społecznego

Współpraca różnych środowisk na rzecz rozwoju społecznego

Wspieranie inicjatyw organizacji klubów seniora

Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej i rozrywkowej dla osób starszych

Realizacja projektów/działań informacyjnych oraz promujących zdrowy styl życia

Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego stylu życia, realizacja kampanii społecznych wzmacniających odpowiedzialność za swoje zdrowie

Intensywne wykorzystanie infrastruktury rekreacyjnej i sportowej poprzez organizacje przedsięwzięć o charakterze pro-zdrowotnym

Promowanie dziedzictwa kulturowego i walorów turystycznych gminy **Sulejówek** i okolic

Rozbudowa placówek przedszkolnych na terenie gminy

Organizacja konferencji/seminariów/ nt. Dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ NARKOMANII

Stworzenie modelu współpracy pracownika socjalnego i konsultanta – psychologa w zakresie:

Tworzenie i funkcjonowanie grup wsparcia dla osób współuzależnionych

Utrzymanie świetlicy środowiskowej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych

Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących na rzecz pomocy rodzinom z problemem alkoholowym

Okresowa diagnoza problemów uzależnień w ramach diagnozy problemów społecznych.

Systematyczny monitoring sprzedaży napojów alkoholowych w punktach sprzedaży napojów alkoholowych poprzez badanie typu tajemniczy klient (zakup piwa przez „młodo wyglądające” osoby pełnoletnie, których nie znają sprzedawcy)

Przygotowanie kampanii mającej na celu zwiększenie świadomości społecznej nt. szkodliwości alkoholu, tytoniu oraz innych używek.

Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych - powinny dotyczyć wszelkich zachowań ryzykownych oraz obejmować dzieci i młodzież oraz ich rodziców i opiekunów

Opracowanie materiałów edukacyjnych - informacyjnych dotyczących uzależnień zwłaszcza alkoholu, palenia tytoniu, dopalaczy oraz miejsc i ofert pomocy.

Aktywizacja społeczności anonimowych alkoholików oraz dzieci anonimowych alkoholików mające na celu inicjowanie przez te środowiska w środowisku lokalnym mody na zdrowy tryb życia – bez używek

Inspirowanie do powstawania grup wsparcia sąsiedzkiego.

Współpraca mediów, rodziny, szkolnictwa, instytucji pomocy społecznej i służb porządkowych w celu włączenia działań zapobiegających patologiom w inne dziedziny funkcjonowania społeczności;

Realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w gminie Sulejówek

Podejmowanie działań interdyscyplinarnych ograniczających zjawisko przemocy w szkole i środowisku rówieśniczym

Wspieranie tworzenia i funkcjonowania grup wsparcia

Podejmowanie działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa osób starszych/niepełnosprawnych

Współpraca środowisk nauczycielskich w zakresie profilaktyki uzależnień

Zatrudnienie większej ilości specjalistów z zakresu profilaktyki i terapii uzależnień

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Aktywizacja społeczności lokalnej mająca na celu wypracowanie postaw prospołecznych i wzmacniających odpowiedzialność za miejsce swojego zamieszkania.

Wspieranie aktywności trzeciego sektora działającego w różnych obszarach życia społecznego

Współpraca różnych środowisk na rzecz rozwoju społecznego

Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego stylu życia, realizacja kampanii społecznych wzmacniających odpowiedzialność za swoje zdrowie

Promowanie dziedzictwa kulturowego i walorów turystycznych gminy Sulejówek i okolic

Intensywne wykorzystanie infrastruktury rekreacyjnej i sportowej poprzez organizacje przedsięwzięć o charakterze pro-zdrowotnym

Organizacja konferencji/seminariów/ nt. Dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Rozbudowa placówek przedszkolnych na terenie gminy

Z powyższych oczekiwań co do działań w obszarach rozwiązywania problemów społecznych można sformułować cel nadrzędny strategii.

Wysoka jakość życia mieszkańców Miasta Sulejówek, życie wolne od zagrożeń, zintegrowana społeczność, dostępna profesjonalna pomoc społeczna, aktywne i zintegrowane grupy społeczne, samorealizujące się w działaniach prospołecznych i kulturalnych.

Cel ten jest syntetyczną i skróconą wersją myśli, które zawarte są w wizji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sulejówek na lata 2021- 2027*. Jest to hasłowe wyrażenie wizji rozwoju społecznego mieszkańców gminy Sulejówek.

Wizja jest określeniem takiego obrazu Gminy Sulejówek, jaki chcieliby osiągnąć za 10 lat mieszkańcy tego obszaru– uczestnicy procesu planowania. Wizja określa dążenie w sposób bardzo ogólny.

Miasto Sulejówek jest miejscem przyjaznym dla jego mieszkańców, umożliwiającym:

- profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązującą problemy socjalne i bytowe, wspierającą wzmacnianie własnych zasobów osób potrzebujących pomocy, sprzyjającą rozwojowi potencjału osobowego i społecznego,
- nowoczesną edukację, przyjazną różnym grupom wiekowym oraz osobom niepełnosprawnym, umożliwiającą ustawiczne kształcenie w zależności od wieku i potrzeb,
- integrację społeczności lokalnej, profesjonalną i efektywną pomoc w sytuacji zagrożeń związanych z dysfunkcją spowodowaną nadużywaniem substancji psychoaktywnych.

Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja

Cele strategiczne

Po przeprowadzeniu diagnozy problemów społecznych oraz diagnozy prospektywnej przystąpiono do ustalenia priorytetów, celów strategicznych. Uczestnicy prac nad strategią ustalili je w następującym zakresie:

Cele strategiczne określono dla trzech obszarów:

1. Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej,
2. Pomoc społeczna, przeciwdziałanie bezradności, ubóstwu, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym,
3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.
4. Wsparcie rodzin.

Uwzględniając wyniki analizy SWOT, analizy potencjałów wypracowano następujące cele strategiczne:

1. dla obszaru „Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej”

Świadome i aktywne społeczeństwo, kapitał ludzki oparty na wiedzy. Dostęp do kształcenia ustawicznego, sprzyjanie działaniom kulturotwórczym.

2. dla obszaru „Pomoc społeczna, przeciwdziałanie bezradności, ubóstwu, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym”

Profesjonalna pomoc społeczna, wzmacniająca świadomość społeczną, wspierająca jakość życia lokalnej społeczności, integrująca mieszkańców, zachęcająca do samorealizacji i wsparcia dla innych.

3. dla obszaru „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie”

Skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Efektywny system przeciwdziałania nadużywaniu środków psychoaktywnych.

4. Dla obszaru „Wsparcie rodzin”

Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo- wychowawczych.

Realizacja tych celów odbywać się będzie poprzez realizację celów szczegółowych w poszczególnych latach. Cele szczegółowe i działania realizacyjne przedstawione zostaną w kolejnych rozdziałach.

Źródłem sformułowanych poniżej szczegółowych celów strategicznych oraz działań strategicznych jest wynik ustaleń uczestników prac nad Strategią i są skorelowane z wynikami analizy SWOT, badań problemów społecznych, oczekiwań realizacyjnych wyrażonych w ankietach prospektywnych.

Cele szczegółowe i ich realizacja

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

CEL GŁÓWNY

Świadome i aktywne społeczeństwo, kapitał ludzki oparty na wiedzy. Dostęp do kształcenia ustawicznego, sprzyjanie działaniom kulturotwórczym społeczeństwa.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- nowoczesny system oświaty,
- dostępność bogatej oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej.

WSKAŹNIKI MONITOROWANIA STRATEGII:

- liczba zajęć dodatkowych współfinansowanych z dostępnych środków, w tym z UE;
- liczba zajęć oferowanych dla osób starszych;
- liczba miejsc dla dzieci w wieku przedszkolnym;
- liczba inicjatyw kulturalnych, edukacyjnych na terenie gminy.

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	ŹRÓDŁA DANYCH/ REALIZATOR
1	Wspieranie aktywności trzeciego sektora działającego w różnych obszarach życia społecznego.	2021 – 2027	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa, sponsorzy prywatni	Miasto Sulejówek, NGO, oddolne inicjatywy
2	Wspieranie inicjatyw organizacji klubów seniora i innych środowiskowych form wsparcia.	2021 – 2027	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa, sponsorzy prywatni	Miasto Sulejówek, NGO, oddolne inicjatywy
3	Realizacja projektów/działań informacyjnych oraz promujących zdrowy styl życia. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego stylu życia, realizacja kampanii	2021 – 2027	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Miasto Sulejówek, NGO,

	społecznych wzmacniających odpowiedzialność za swoje zdrowie.			oddolne inicjatywy
4	Organizacja inicjatyw pozwalających na efektywne wykorzystanie infrastruktury rekreacyjnej i sportowej.	2021 – 2027	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Miasto Sulejówek, NGO, oddolne inicjatywy

POMOC SPOŁECZNA, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE, POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM I OSOBOM STARSZYM

CEL GŁÓWNY

Pomoc społeczna, przeciwdziałanie bezradności, ubóstwu, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Zmniejszenie rozmiarów ubóstwa;
- wzmocnienie i rozwój zintegrowanej pomocy socjalnej,
- wspieranie rozwoju kwalifikacji osobowych klientów pomocy społecznej,
- rozwój zasobów osobowych i instytucjonalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- dofinansowanie funkcjonowania Dziennego Domu „Senior+”.

WSKAŹNIKI MONITOROWANIA STRATEGII:

- liczba rodzin objętych pomocą społeczną bez względu na liczbę i rodzaj świadczeń,
- liczba osób, którym przyznano zasiłki pieniężne,
- wartość przyznanych świadczeń pieniężnych w roku budżetowym;
- wysokość środków przeznaczonych na dofinansowanie dożywiania w skali roku,
- liczba osób objętych pomocą w ramach usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych,
- liczba godzin świadczonych usług opiekuńczych,
- liczba rodzin objętych programami socjalnymi,
- liczba dzieci objętych programami socjalnymi,
- liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego,
- liczba uczestników Dziennego Domu „Senior+”
- liczba projektów socjalnych,
- liczba odbiorców projektów socjalnych.

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	ŹRÓDŁA DANYCH/ REALIZATOR
1	Zwalczanie długotrwałego bezrobocia.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku; Powiatowy Urząd Pracy.
2	Zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin poprzez umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek, organizacje pozarządowe
3	Utworzenie systemu wsparcia dla osób starszych oraz niepełnosprawnych.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek, organizacje pozarządowe
4	Podnoszenie jakości życia mieszkańców wykorzystując dostępne zasoby.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek, organizacje pozarządowe
5	Profesjonalna, skuteczna praca socjalna	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek.
6	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Powiatowy Urząd Pracy, Miasto Sulejówek, organizacje pozarządowe
7	Zapewnienie funkcjonowania Dziennego Domu „Senior+” dla osób starszych i z ograniczoną sprawnością.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek

8	Udzielanie pomocy bezdomnym	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek, organizacje pozarządowe
9	Realizacja usług opiekuńczych.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek, organizacje pozarządowe
10	Podnoszenie kwalifikacji pracowników MOPS zajmujących się problemami społecznymi, Podnoszenie kompetencji członków Zespołu Interdyscyplinarnego z zakresu diagnozowania problemu przemocy oraz pracy z osobami stosującymi i doświadczającymi przemocy.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku
11	Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży dotyczących przemocy/agresji oraz cyberprzemocy.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miasto Sulejówek
12	Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych, dostęp do edukacji zintegrowanej, szkoleń zawodowych oraz do zatrudnienia	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miasto Sulejówek, Powiatowy Urząd Pracy
13	Inicjowanie interdyscyplinarnych form współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych, starszych, bezdomnych.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek, organizacje pozarządowe, oświata

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII

CEL GŁÓWNY

Skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Efektywny system przeciwdziałania nadużywaniu środków psychoaktywnych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- profesjonalna pomoc terapeutyczno – rehabilitacyjna,
- racjonalna i efektywna profilaktyka problemowa,
- skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniom,
- promocja zdrowego stylu życia.

WSKAŹNIKI MONITOROWANIA STRATEGII:

- liczba osób objętych działaniami MKRPA;
- liczba osób objętych programami i projektami na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- liczba inicjatyw społecznych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (kampanii informacyjnych, imprez plenerowych itp.

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	ŹRÓDŁA DANYCH/ REALIZATOR
1	Tworzenie i funkcjonowanie grup wsparcia dla osób współuzależnionych	2021 – 2027	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2	Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących na rzecz pomocy rodzinom z problemem alkoholowym	2021 – 2027	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
3	Okresowa diagnoza problemów uzależnień w ramach diagnozy problemów społecznych.	2021 – 2027	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

4	Systematyczny monitoring sprzedaży napojów alkoholowych w punktach sprzedaży napojów alkoholowych poprzez badanie typu tajemniczy klient (zakup piwa przez „młodo wyglądające” osoby pełnoletnie, których nie znają sprzedawcy).	2021 – 2027	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
5	Rozpowszechnienie materiałów edukacyjnych - informacyjnych dotyczących uzależnień zwłaszcza alkoholu, palenia tytoniu oraz dopalaczy oraz miejsc i ofert pomocy	2021 – 2027	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
6	Realizacja „Miejskiego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Sulejówku ”	2021 – 2027	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki edukacyjne Ośrodek Kultury, NGO
7	Podejmowanie działań interdyscyplinarnych ograniczających zjawisko przemocy w szkole i środowisku rówieśniczym.	2021 – 2027	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki edukacyjne Ośrodek Kultury, NGO
8	Wspieranie tworzenia i funkcjonowania grup wsparcia.	2021 – 2027	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów

				Alkoholowych, placówki edukacyjne Ośrodek Kultury, NGO
9	Wspieranie funkcjonowania świetlic dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	2021 – 2027	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
10	Prowadzenie działań wspierających rodziny z problemami przemocowymi.	2021 – 2027	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Zespół Interdyscyplinarny, Policja, placówki edukacyjne, liderzy lokalni

WSPARCIE RODZIN

CEL GŁÓWNY

Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo- wychowawczych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- prowadzenie działań edukacyjnych na temat problemów współczesnej rodziny,
- wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej,
- promocja samorealizacji, przedsiębiorczości, wolontariatu, grup wsparcia;

WSKAŹNIKI MONITOROWANIA STRATEGII:

- Liczba rodzin objętych usługą asystenta rodziny;
- Liczba rodzin, w których zakończono realizację usługi asystenta rodziny, ze szczególnym wskazaniem na zrealizowanie stawianych w planie pracy celów;
- Liczba postanowień sądu w sprawie zmiany zarządzeń odnośnie dzieci poprzez ich powrót do rodziny objętej pomocą asystenta;
- Liczba postanowień sądu w sprawie uchylecia nadzoru kuratora w rodzinach objętych pomocą asystenta;
- Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia realizowanego przez tzw. rodzinę wspierającą;
- Liczba rodzin wspierających;
- Liczba rodzin objętych pracą socjalną świadczoną przez pracowników socjalnych.
- Liczba dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego.
- Liczba rodzin z dziećmi, objętych pomocą MOPS.

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	ŹRÓDŁA DANYCH/ REALIZATOR
1	Organizowanie różnorodnych form integracji rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń inicjowanych w środowiskach lokalnych.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku; Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe
2	Rozpowszechnianie wiedzy na temat uprawnień przysługujących rodzinom.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek, organizacje pozarządowe
3	Utworzenie systemu wsparcia dla rodzin: dysfunkcyjnych, wielodzietnych i niepełnych.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek, organizacje pozarządowe
4	Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek, Zespół Interdyscyplinarny, Gmina Sulejówek, organizacje pozarządowe
5	Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Kultury, Miasto Sulejówek, organizacje pozarządowe
6	Inicjowanie interdyscyplinarnych form współpracy na rzecz rodzin z osobą niepełnosprawną.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek, organizacje pozarządowe, oświata

7	Współpraca instytucji świadczących pomoc i usługi na rzecz rodziny przeżywających trudności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek, organizacje pozarządowe
8	Rozwój partnerstwa lokalnego w zakresie wsparcia rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek, organizacje pozarządowe
9	Profilaktyka uzależnień dzieci i młodzieży poprzez poszerzenie oferty zajęć edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, integracyjnych.	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek, placówki edukacyjne, organizacje pozarządowe
10	Rozwijanie systemu asystentury rodzinnej	2021 – 2027	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miasto Sulejówek

7. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sulejówek przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych dla różnych grup adresatów;
- zwiększenie udziału mieszkańców w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności Miasta Sulejówek jako przyjaznego miejsca do życia życia dla rodzin z dziećmi, seniorów, osób z ograniczoną sprawnością;
- zrealizowanie celu 1: Silne, zintegrowane i aktywne społeczeństwo obywatelskie Miasta, celu 1.1:

Aktywna postawa społeczna mieszkańców Miasta, celu: 1.3 Trwałe ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego grup zagrożonych patologiami i bezrobociem, celu: 3. Odpowiadające potrzebom mieszkańców i środowiska bytowo-komunalne warunki życia w mieście określonych w Strategii Rozwoju Miasta Sulejówek na lata 2016-2025.

-wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej.

Strategia będzie wdrażana poprzez programy, a w szczególności:

- Program wspierania rodziny,
- Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Program przeciwdziałania narkomanii,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi.

8. SYSTEM ZARZĄDZANIA, AKTUALIZACJA STRATEGII, RAMY FINANSOWE, EWALUACJA.

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

W celu sprecyzowania zarządzania realizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należało odpowiedzieć na następujące pytania:

- a) kto będzie odpowiedzialny za koordynację procesu wdrażania dokumentu?
- b) jak często i jakimi sposobami będzie odbywać się ocena jego realizacji?
- c) w jaki sposób i w jakim trybie będzie dokonywana korekta/aktualizacja strategii?

Opracowując niniejsze „wytyczne” kierowano się założeniem, że proces tworzenia oraz wysiłek wdrażania strategii muszą być oparte na tej samej podstawie – partycypacji społecznej. A zatem, w naturalny sposób zaangażowanie oraz nabyte doświadczenie członków zespołu zadaniowego oraz osób uczestniczących w warsztatach planowania strategicznego powinny zostać wykorzystane na etapie wdrażania strategii.

Podmioty zarządzające realizacją strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Burmistrz – wykonuje uchwały Rady Miasta i budżet Miasta przy pomocy Urzędu Miejski i jednostek organizacyjnych (JST); odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Rada Miasta – organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- c) Doradcy np. prawnicy, specjaliści – środowisko odpowiedzialne za doradztwo oraz opiniowanie, stanowiące zarazem forum wymiany doświadczeń i pomysłów na rozwój społeczny gminy.

Instrumenty realizacji Strategii

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

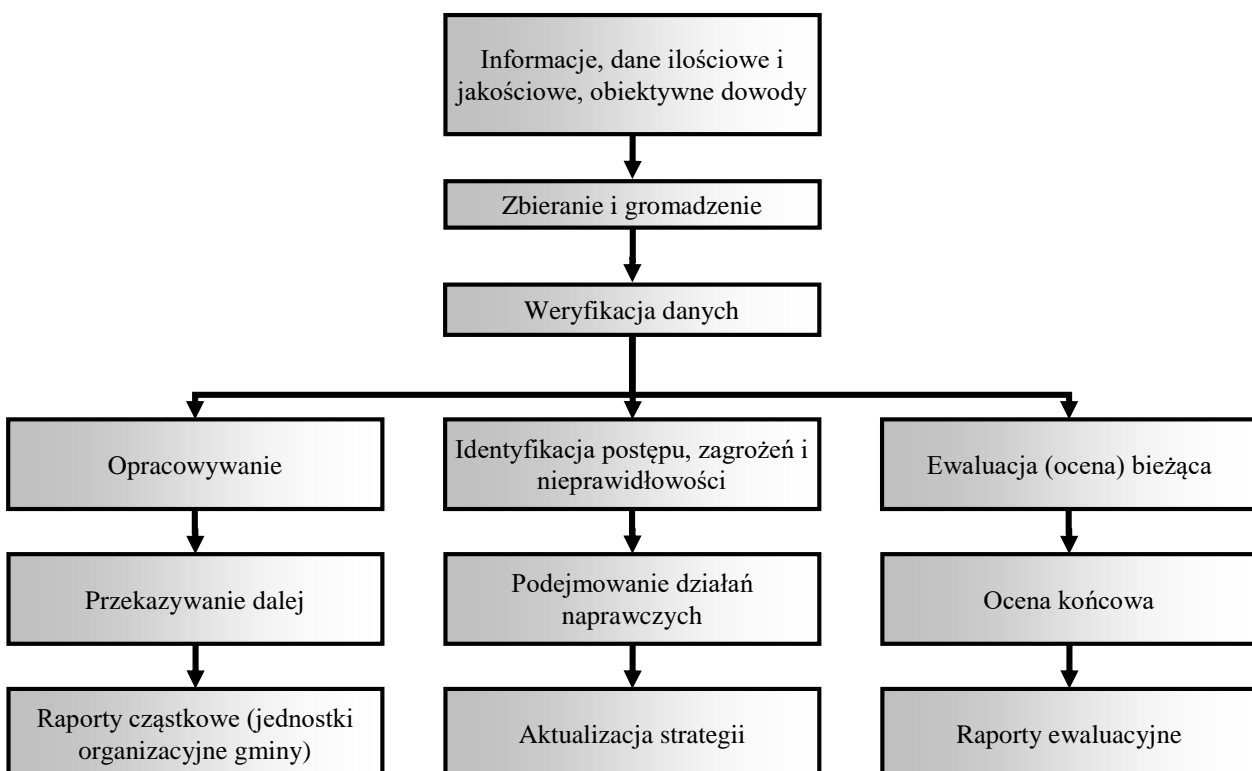
Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych. Trzeba stwierdzić, że poziom dochodów własnych gminy nie wystarcza w stosunku do realizowanych zadań oraz potrzeb społecznych, niezbędny jest zatem sprawnie funkcjonujący mechanizm zasilania zewnętrznego budżetu.

Wdrażając Strategię, Miasto będzie musiało oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

Monitoring i ocena wdrażania strategii

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Przebieg procesu monitoringu i ewaluacji (oceny) postępów we wdrażaniu Strategii przedstawia poniższy schemat.

Realizacja strategii jest monitorowana poprzez coroczne sprawozdania z działalności MOPS, MKRPA i innych jednostek ujętych w Strategii.

Aktualizacja strategii

Przeglądy aktualizacyjne Strategii będą odbywały się co roku na podstawie sprawozdań i ewaluacji prowadzonych działań.

Finansowanie strategii

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16 b. ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie. Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Miasta Sulejówek. Zaplanowane zadania będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Sulejówek przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2019-2020, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej.

W prognozie na lata 2021-2027 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w mieście.

Ramy finansowe mogą ulec zmianie z uwagi na zmianę przepisów, inflację, zmianę kryteriów dochodowych, sytuację gospodarczą spowodowaną Covid 19.

Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego za 2020 r. w porównaniu do roku 2019 oraz prognoza wydatków na lata 2021-2022

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej
1	2019	4.203.569 (w tym pomoc społeczna: 4.012.585 zł.)
2	2020	4.814.546 (w tym pomoc społeczna: 4.613876,63 zł.)
Lp.	rok	Prognoza środków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej
	2021-2027	zakłada się wzrost wydatków o 2,5 % w skali każdego roku

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych na przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii
	2019	399.805 zł.
	2020	269.300,38 zł.
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych na przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii
	2021-2027	zakłada się wzrost wydatków o 2,5 % w skali każdego roku
Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (pomoc dla uczniów o charakterze socjalnym i o charakterze motywacyjnym)
1	2019	110.665 zł.
2	2020	72.866 zł.
L.p	rok	Prognoza wydatków w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej na pomoc dla uczniów o charakterze socjalnym i o charakterze motywacyjnym)
	2021-2027	zakłada się wzrost wydatków o 2,5 % w skali każdego roku

Ewaluacja

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii oraz rozwiązywanie problemów.

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałości i spójności.

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

Planuje się stosowanie metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

Planuje się przeprowadzenie w I kw. 2028 roku ewaluację końcową, która będzie stanowić obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach Strategii działań.

9. ZESTAWIENIE TABEL, WYKRESÓW, MAP

Tabela 1. Liczba i rodzaj świadczeń pieniężnych na terenie gminy Sulejówek. Stan na 2020 r.....	14
Wykres 1. Liczba mieszkań na terenie Sulejówka: ogółem w latach 1995- 2018.....	9
Wykres 2. Ludność gminy Sulejówek w latach 1995- 2020 r.	9
Wykres 3. Przyrost naturalny na 1000 ludności na terenie Sulejówka w latach 1995- 2019.....	10
Wykres 4. Zameldowania, wymeldowania i saldo migracji w latach 1995- 2019 na terenie gminy Sulejówek.....	10
Wykres 5. Liczba pracujących według sektorów w latach 2006- 2019 na terenie gminy Sulejówek ...	11
Wykres 6. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Sulejówek w latach 2004- 2019.....	11
Wykres 7. Jak często spożywa Pan/ Pani alkohol?.....	16
Wykres 8. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka.....	16
Wykres 9. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzania)?.....	17
Wykres 10. Jakie są według Pana/i główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia?.....	17
Wykres 11. Według Pana/i z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby.....	18
Wykres 12. Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z:.....	18
Wykres 13. Czy znasz przypadki występowania przemocy w rodzinie w Twojej okolicy lub o nich słyszałeś/aś?.....	19
Wykres 14. Czy doświadczasz przemocy bezpośrednio ze strony członka Twojej rodziny?.....	19
Wykres 15. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/i najczęściej? (Pytanie wielokrotnego wyboru).	20
Wykres 16. Poniżej wymieniono różne formy przemocy, jakie mogą mieć miejsce w rodzinie. Proszę zaznaczyć odpowiedź, jeśli doświadczyłeś/aś którejś z poniższych form. Czy zdarza się, że ktoś bliski:.....	21
Wykres 17. Czy doświadczyła Pan/i osobiście wykluczenia ze względu na:.....	22
Wykres 18. Czy problem ubóstwa jest obecny w Gminie Sulejówek?.....	23
Wykres 19. Czy w Pana/i środowisku znajdują się osoby żyjące na granicy ubóstwa, starsze i bezdomne, które z tych powodów doznały wykluczenia z życia społeczeństwa lokalnego?.....	23
Wykres 20. Czy w Pana/i opinii osoby starsze są marginalizowane w Gminie Sulejówek?.....	24
Wykres 21. Jakie są według Pana/i główne potrzeby starszych ludzi w Państwa środowisku lokalnym?.....	24
Wykres 22. Czy często spotyka się Pan/i z osobami niepełnosprawnymi na terenie gminy?.....	25
Wykres 23. Czy w Pana/i rodzinie są osoby z niepełnosprawnością?.....	25
Mapa 1. Położenie gminy Sulejówek.....	8

10. ZAŁĄCZNIK DO STRATEGII – DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA SULEJÓWEK

Załącznik do **Strategii Rozwiązywania Problemów
Społecznych Miasta Sulejówek na lata 2021-2027**

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA SULEJÓWEK

Sulejówek, czerwiec 2021

Spis treści

1.	WPROWADZENIE.....	2
1.1	Cele i ogólne założenia badania	2
1.2	Problematyka badania	4
2.	METODOLOGIA BADANIA	5
2.1	Uzasadnienie i wybór techniki badawczej.....	5
2.2	Dobór próby	7
2.3	Narzędzia badawcze	8
3.	BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW NA TERENIE MIASTA SULEJÓWEK	9
3.1	Problem alkoholowy oraz nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	12
3.2	Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	20
3.3	Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców	23
3.4	Postrzeżenie problemów społecznych przez mieszkańców Miasta Sulejówek	32
4.	BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY NA TERENIE MIASTA SULEJÓWEK.....	40
4.1	Struktura badanej próby	40
4.2	Problem alkoholowy oraz nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	41
4.3	Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży	50
4.4	Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży	61
5.	BADANIE SPRZEDAWCÓW NA TERENIE MIASTA SULEJÓWEK.....	67
5.1	Struktura badanej grupy	67
5.2	Problem uzależnień w Mieście Sulejówek z perspektywy sprzedawców alkoholu	68
6.	WNIOSKI I REKOMENDACJE	75

1. WPROWADZENIE

1.1 Cele i ogólne założenia badania

Gwałtowne przemiany technologiczne, ekonomiczne oraz społeczno-kulturowe, jakie dokonały się w XX wieku doprowadziły do przeobrażeń niemal w każdej dziedzinie życia społecznego przyczyniając się do powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny: w definicji R. Marisa to: „ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”¹. Według K. Frysztackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru². W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- ✓ problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- ✓ wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- ✓ jest zjawiskiem możliwym do przewyciężenia,
- ✓ można go przewyciężyć przez zbiorowe działanie.

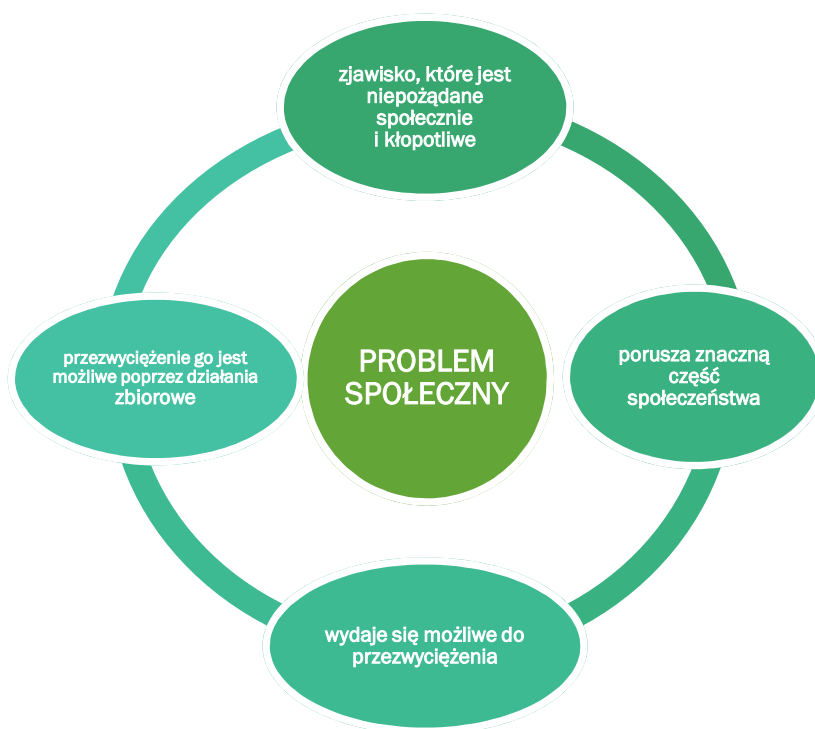
Do problemów społecznych, które w ostatnich dekadach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz wykluczenie społeczne. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Priorytetem w polityce społecznej staje się zatem przeciwdziałanie tego typu zagrożeniom oraz podjęcie działań prowadzących do ograniczenia izolacji społecznej oraz zwiększenie integracji społecznej grup i osób zagrożonych występowaniem wyżej wymienionych problemów.

¹ K. Frysztacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

² K. Frysztacki, Problemy społeczne, [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Badanie to ma na celu przede wszystkim zdiagnozowanie stanu społeczeństwa oraz wskazanie przyczyn obecnej sytuacji. Diagnoza społeczna bezpośrednio lub pośrednio odnosi się do stanu i sposobu zaspokajania potrzeb społecznych. Jej specyfiką jest fakt, iż koncentruje się ona na zidentyfikowaniu i opisanu takich zjawisk, które ograniczają zaspokojenie potrzeb społecznych lub stwarzają zagrożenie takiego ograniczenia. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Niniejsza diagnoza społeczna realizowana na zlecenie Miasta Sulejówek ma na celu ukazanie skali problemów społecznych na terenie miasta. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- ✓ zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- ✓ określenie skali oraz zakresu problemów uzależnień i problemu przemocy,
- ✓ zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- ✓ pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków,
- ✓ zidentyfikowania problemów uzależnień i problemu przemocy wśród różnych grup (dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców),
- ✓ problemu ubóstwa, niepełnosprawności oraz problemów osób starszych.

1.2 Problematyka badania

Zakres prac badawczych odnosił się do zdiagnozowania następujących problemów:

- ✓ **Problemu alkoholowego (alkoholizmu)** – według WHO to *„wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”*³. Problem alkoholowy jest jednym z najpoważniejszych i najpowszechniejszych problemów społeczeństwa polskiego, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w niniejszej diagnozie.
- ✓ **Problemu narkotykowego (narkomania i dopalacze)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii⁴, narkomania to: *„stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”*. W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej.
- ✓ **Problemu nikotynowego (nikotynizmu)** – który jest nałogiem wywołanym przez dwa podstawowe, wzajemnie oddziałujące na siebie uzależnienia: farmakologiczne uzależnienie od nikotyny (związane z koniecznością utrzymania odpowiednich jej stężeń w surowicy krwi) oraz uzależnienie behawioralne (złożone, zależące od czynników psychologicznych, środowiskowych, kulturowych i społecznych). Zespół uzależnienia jest zaburzeniem zdrowotnym i charakteryzują go specyficzne objawy, które zostały opisane w Klasyfikacji Chorób Światowej Organizacji Zdrowia ICD-10, gdzie wyodrębniono kategorię F-17: Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane paleniem tytoniu⁵. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia oraz dostępności nikotyny dla dzieci i młodzieży szkolnej na terenie miasta, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców.
- ✓ **Problemu przemocy** - ten rodzaj przemocy często określany jest także mianem, „przemocy w rodzinie”. W polskim porządku prawnym charakterystykę i definicję

³ T. Pilch, Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku, str. 92.

⁴ Ustawa z dnia 29. Lipca 2005r „O przeciwdziałaniu narkomanii”, (Dz.U. 2019 poz. 852).

⁵ Źródło: <http://morawica.com.pl/nikotyina> (dostęp 29.04.2021).

zjawiska przemocy w rodzinie zawiera Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. „O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”⁶. Wskazano w niej, iż za „przemoc w rodzinie” uważa się jednorazowe lub powtarzające się wielokrotnie „umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste” członków danej rodziny lub osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących ze sprawcą tego rodzaju zachowań. Podobną charakterystykę tego zjawiska zawarto w Kodeksie Karnym (art. 207 K.K.), w którym istnieje pojęcie „znęcania się” fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub „inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny”⁷. Charakterystyczną cechą przemocy w rodzinie jest wykorzystanie przez sprawców tego rodzaju zachowań, posiadanej siły i dominacji nad innymi członkami rodziny, w celu podporządkowania ich i zmuszenia do określonych zachowań. Z tego powodu osobami doświadczającymi przemocy są najczęściej osoby, które w strukturze danej rodziny są zależne od swych opiekunów lub bliskich.

- ✓ **Problemu ubóstwa** - zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny
- ✓ **Problemu niepełnosprawności** – definiujemy je jako brak zdolności do wykonywania czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikające z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu⁸.

2. METODOLOGIA BADANIA

2.1 Uzasadnienie i wybór techniki badawczej

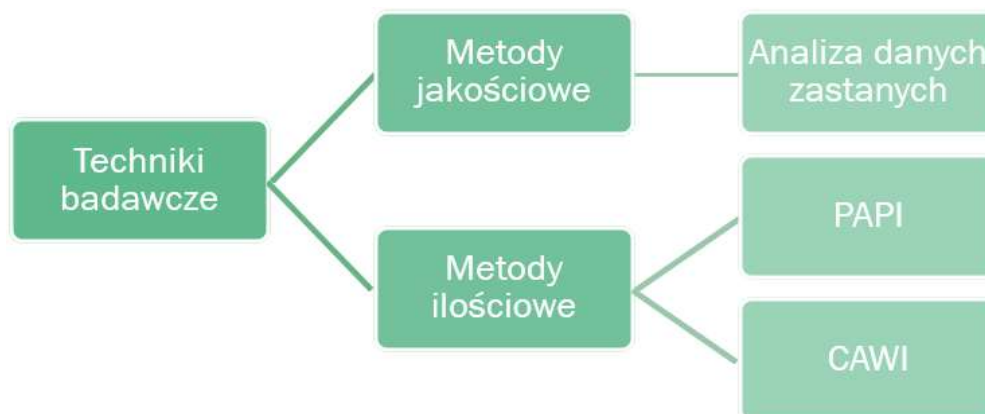
Istotą badania, było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców względem wybranych problemów społecznych: alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, ubóstwa, zjawiska przemocy, niepełnosprawności oraz problemów, z którymi borykają się osoby starsze. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie trzech komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dwóch grup społecznych: dorosłych mieszkańców oraz uczniów szkół zlokalizowanych na terenie Miasta Sulejówek. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

⁶ Ustawa z dnia 29. Lipca 2005r „O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”, (Dz.U. 2020 poz. 218).

⁷ J. Polanowski, Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, Wydawnictwo Edukacyjne „Parpamedia”, Warszawa 1999, s. 21.

⁸ WHO.

W badaniach zastosowano triangulację technik badawczych. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskiwaniu informacji z różnych środowisk. Diagnozę problemów społecznych na terenie Miasta Sulejówek rozpoczęto od przeprowadzenia badań wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców. Zostały one wykonane zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą metody PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. W ten sposób przebadano dorosłych mieszkańców. W przypadku uczniów zastosowano badanie ankietowe za pomocą ankiety internetowej (CAWI). Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko wystąpienia braków danych.

2.2 Dobór próby

Badania zostały przeprowadzone w miesiącach marzec-kwiecień 2021 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 559 osób (157 mieszkańców, 374 uczniów szkół podstawowych oraz szkoły ponadpodstawowej oraz 28 sprzedawców alkoholu). Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie miasta oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej.

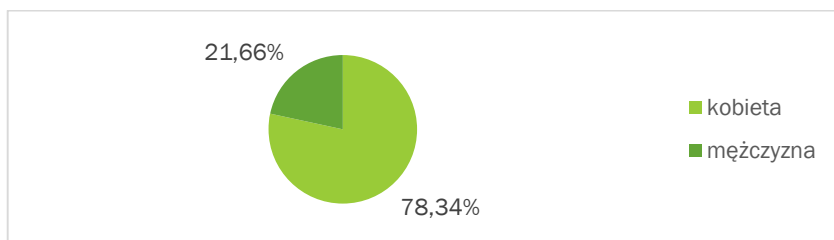
- SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1
im. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego
- SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2 Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYM
im. Stefana Czarnieckiego
- SZKOŁA PODSTAWOWA NR 3
im. Marszałka Józefa Piłsudskiego
- ZESPÓŁ SZKÓŁ SZKOŁY PONADPODSTAWOWEJ
im. Ignacego Jana Paderewskiego
- SZKOŁA PODSTAWOWA NR 4
im. Janusza Korczaka

2.3 Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Ankieta wypełniana była samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostali poinformowani o pełnej anonimowości, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania kwestionariusza. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. **Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).**

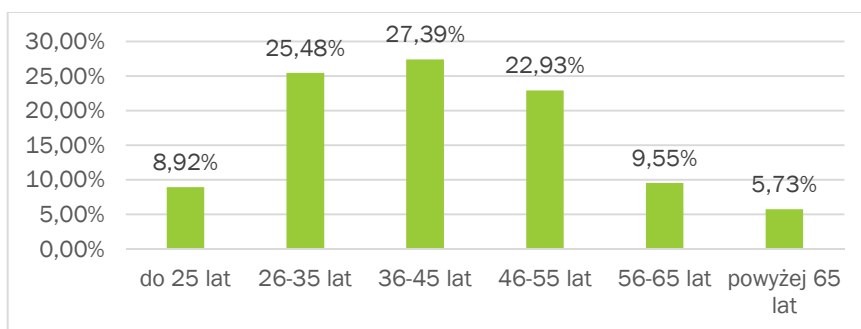
3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW NA TERENIE MIASTA SULEJÓWEK

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Mieście Sulejówek wzięło udział 157 dorosłych mieszkańców. 78,34% badanej próby stanowiły kobiety, zaś 21,66% mężczyźni.

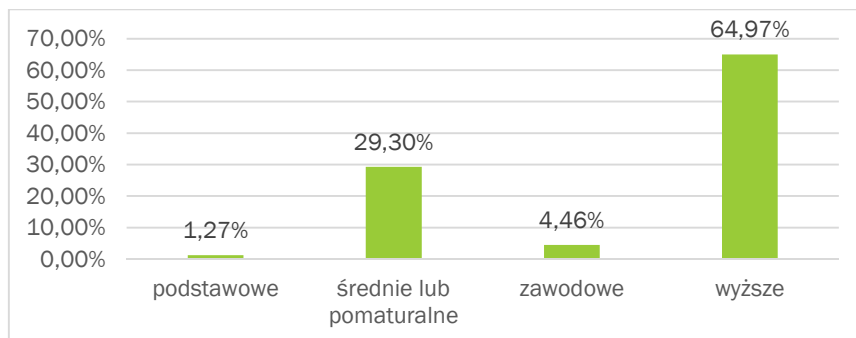
Wykres 1 Płeć.

Największą część badanej próby stanowiły osoby w wieku 36-45 lat (27,39%) oraz w wieku 26-35 lat (25,48%). Ankietowani w wieku od 46 do 55 roku życia stanowili 22,93% ogółu respondentów, od 56 do 65 roku życia było 9,55% osób oraz do 25 roku życia 8,92% ankietowanych. Powyżej 65 lat było 5,73% mieszkańców.

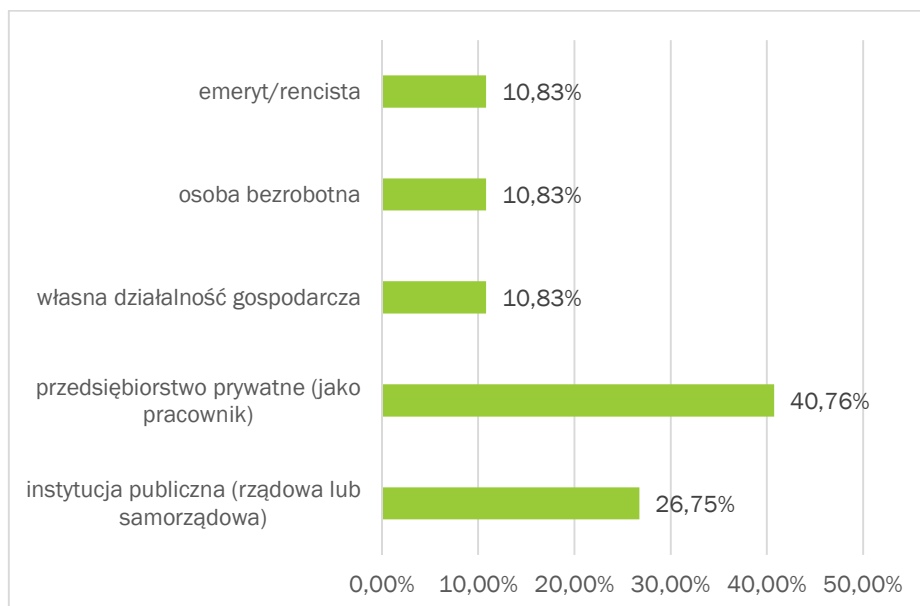
Wykres 2 Wiek.

64,97% ankietowanych posiada wykształcenie wyższe, 29,30% osób wykształcenie średnie lub pomaturalne, natomiast 4,46% mieszkańców twierdzi, że ma wykształcenie zawodowe. Kolejne 1,27% ma wykształcenie podstawowe.

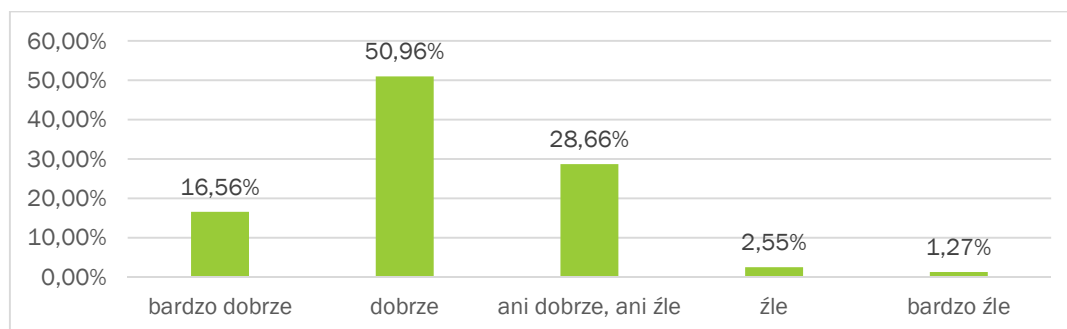
Wykres 3 Wykształcenie.

40,76% ankietowanych pracuje w przedsiębiorstwach prywatnych jako pracownicy. 26,75% osób pracuje w instytucjach publicznych natomiast 10,83% osób prowadzi własną działalność gospodarczą, jest bezrobotna bądź ma status emeryta lub rencisty.

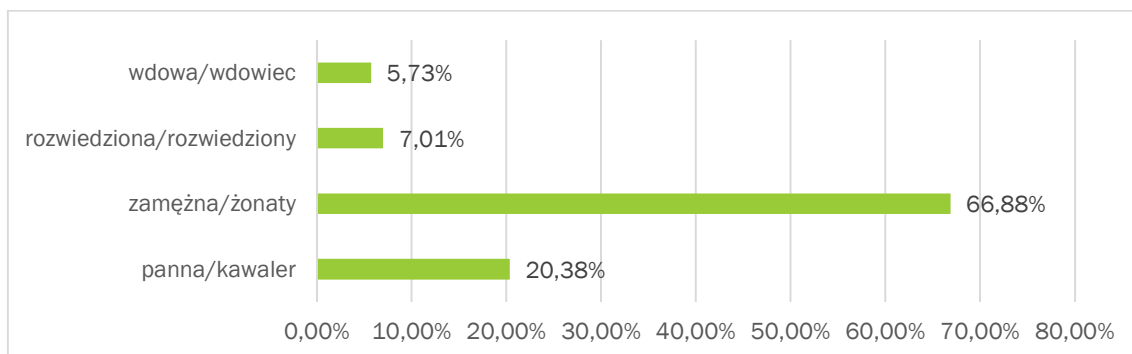
Wykres 4 Miejsce zatrudnienia.

50,96% respondentów oceniło pozytywnie swoją sytuację materialną, natomiast 28,66% wskazało odpowiedź „ani dobrze, ani źle”, z kolei 16,56% ankietowanych udzieliło odpowiedzi: „bardzo dobrze”. Swoją sytuację jako złą deklaruje 2,55% oraz bardzo złą 1,27%.

Wykres 5 Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

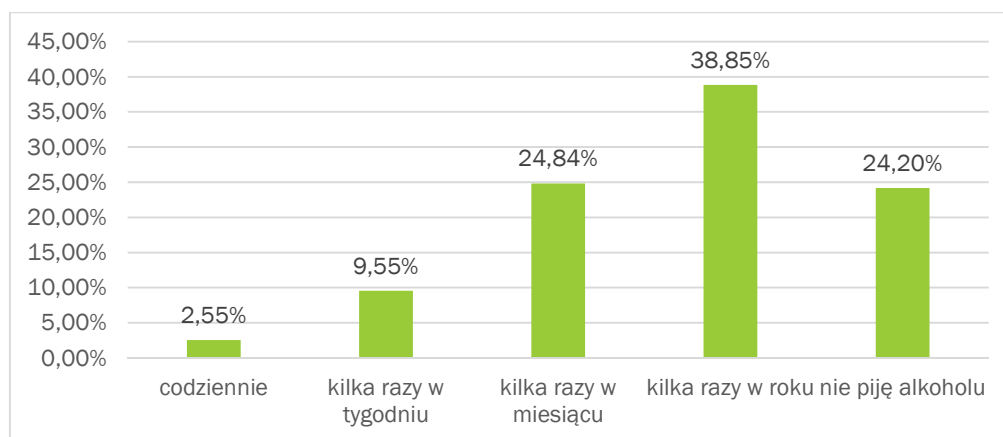
Większość badanych to osoby zamężne/żonate (66,88%). Osoby stanu wolnego stanowiły 20,38% badanej społeczności, kolejne 7,01% to osoby rozwiedzione, a 5,73% to wdowy/wdowcy.

Wykres 6 Stan cywilny.

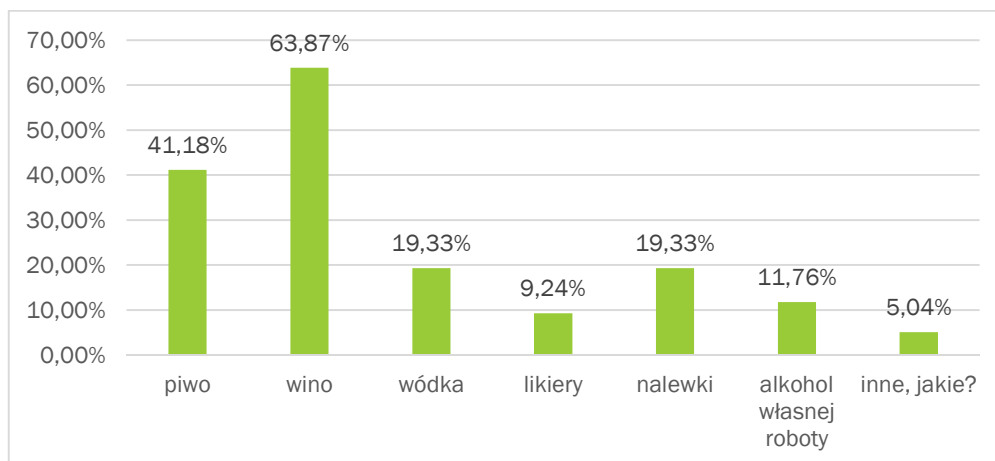
3.1 Problem alkoholowy oraz nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Pierwszym diagnozowanym problemem społecznym w Mieście Sulejówek, był problem alkoholowy oraz nikotynowy. Czasy współczesne charakteryzuje niespotykana we wcześniejszych dziejach człowieka dynamika występująca we wszystkich obszarach działalności człowieka. Przemianom ulega styl życia, jego standardy, moda. Czas przeznaczony na realizację zawodową zaczyna się zwiększać, kosztem czasu przeznaczanego dotychczas na wypoczynek i relacje z bliskimi. Poszukiwanie sposobów redukcji doświadczanych napięć stanowi zachowanie pożądane przez niemal każdą jednostkę. Dla jednych doskonałym sposobem będzie aktywny wypoczynek, natomiast inni z kolei będą próbować odmiennych sposobów, pozwalających na doświadczanie błyskawicznych stanów relaksacji, dowartościowania, niekiedy zapomnienia. Do środków pozwalających na osiągnięcie tychże stanów należy m.in.: alkohol. W niniejszym podrozdziale przedstawiono tę kwestię z punktu widzenia mieszkańców, a także podjęto próbę oszacowania skali zjawiska oraz sprawdzenia wiedzy ankietowanych dotyczącej zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu. Na początek, ankietowanych poproszono o wskazanie, jak często piją alkohol. 38,85% respondentów przyznało, że spożywa alkohol kilka razy w roku lub nie pije alkoholu (24,20%). Kilka razy w miesiącu alkohol spożywa 24,84% osób, a 2,55% pije go codziennie. 9,55% osób przyznało, że pije alkohol kilka razy w tygodniu. Ukazuje to, iż problem alkoholowy w mieście istnieje lecz w małym stopniu.

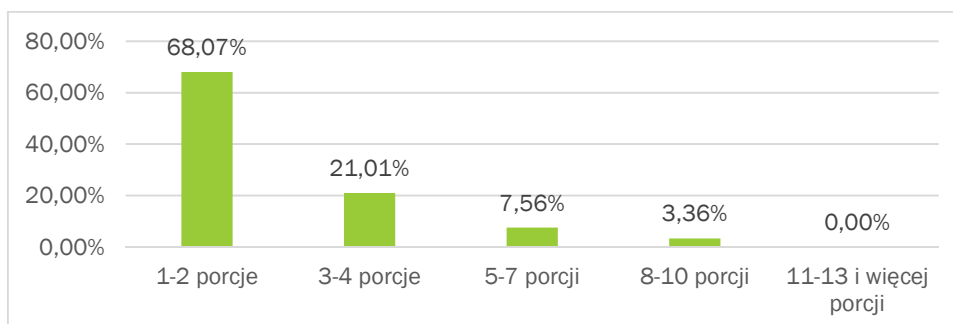
Wykres 7 Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Ankietowani, którzy przyznali, iż spożywają alkohol najczęściej sięgają po: wino (63,87%), piwo (41,18%), wódkę i nalewki (po 19,33%). Następnie alkohol własnej roboty (11,76%) i likiery (9,24%). Dodatkowo 5,04% osób badanych wybrało odpowiedź „inne, jakie?” wymieniając: whisky, Martini, rum, gin lub Bourbon.

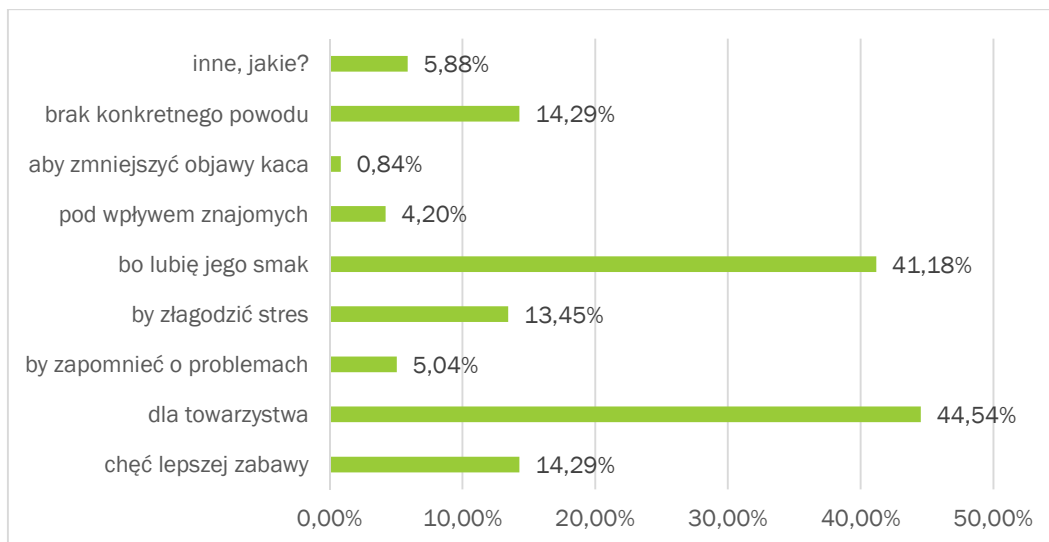
Wykres 8 Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

Kolejno 68,07% ankietowanych wybrało odpowiedź, iż spożywa od 1 do 2 porcji alkoholu jednorazowo. 21,01% respondentów przyznało, iż wypija od 3 do 4 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywa, następnie od 5 do 7 porcji (7,56%) oraz od 8 do 10 porcji wypija 3,36% osób.

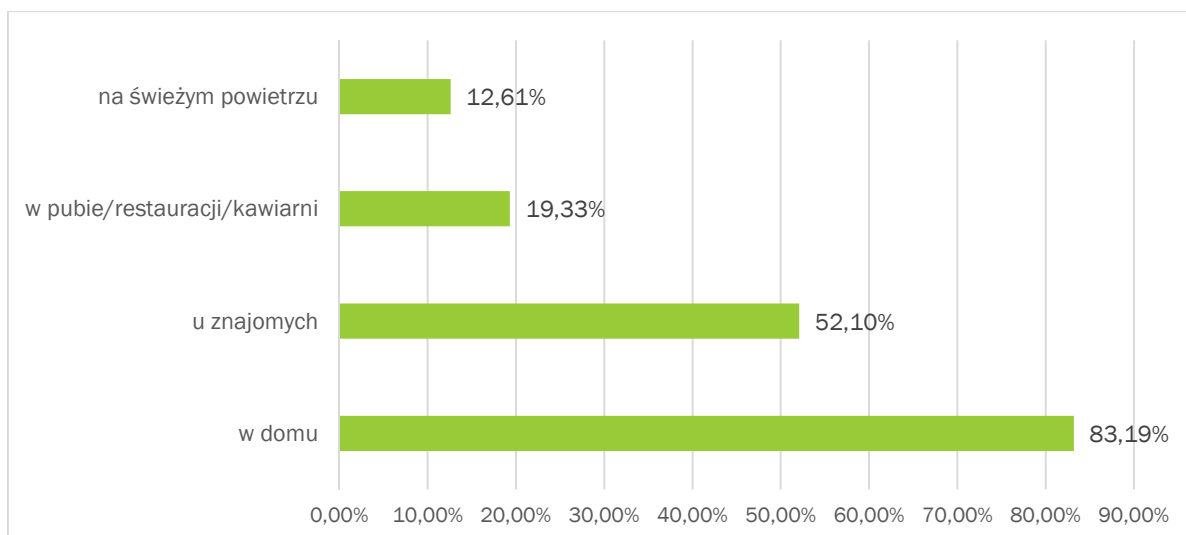
Wykres 9 Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

Ankietowani sięgają po alkohol najczęściej, dla towarzystwa (44,54%), bo lubią jego smak (41,18%), z braku konkretnego powodu (14,29%), by złagodzić stres (13,45%) oraz „inne, jakie?” wymieniając: „dla zdrowotności”, „uroczystości rodzinne”, „bo lubię, ale nie smak, lubię usiąść z kieliszkiem wina w dobrym towarzystwie, do smacznej potrawy, to podnosi mój poziom zadowolenia, samopoczucia, przypomina o czasach przed pandemią, przed dziećmi... mogę się poczuć jak na drogich wakacjach”, „do dobrego obiadu”, „na trawienie”.

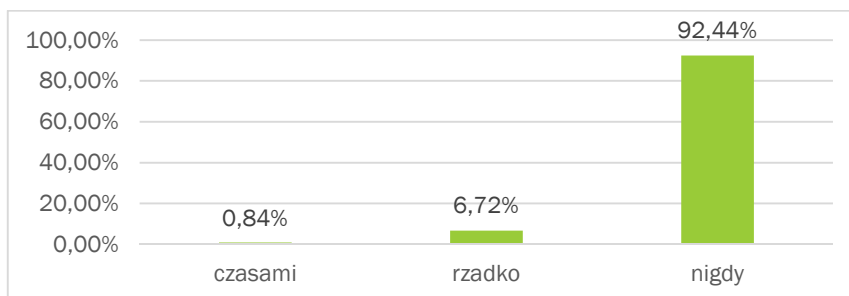
Wykres 10 Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

Dodatkowo można zauważyć, że dorośli mieszkańcy najczęściej spożywają alkohol w domu (83,19%), u znajomych (52,10%), w pubie/restauracji/kawiarni (19,33%), a także na świeżym powietrzu (12,61%).

Wykres 11 Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

Co więcej, 0,84% respondentów przyznało, iż czasami wykonuje swoje obowiązki zawodowe pod wpływem alkoholu, 6,72% wykonuje je rzadko, a 92,44% ankietowanych nigdy nie wykonywało swoich obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu.

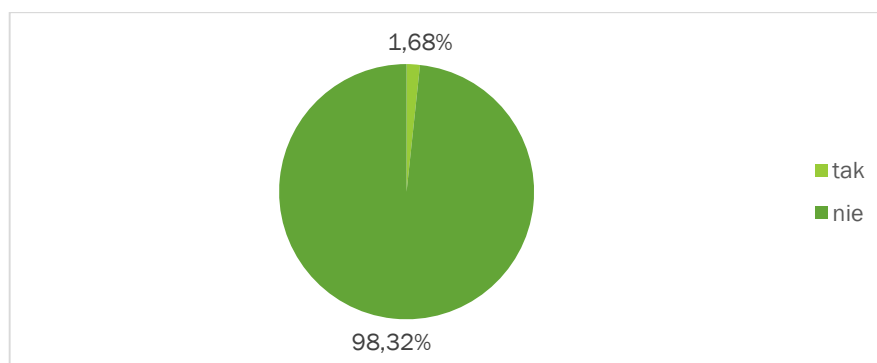
Wykres 12 Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

Problem jazdy pod wpływem alkoholu to kolejna analizowana kwestia. 10,08% ankietowanych przyznało, iż raz zdarzyło im się kierować pojazdem po spożyciu alkoholu, 1,68% osobom zdarza się to sporadycznie, a pozostałe 88,24% osób ankietowanych stwierdziło, że nigdy nie byli w sytuacji prowadzenia samochodu pod wpływem alkoholu.

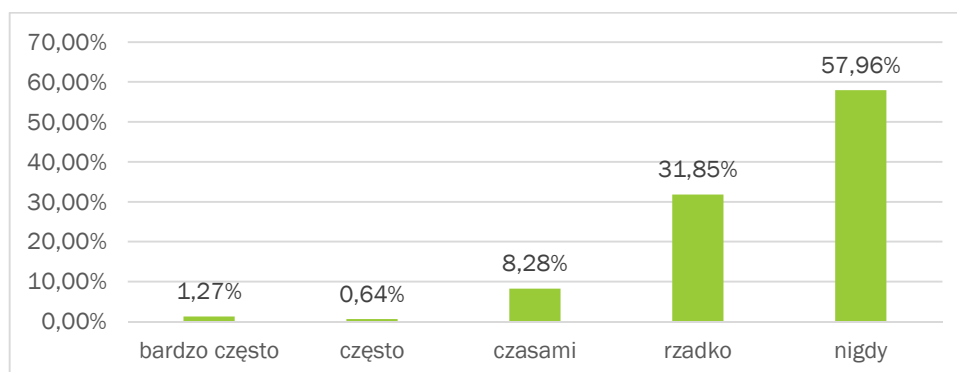
Wykres 13 Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

Ponadto 98,32% respondentów nigdy nie miało do czynienia z Policją podczas zatrzymania za prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu.

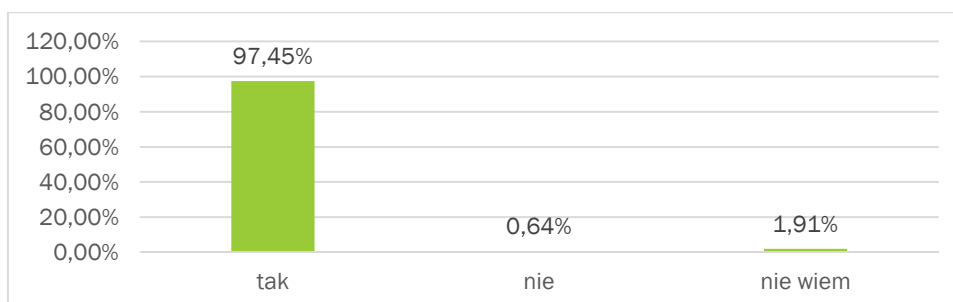
Wykres 14 Czy był Pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?

Łącznie 42,04% mieszkańców przyznało, iż było świadkiem sytuacji, gdy ktoś prowadził kiedykolwiek pojazd pod wpływem alkoholu natomiast 57,96% badanych osób nigdy nie było świadkiem takiej sytuacji.

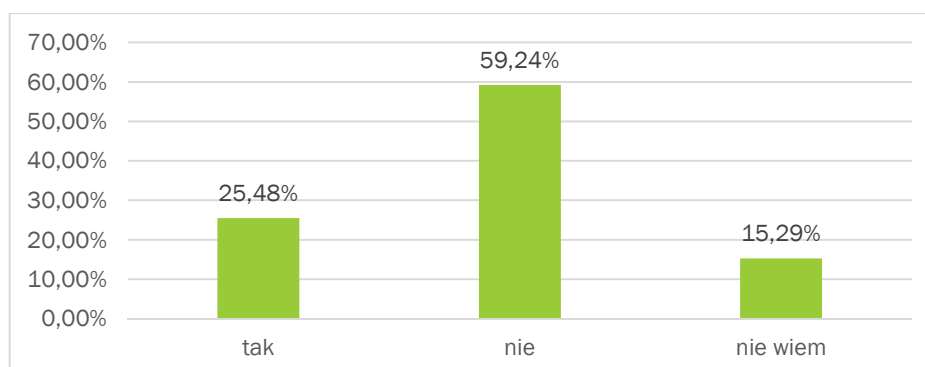
Wykres 15 Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

Dobłą wiadomością jest fakt, iż 97,45% mieszkańców wie, że picie alkoholu przez kobiety w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka, odwrotnie twierdzi 0,64% osób. Dodatkowo 1,91% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

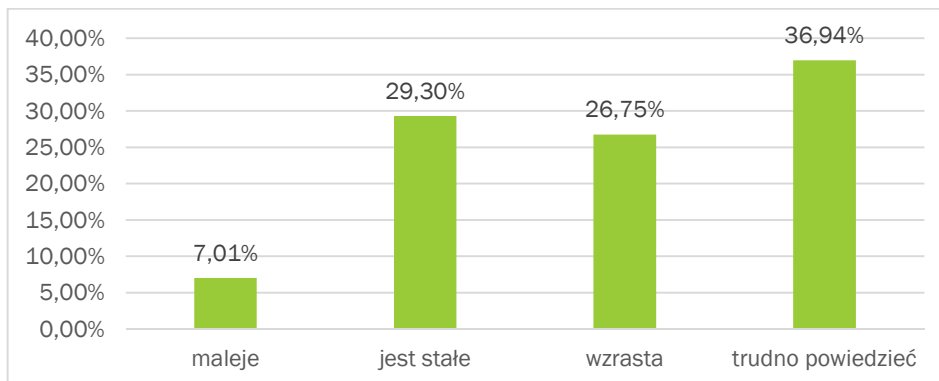
Wykres 16 Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

Mieszkańcy zapytani o to, czy widują kobiety w ciąży, które spożywają alkohol na terenie Miasta Sulejówek stwierdzili w większości (59,24%), że takie sytuacje się nie zdarzają. 25,48% osób ankietowanych twierdzi, że widywało kobiety w ciąży, w takich sytuacjach. Pozostałe 15,29% nie jest w stanie udzielić odpowiedzi na pytanie, ponieważ nie ma wiedzy na ten temat.

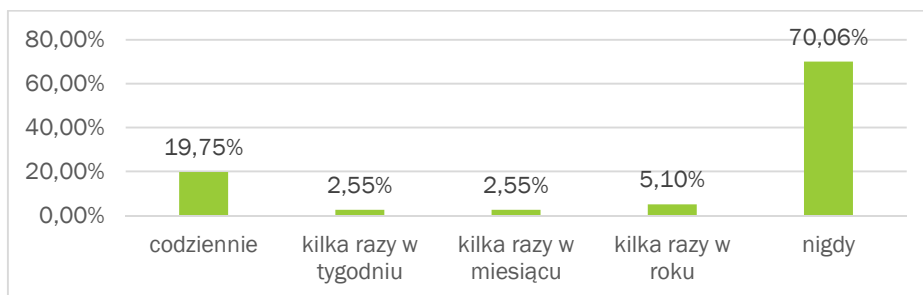
Wykres 17 Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?

Jeśli chodzi o skalę spożycia alkoholu w Mieście Sulejówek, to 26,75% mieszkańców przyznało, iż na przestrzeni ostatnich lat, spożycie alkoholu w ich opinii wzrasta lub jest stałe (29,30%). Dodatkowo 7,01% uważa że maleje, a 36,94% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

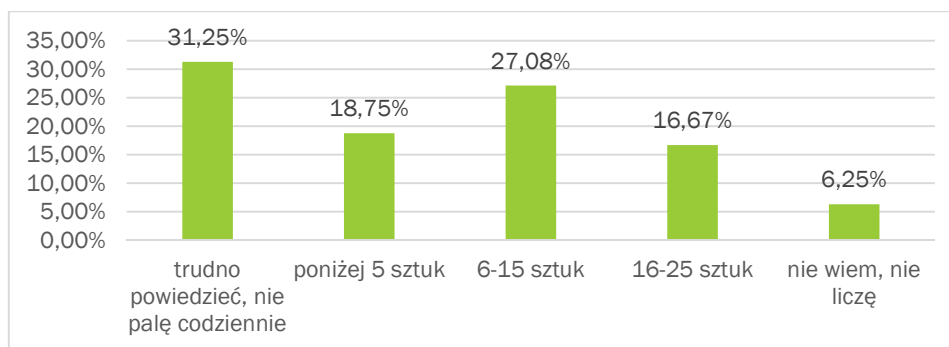
Wykres 18 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości?

Następnie mieszkańcy zostali zapytani jak często palą papierosy. 19,75% ankietowanych pali codziennie, natomiast 70,06% nigdy nie paliło. Dodatkowo 5,10% pali kilka razy w roku, a po 2,55% osób pali kilka razy w miesiącu bądź kilka razy w tygodniu.

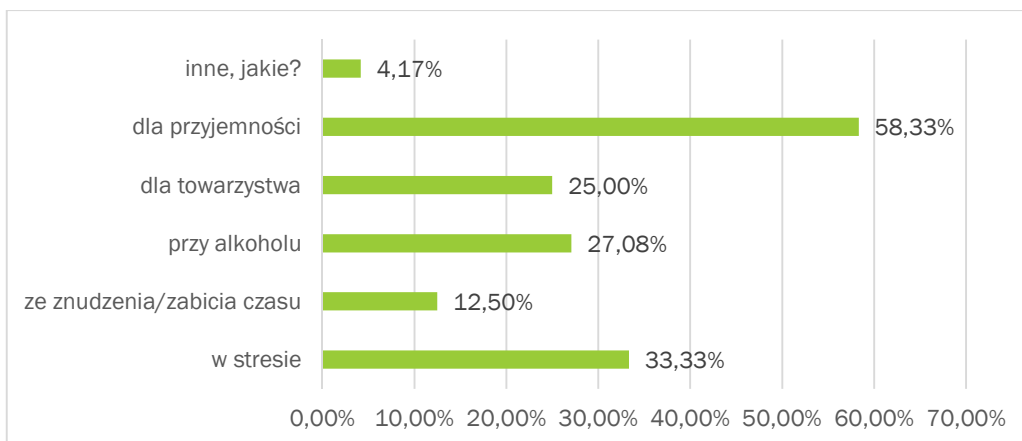
Wykres 19 Jak często pali Pan/i papierosy?

Mieszkańcy zapytani o to, ile sztuk papierosów palą dziennie, odpowiadali w większości: „trudno powiedzieć, nie palę codziennie” (31,25%) lub od 6 do 15 sztuk (27,08%). Poniżej 5 sztuk (18,75%), a 16,67% ankietowanych pali od 16-25 sztuk.

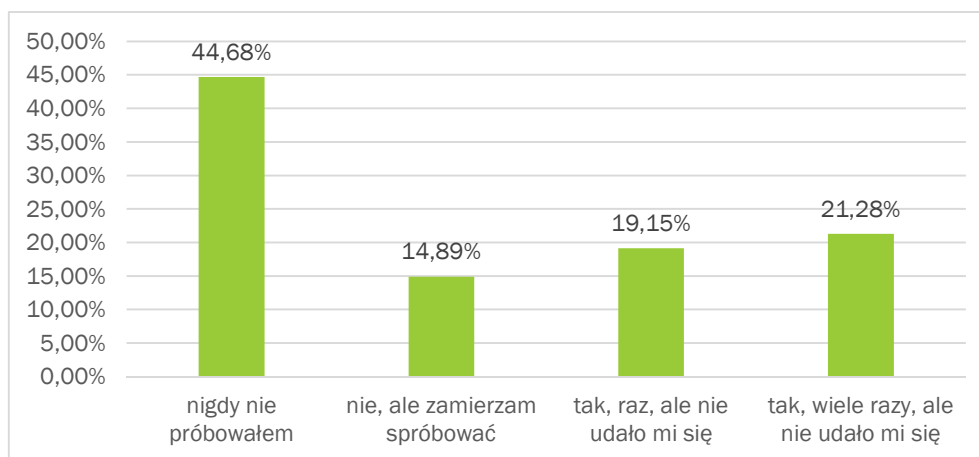
Wykres 20 Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

Kolejno respondenci zostali zapytani kiedy najczęściej sięgają po papierosa. Najczęściej mieszkańcy wskazywali na: dla przyjemności (58,33%), w stresie (33,33%) oraz przy alkoholu (27,08%). Dodatkowo mieszkańcy palą dla towarzystwa (25,00%) lub zabicia czasu (12,50%). Natomiast na odpowiedź „inne, jakie?” 4,17% respondentów wskazało odpowiedź: „do kawy” oraz „późnym wieczorem”.

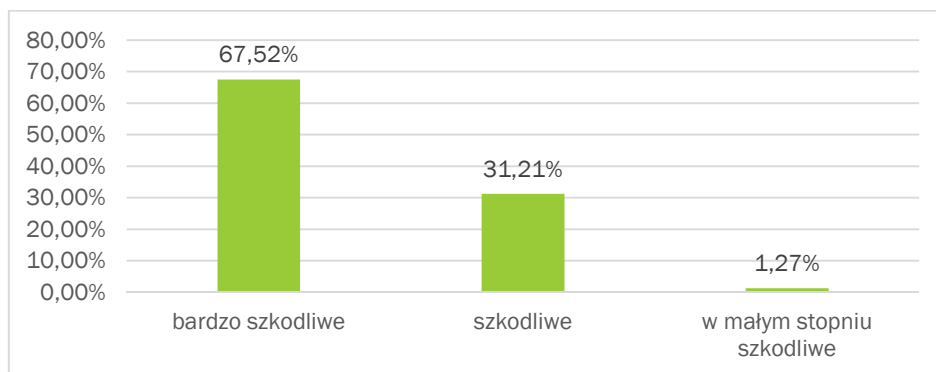
Wykres 21 Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa?

Co więcej mieszkańcy na pytanie, czy próbowali rzucić palenie odpowiadali w większości, że nigdy nie próbowali rzucić palenia (44,68%) lub próbowali wiele razy, ale bez powodzenia (21,28%). Pozostali ankietowani (19,15%) próbowali raz, lecz bez efektów, a 14,89% badanych nie próbowało lecz wyraża takie chęci.

Wykres 22 Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

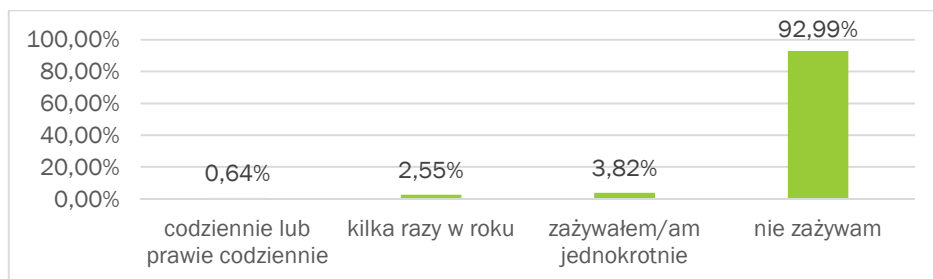
Mieszkańcy zapytani jak oceniają szkodliwość palenia papierosów, odpowiedzieli w większości, że nałóg ten jest bardzo szkodliwy (67,52%) lub szkodliwy (31,21%) oraz w małym stopniu szkodliwy (1,27%).

Wykres 23 Jak ocenia Pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?

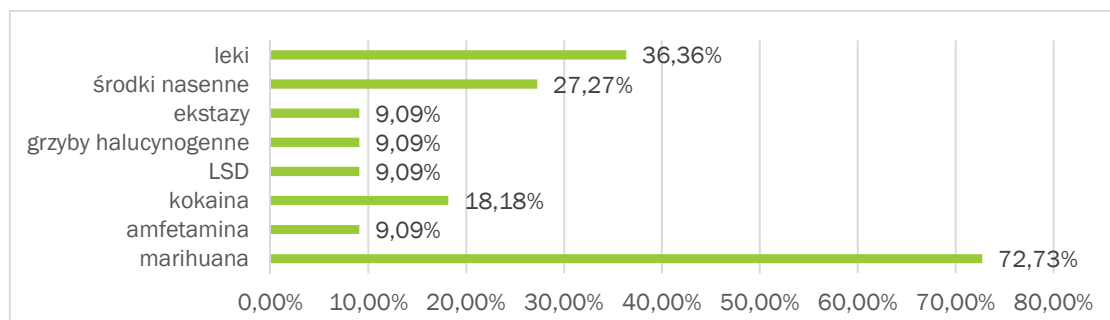
3.2 Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Wszystkie narkotyki powodują uzależnienie, którego objawem jest domaganie się organizmu ich zażycia. Na początku drogi, narkotyki zażywane są w celu spowodowania przyjemnych doznań, z czasem osoby uzależnione zrobią wszystko, by zażyć narkotyk w celu uniknięcia nieprzyjemnego, często bolesnego ich braku w organizmie (jest to zależność psychiczna). Dodatkowo, w miarę upływu czasu pojawia się zależność fizyczna charakteryzująca się złym samopoczuciem na skutek zażywania narkotyku, bez którego nie można już normalnie funkcjonować. Mówimy wówczas o głodzie narkotycznym objawiającym się silnym skurczem mięśni, bólem brzucha, często całego ciała. Problem narkotykowy to kolejna kwestia poruszana w niniejszej diagnozie. Celem tego działu było oszacowanie skali zjawiska zażywania substancji psychoaktywnych w Mieście Sulejówek oraz sprawdzenie stanu wiedzy dorosłej społeczności dotyczącej powyższego problemu. Jak wynika z zebranych danych, 92,99% osób nie zażywa żadnych środków psychoaktywnych. Natomiast pozostali przyznali, że zażywają/zażywali narkotyki m.in.: jednokrotnie (3,82%), kilka razy w roku (2,55%), a także codziennie lub prawie codziennie (0,64%).

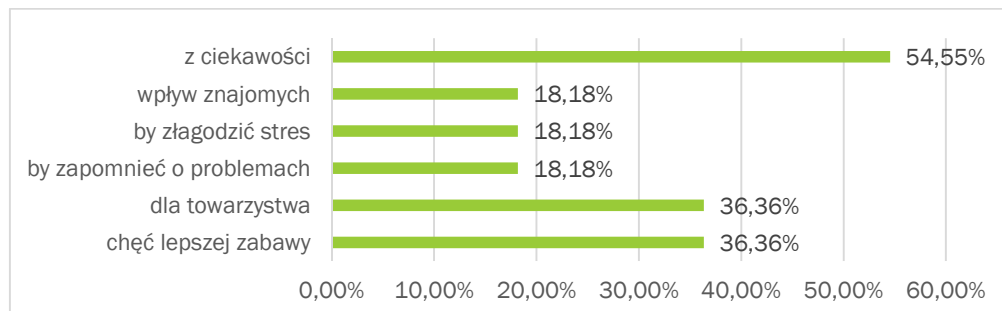
Wykres 24 Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

Mieszkańcy, którzy przyznali, że kiedykolwiek zażywali narkotyki, używali następujących substancji: marihuana (72,73%), leki (36,36%), środki nasenne (27,27%) oraz kokainę (18,18%).

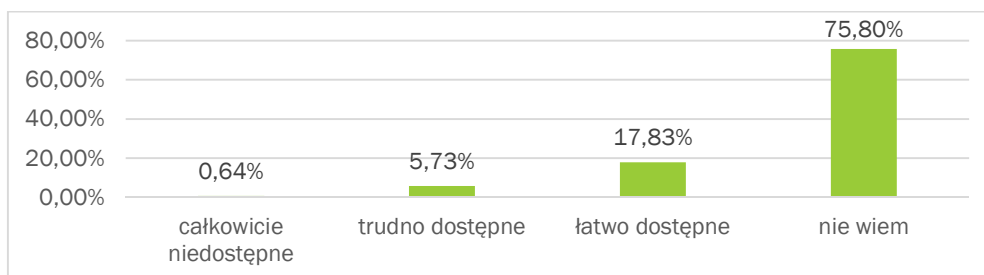
Wykres 25 Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

Dodatkowo, mieszkańców, którzy wskazali, że zażywali kiedykolwiek narkotyki zapytano z jakich powodów sięgali po substancje psychoaktywne. 54,55% badanych wybrało odpowiedź: „z ciekawości”, następnie po 36,36% ankietowanych mieszkańców Miasta Sulejówek wskazało: chęć lepszej zabawy oraz dla towarzystwa.

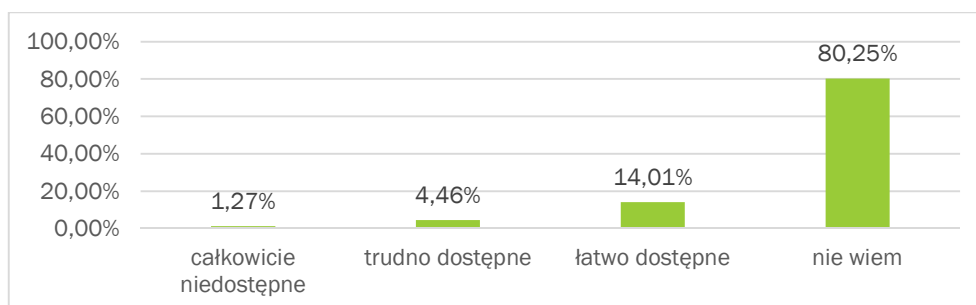
Wykres 26 Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?

Analizując dostępność narkotyków w Mieście Sulejówek można zauważyć, iż większość mieszkańców nie ma wiedzy na temat dostępności tych substancji (75,80%), natomiast 17,83% osób uważa, że są łatwo dostępne. Kolejno, 5,73% ankietowanych odpowiedziało, że narkotyki są trudno dostępne lub, że te substancje są całkowicie niedostępne (0,64%).

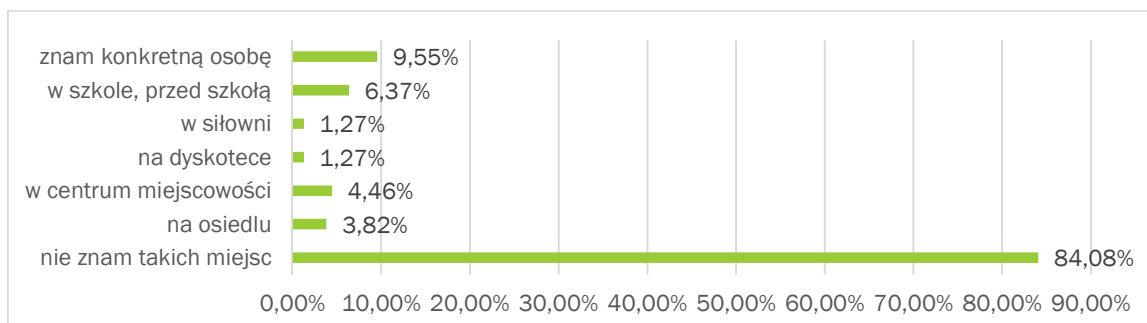
Wykres 27 Jak ocenia Pan/ i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

Podobnie wygląda dostępność dopalaczy z punktu widzenia mieszkańców. Większość osób nie ma wiedzy na temat możliwości pozyskania dopalaczy na terenie ich miejscowości (80,25%). Środki te są łatwo dostępne dla 14,01% mieszkańców oraz trudno dostępne dla 4,46%. 1,27% uważa, iż są całkowicie niedostępne.

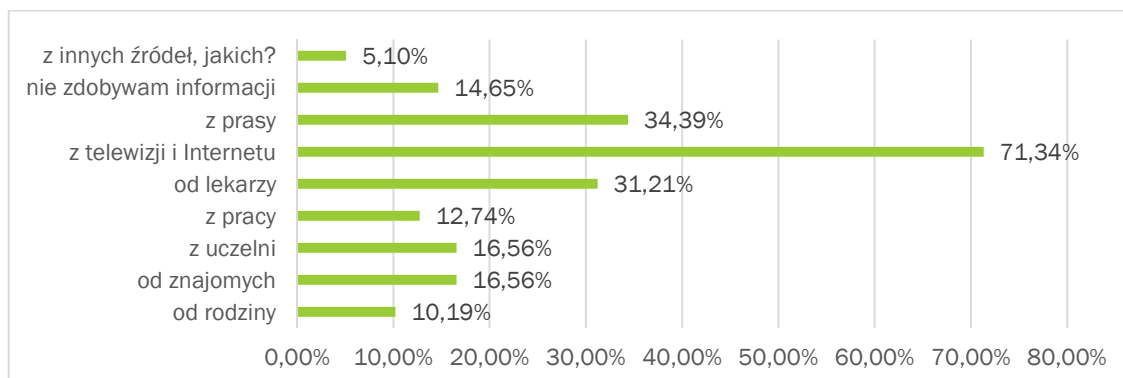
Wykres 28 Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie Pana/i miejscowości?

Zdecydowana większość respondentów również nie zna miejsc, gdzie można kupić substancje psychoaktywne (84,08%). Kolejno ankietowani zaznaczali odpowiedzi m.in.: „znam konkretną osobę” (9,55%) lub „w szkole, przed szkołą” (6,37%).

Wykres 29 Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

Następnie, ankietowani zostali zapytani, skąd czerpią wiedzę dotyczącą konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych. Najwięcej mieszkańców stwierdziło, że czerpie wiedzę między innymi z telewizji i Internetu (71,34%) lub z prasy (34,39%). Pozostali uzyskują takie informacje m.in.: od lekarzy (31,21%) oraz po 16,56% z uczelni lub od znajomych. Dodatkowo 5,10% ankietowanych zdobywa informacje z książek bądź z obserwacji otoczenia.

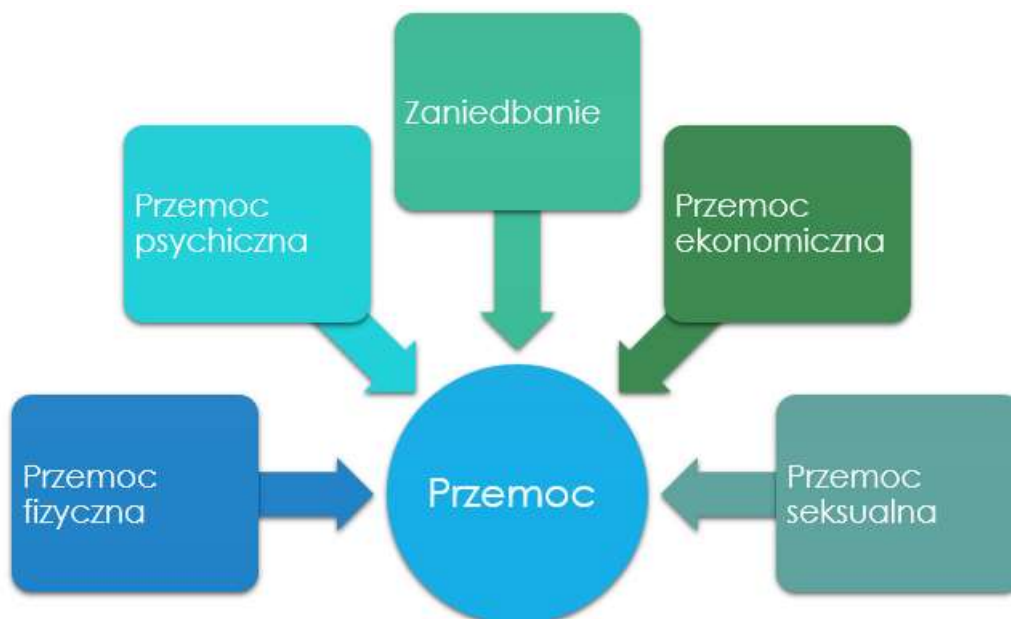

Wykres 30 Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?

3.3 Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Przemoc to jeden z problemów społecznych, który coraz bardziej staje się widoczny w polskiej rzeczywistości społecznej. Nie jest to nowy problem, jednak jego eskalacja zatacza coraz szersze kręgi w świecie współczesnym, przyjmując nowe formy i powodując coraz szersze, tragiczne skutki. Przemoc – to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw drugiej osobie. Narusza prawa i dobra osobiste, powoduje cierpienie i szkody. Przemoc jest działaniem intencjonalnym i zamierzonym, ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Zawsze powoduje ona jakieś szkody. Przemoc to nie to samo co agresja. To co je odróżnia, to przewaga sił jednej ze stron. W przypadku agresji zachowana jest równowaga sił pomiędzy stronami. Przemoc to nie tylko bicie, czy też siniaki na ciele. Może ona przyjmować różne formy:

- **Przemoc fizyczna** – celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub też groźba uszkodzenia ciała. Może ona przybierać postać m.in. popychania, szarpania, bicia. Jest to niezwykle niebezpieczna forma przemocy, gdyż najczęściej zostawia ona ślady w postaci obrażeń, które mogą doprowadzić nawet do śmierci ofiary.
- **Przemoc psychiczna** – naruszanie godności osobistej. To m.in. powtarzające się poniżanie, ośmieszanie, manipulowanie, brak wsparcia, uwagi, wymagania i oczekiwania, którym nie można sprostać, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi. Jedną z form przemocy psychicznej jest nadopiekuńczość, przejawiająca się w dążeniu do ograniczenia samodzielności poszczególnych członków rodziny w różnych obszarach życia społecznego.
- **Zaniedbanie** – przyjmuje postać ciągłego niezaspokojenia podstawowych potrzeb biologicznych oraz psychicznych członków rodziny przez sprawujących nad nimi opiekę bliskich. Ten rodzaj przemocy może mieć formę niedożywiania dzieci, niewłaściwej opieki nad osobami starszymi, a także lekceważenia emocjonalnego, psychicznego oraz nieokazywaniem uczuć.
- **Przemoc ekonomiczna** – odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych lub odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwiania bądź ograniczania podjęcia pracy zarobkowej, ale to również niszczenie przedmiotów.
- **Przemoc seksualna** – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych wbrew woli osoby doznającej przemocy. To m.in. zmuszanie do oglądania filmów pornograficznych, dotykanie wbrew woli w miejscach intymnych, zmuszanie do prostytucji, zachowań seksualnych z udziałem osób trzecich.

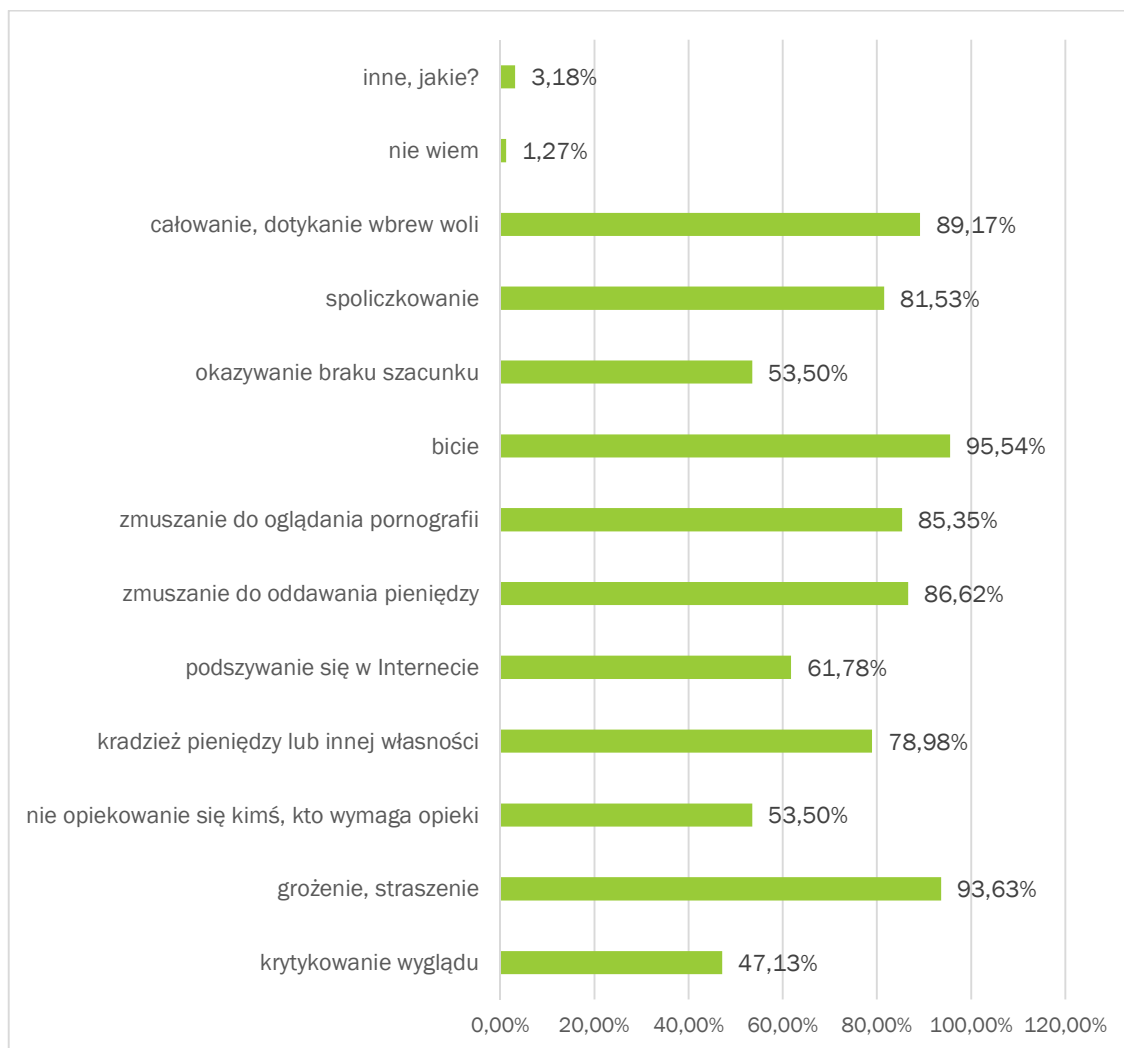
Rysunek 1 Rodzaje przemocy.

Analizując czynniki powodujące zachowania przemocowe, należy wziąć pod uwagę przede wszystkim trzy główne kategorie⁹:

- **czynniki biologiczne** – to między innymi: wysoki poziom, testosteronu, zaburzenia hormonalne, zaburzenia w ośrodkowym układzie nerwowym, zaburzenia chromosomowe,
- **czynniki psychologiczne** – negatywne doświadczenia z okresu dzieciństwa, cechy osobowości agresywno – impulsywnej, stres, nieudane relacje partnerskie i rodzinne, uzależnienia, niedojrzałość, patologia postaw rodzicielskich,
- **czynniki kulturowe** – np. kultura patriarchalna, nowe media (telewizja, gry, Internet).

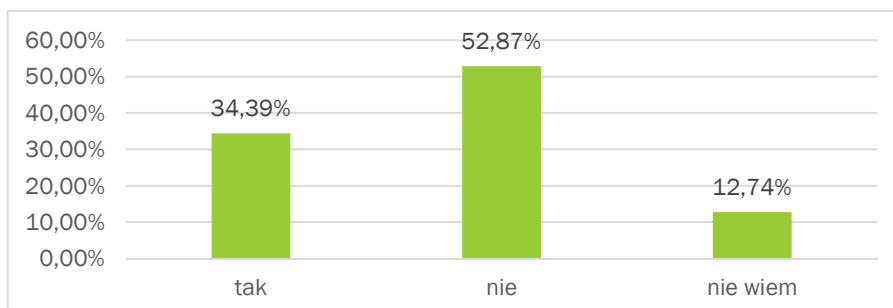
⁹ Lew-Starowicz, „Przemoc seksualna”, Agencja Wydawnicza Jacka Santorskiego.

Powyższy problem przemocy to kolejne zagadnienie poruszane w raporcie z diagnozy społecznej Miasta Sulejówek. Niniejszy rozdział ma na celu, nie tylko oszacowanie liczby rodzin zagrożonych przemocą domową, ale także sprawdzenie, czy mieszkańcy wiedzą, czym jest przemoc i jakie zachowania klasyfikuje się jako zachowania przemocowe. Ankietowani mieli za zadanie wskazać zachowania, które ich zdaniem można uznać za akty przemocy. Respondenci najczęściej wskazywali m.in. na: bicie (95,54%), grożenie, straszenie (93,63%), oraz całowanie bądź dotykanie wbrew woli (89,17%).

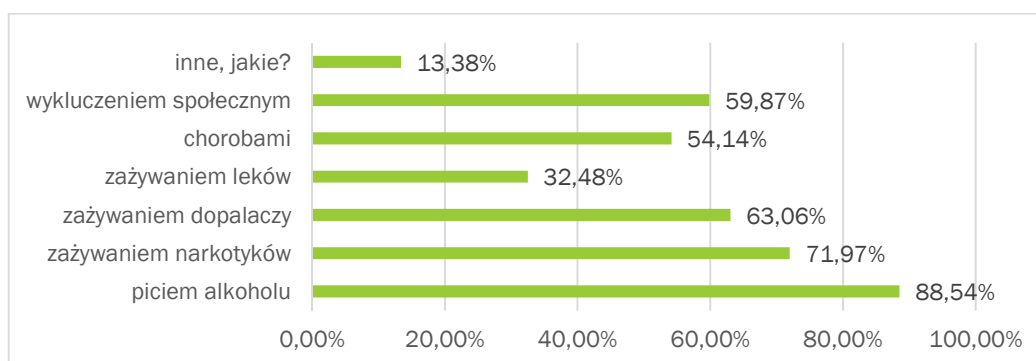
Wykres 31 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Pani/Pana zdaniem aktem przemocy? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

34,39% ankietowanych przyznało, że zna osoby, które doznają przemocy w domu. Kolejne 52,87% osób ankietowanych nie zna osób, które doświadczają przemocy. Pozostałe 12,74% respondentów nie ma informacji na ten temat. Dane te również pokazują, iż zjawisko przemocy domowej jest obecne w otoczeniu ankietowanych.

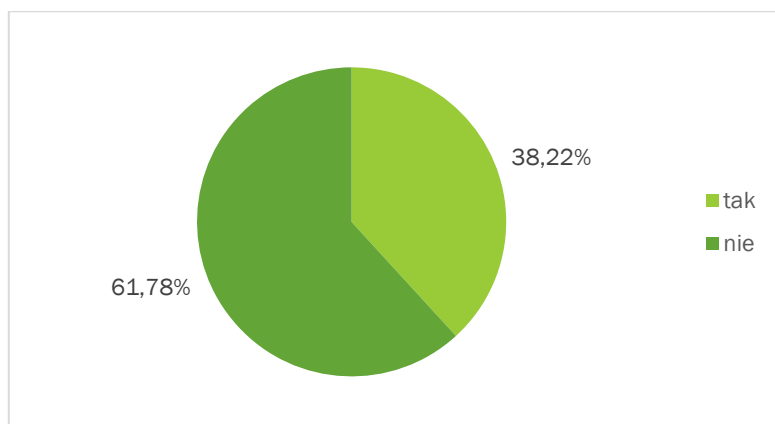
Wykres 32 Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Zdaniem mieszkańców, bezpośrednią przyczyną występowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Sulejówek jest picie alkoholu (88,54%), zażywanie narkotyków (71,97%) i zażywanie dopalaczy (63,06%). Dodatkowo na pytanie „inne, jakie?” respondenci odpowiadali kolejno iż jest to spowodowane: „niskim ilorazem inteligencji, głupotą”, „brakiem właściwych wzorców w najbliższym otoczeniu, wychowaniem, wrodzoną tendencją do agresji”, „stresem, brakiem empatii, brakiem edukacji, przyzwoleniem społecznym”, „choroby psychiczne w tym depresję i nerwice”, „przekaz kulturowy”, „przewlekły stres”, „brakiem pracy, patologiami społecznymi, lecz także w drugą stronę, z wysoką pozycją społeczną, która wiąże się ze stresem, wysokimi oczekiwaniami, presją itd.”, „złym charakterem, doświadczeniem przemocy w dzieciństwie, poczuciem władzy”, „wychowaniem”, „wzorcami w rodzinie”, „niską kulturą osobistą”, „wyładowaniem nagromadzonej frustracji, nie związanej z osobą, której dotknie przemoc”, „przyzwoleniem społecznym, hipokryzją” oraz „nie wiem”.

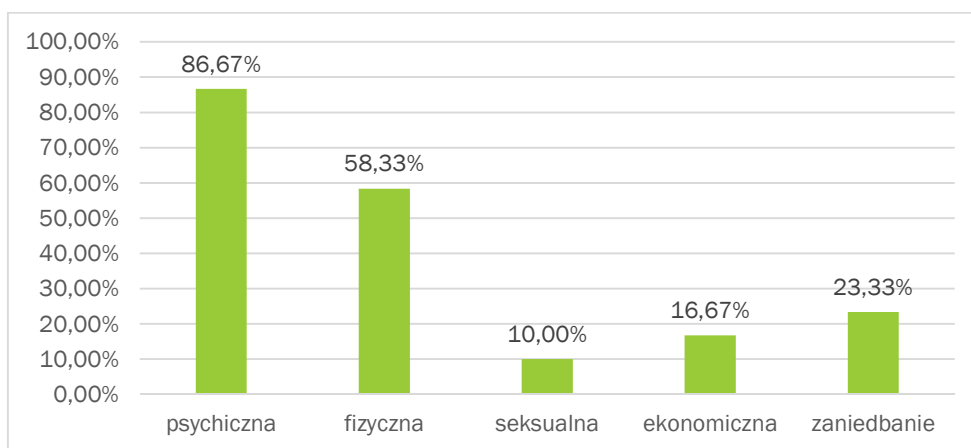
Wykres 33 Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z ?

Dodatkowo 38,22% ankietowanych mieszkańców przyznało, iż było kiedykolwiek osobą doświadczającą przemocy.

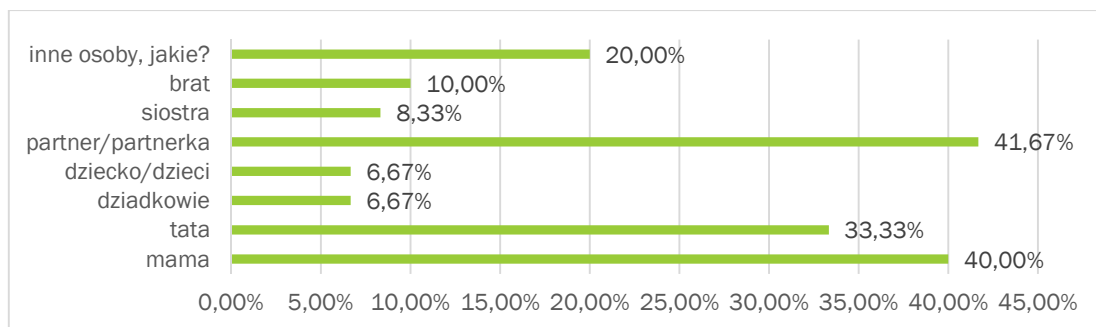
Wykres 34 Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Osoby doświadczające przemocy najczęściej zaznaczały, iż były ofiarami przemocy psychicznej (86,67%), fizycznej (58,33%) oraz zaniedbania (23,33%).

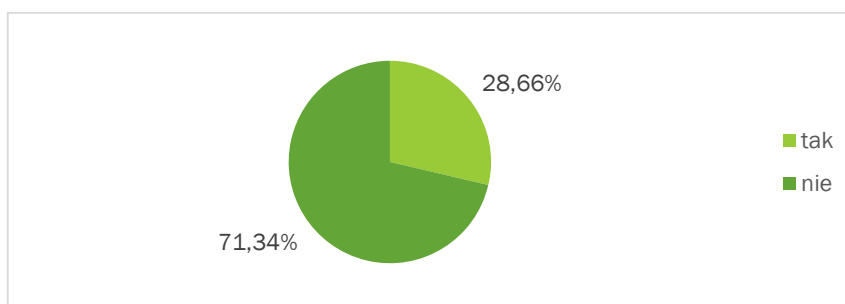
Wykres 35 Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Osobami stosującymi przemoc wobec ankietowanych, którzy przyznali, że doznali kiedykolwiek przemocy, był najczęściej partner/partnerka (41,67%), mama (40,00%) oraz tata (33,33%). Dodatkowo respondenci wymienili inne osoby, takie jak: przełożony, nieznajomi,, osoby w Internecie, „koledzy”, „napastnik na ulicy”, były mąż, „osoba od której byłam zależna”, współpracownik, czy też „sytuacja w szpitalu po urodzeniu dziecka”.

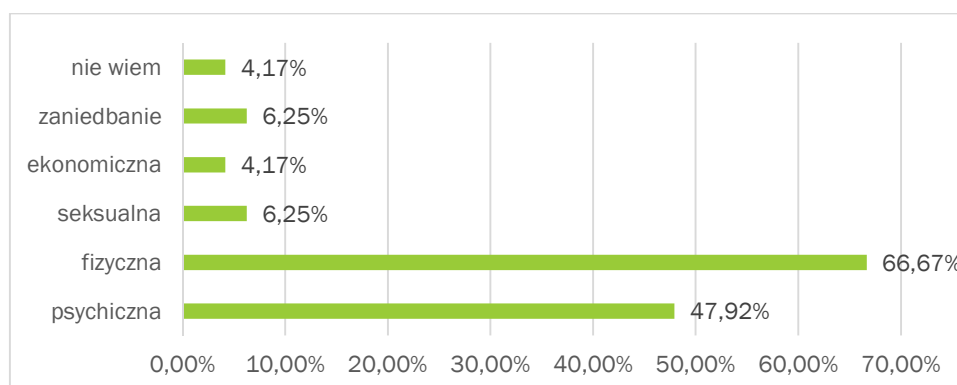
Wykres 36 Kto stosował wobec Pana/i przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Pocieszający jest fakt, że zdecydowana większość respondentów odpowiedziała, iż nie zdarzyło im się stosować przemocy wobec drugiej osoby (71,34%). Jednak 28,66% osobom taka sytuacja się zdarzyła.

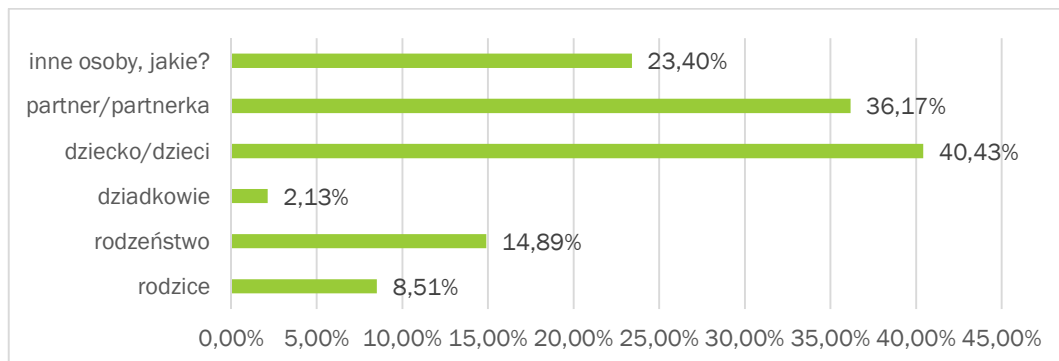
Wykres 37 Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

Osoby, które zaznaczyły, że stosowały przemoc wobec drugiej osoby odpowiedziały, iż najczęściej była to przemoc fizyczna (66,67%) oraz przemoc psychiczna (47,92%).

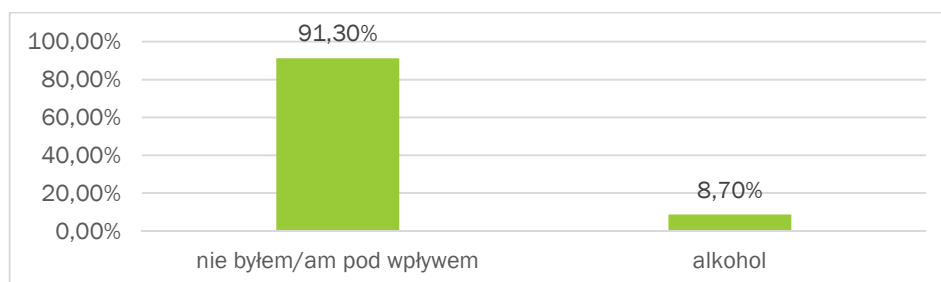
Wykres 38 Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ankietowani, którzy przyznali, że stosowali przemoc stosowali ją najczęściej wobec: dzieci (40,43%) oraz partnera lub partnerki (36,17%). Kolejną liczną grupę stanowiły osoby, które wybrały odpowiedź „inne osoby, jakie?” (23,40%) wskazując, że byli to: znajomi, obce osoby, koleżanki, współpracownicy, czy też agresorzy.

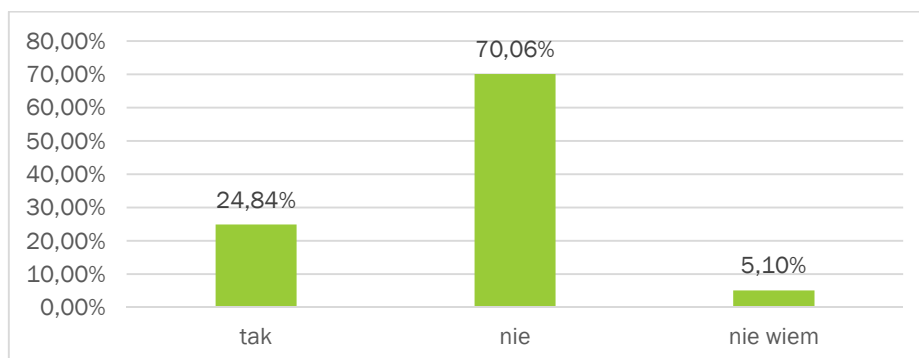
Wykres 39 W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe?

Ankietowani odpowiadali również, że gdy dokonywali aktu przemocy na drugiej osobie nie byli pod wpływem żadnej substancji (91,30%), bądź byli odurzeni alkoholem (8,70%).

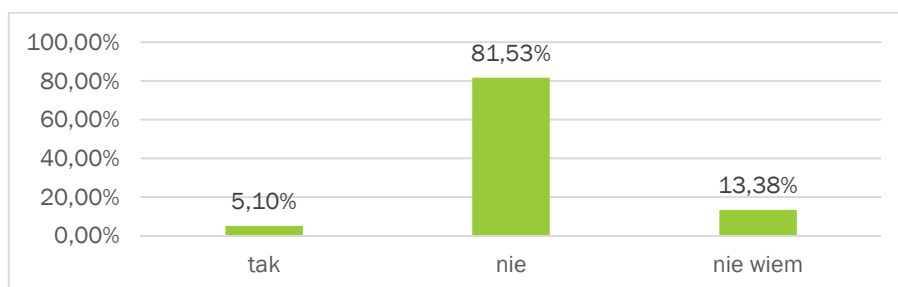
Wykres 40 Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

Co ciekawe, jeżeli chodzi o stosowanie przemocy to 70,06% ankietowanych uważa, że nie istnieją okoliczności, które mogłyby usprawiedliwić tego typu zachowania. 24,84% ankietowanych twierdzi odwrotnie, a 5,10% nie ma wiedzy na ten temat.

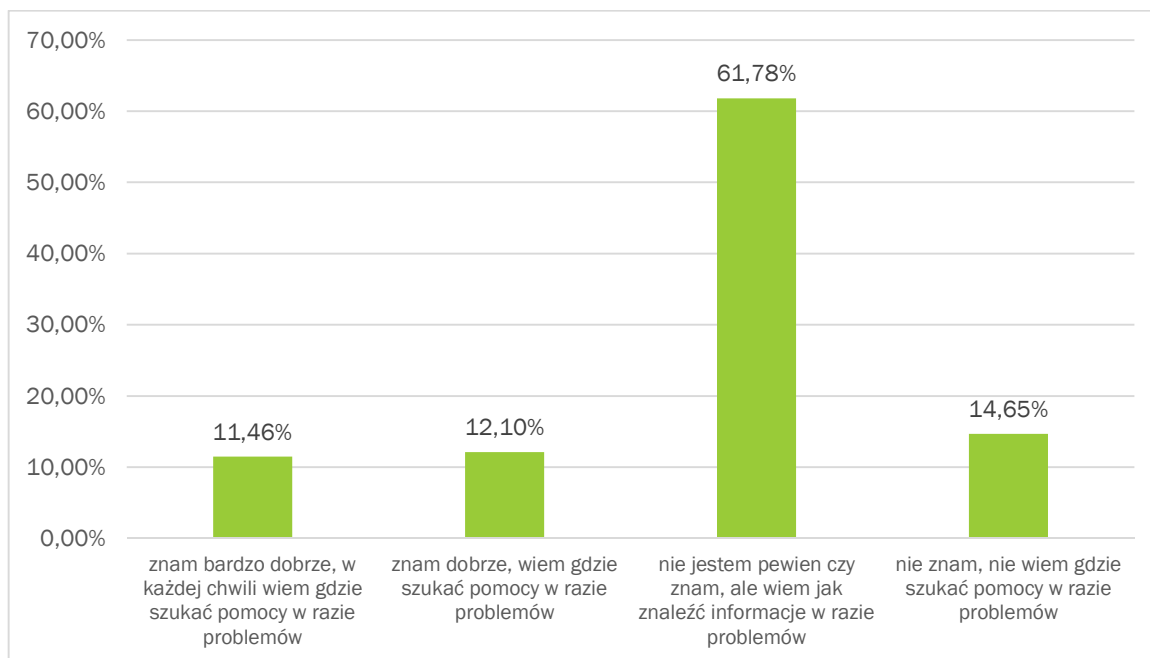
Wykres 41 Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

Według 81,53% mieszkańców nie powinno się stosować kar wobec dzieci. 13,38% osób nie potrafiło określić swojego zdania. Natomiast 5,10% mieszkańców uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą.

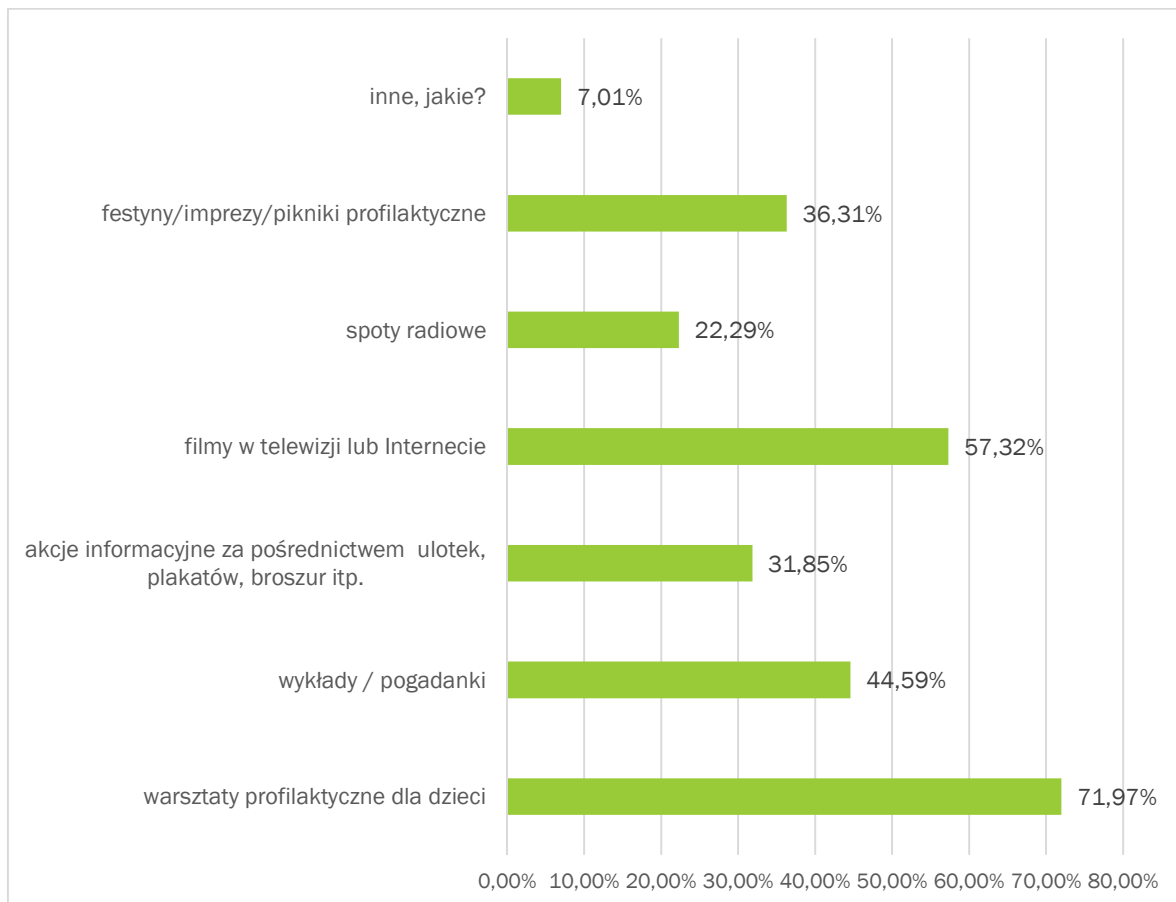
Wykres 42 Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

Następnie respondentów poproszono, by określili czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych, w których można szukać pomocy w razie problemów. 61,78% mieszkańców twierdzi, że nie są pewni czy znają konkretne dane kontaktowe lecz wiedzą, gdzie mogą znaleźć takie informacje w razie potrzeby. 12,10% osób zna dobrze dane kontaktowe i wie, gdzie szukać pomocy w razie wyniknięcia sytuacji problemowych, 11,46% zna bardzo dobrze, i w każdej chwili wie, gdzie szukać pomocy. Pozostałe 14,65% mieszkańców przyznało, że nie mają pojęcia, gdzie mogą szukać pomocy i nie znają danych kontaktowych do tego typu placówek pomocowych.

Wykres 43 Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

Mieszkańcy zostali poproszeni również, by ustosunkować się, które według nich działania profilaktyczne przyniosą najlepsze efekty w przeciwdziałaniu uzależnień i przemocy w Mieście Sulejówek. Ankietowani najczęściej wymieniali m.in.: warsztaty profilaktyczne dla dzieci (71,97%), filmy w telewizji i Internecie (57,32%), czy też wykłady/pogadanki (44,59%).

Wykres 44 Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych? Możesz zaznaczyć kilka odpowiedzi.

3.4 Postrzeganie problemów społecznych przez mieszkańców Miasta Sulejówek

Niniejsza diagnoza została poszerzona o pytania dotyczące postrzegania problemów społecznych przez mieszkańców. Najpierw dowiedzmy się jednak co to jest właściwie termin „społeczność”. Według definicji K.A. Wojtaszczyk, społecznością nazywamy zbiorowość, w której więzi i stosunki społeczne, tworzą w miarę uporządkowany i kompletny układ. Możemy mówić o kilku rodzajach społeczności:

- Lokalnej (obejmującej wszystkich, którzy mieszkają na określonym terenie (np. w mieście, na wsi, dzielnicy),
- Regionalnej (obejmującej ludzi mieszkających w pewnym rejonie administracyjnym np. mieście, województwie, powiecie),
- Państwowej (obejmującej wszystkich ludzi, którzy mieszkają na terytorium i w granicach jednego państwa),
- Światowej (obejmującej ludzi z różnych rejonów świata, którzy jednak posiadają wspólne interesy np. z dziedziny ekonomii, czy gospodarki¹⁰).

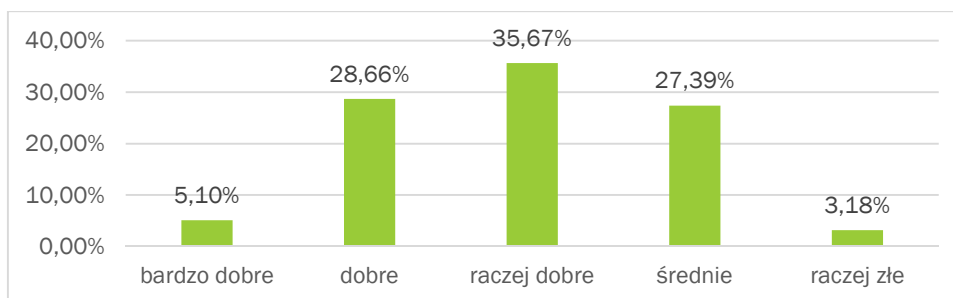
Trzeba wspomnieć również o zjawisku jakim jest problem społeczny. Jest to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problem społeczny możemy rozpatrywać w dwóch znaczeniach:

- znaczenie szerokie – stosuje się go, gdy chcemy opisać zjawiska, które są lub mogą w przyszłości stanowić przedmiot zainteresowania socjologii lub innych nauk społecznych;
- znaczenie węższe – czyli problemy, które powstały w wyniku zjawisk, jakie są nie tylko przedmiotem refleksji uczonych, ale i przedmiotem ogólnego zainteresowania ludzi danego społeczeństwa; są to problemy niezgodne z normami przyjętymi przez ogół oraz takie, których pokonanie możliwe jest wspólnymi siłami¹¹.

¹⁰ Wojtaszczyk K.A (1997), „Wiedza o społeczeństwie”, Warszawa.

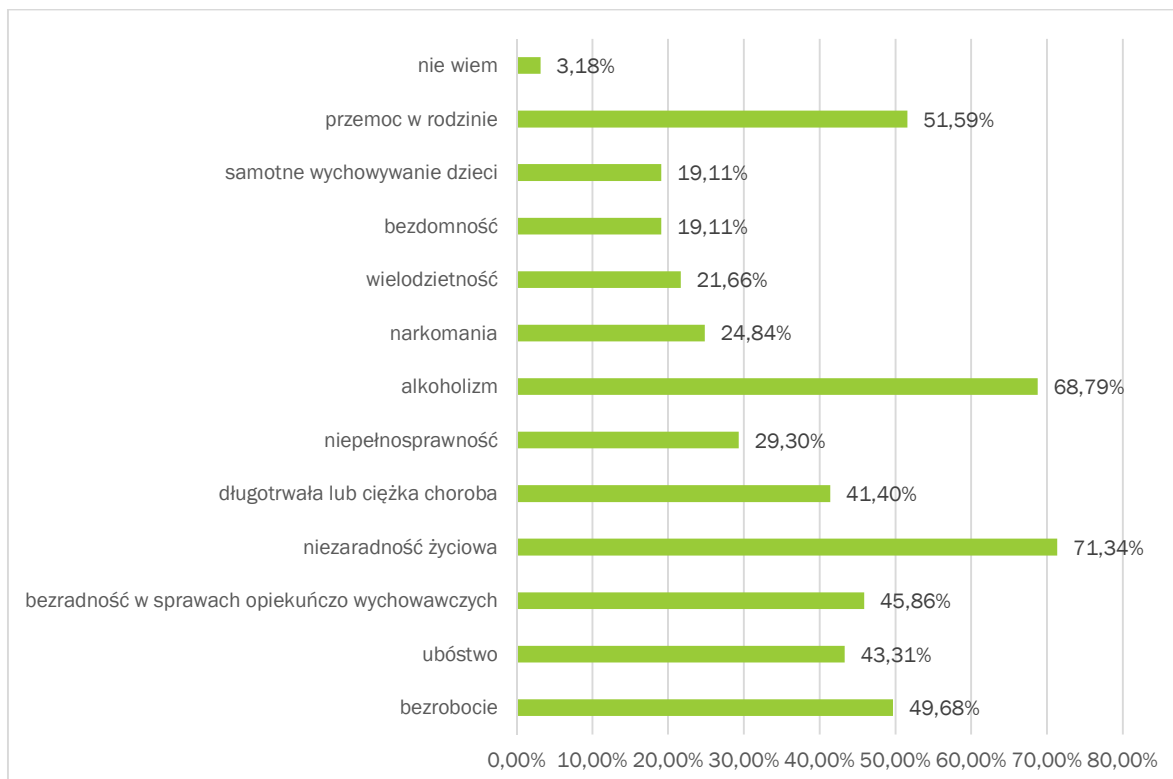
¹¹ Sztumski J. (2010), Wstęp do metod i technik badań społecznych, „Śląsk”, Katowice.

Pierwsze pytanie, które dotyczyło problemów społecznych w mieście dotyczyło oceny aktualnych warunków życia przez osoby ją zamieszkujące. Ankietowani mieszkańcy w większości przyznawali, iż są one raczej dobre – takiej odpowiedzi udzieliło 35,67% osób. 27,39% badanych wskazało odpowiedź „średnie”, a 28,66% - dobre. Kolejno 5,10% osób twierdzi, iż są one bardzo dobre. Negatywnie oceniło je 3,18% mieszkańców wybierając odpowiedź: „raczej złe”.

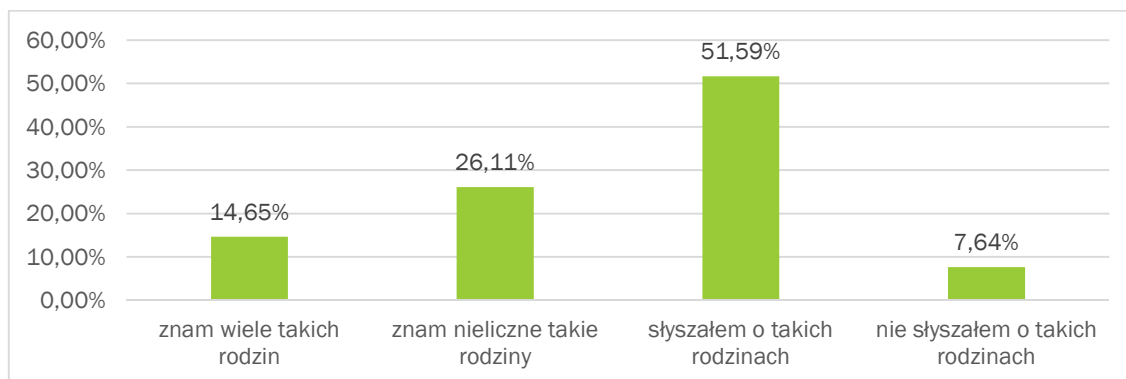
Wykres 45 Jak ocenia Pan/i aktualne warunki życia mieszkańców miasta?

Następnie ankietowanych poproszono o wskazanie głównych przyczyn problemów społecznych, które powodują trudne warunki życia w mieście. Większość ankietowanych mieszkańców, jako przyczynę wskazała niezaradność życiową (71,34%), alkoholizm (68,79%), przemoc w rodzinie (51,59%), czy też bezrobocie (49,68%).

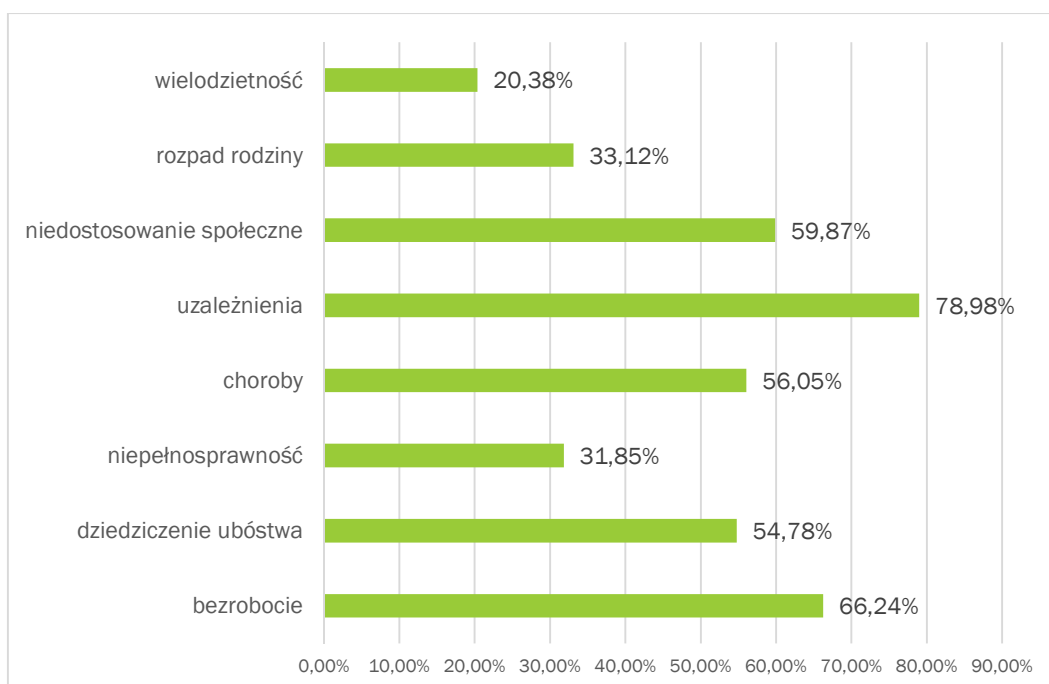
Wykres 46 Jakie są według Pana/i główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia?

Poniższe pytanie miało na celu oszacowanie liczby rodzin ubogich w mieście. Łącznie 92,36% ankietowanych przyznało, że zna lub słyszało o takich rodzinach. Pozostałe 7,64% badanych osób nie spotkało się z problemem ubóstwa w innych rodzinach.

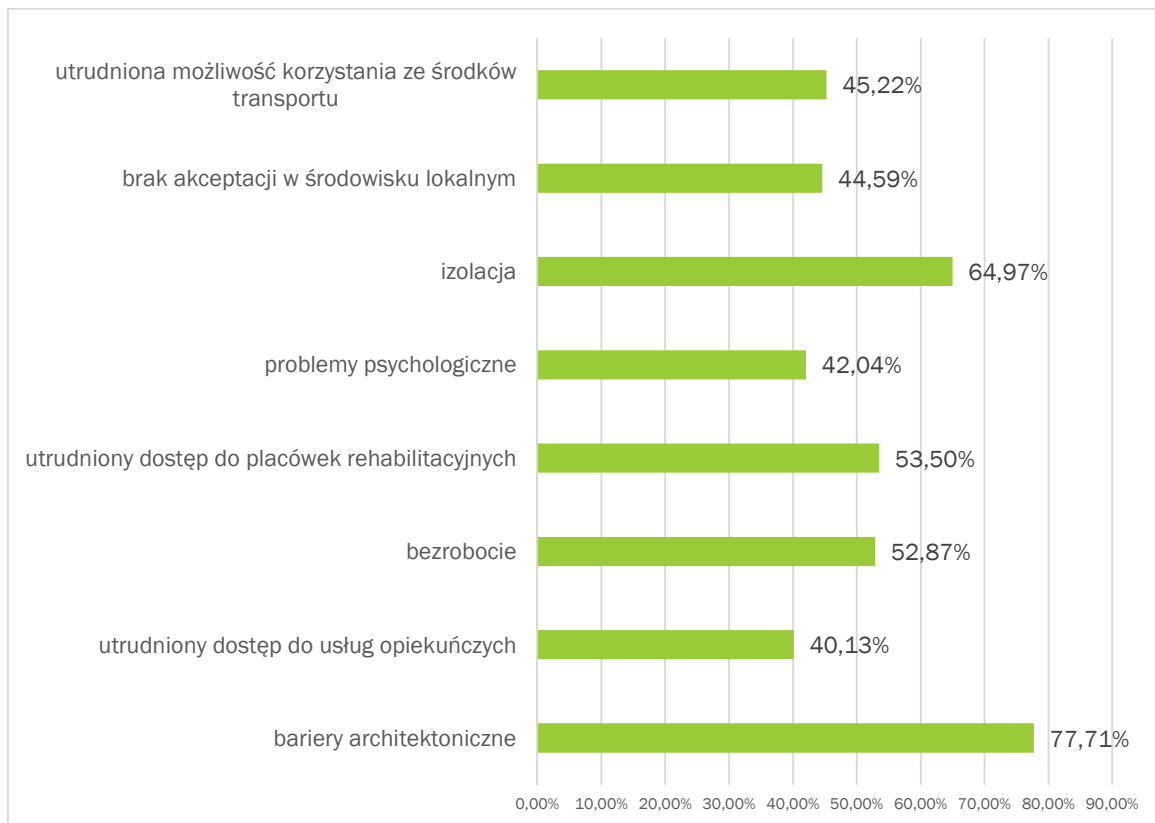
Wykres 47 Czy Pana/i zdaniem na terenie miasta jest dużo rodzin ubogich?

Zdaniem ankietowanych głównymi przyczynami popadania w ubóstwo są m.in.: uzależnienia (78,98%), bezrobocie (66,24%), dziedziczenie ubóstwa (54,78%), a także niedostosowanie społeczne (59,87%).

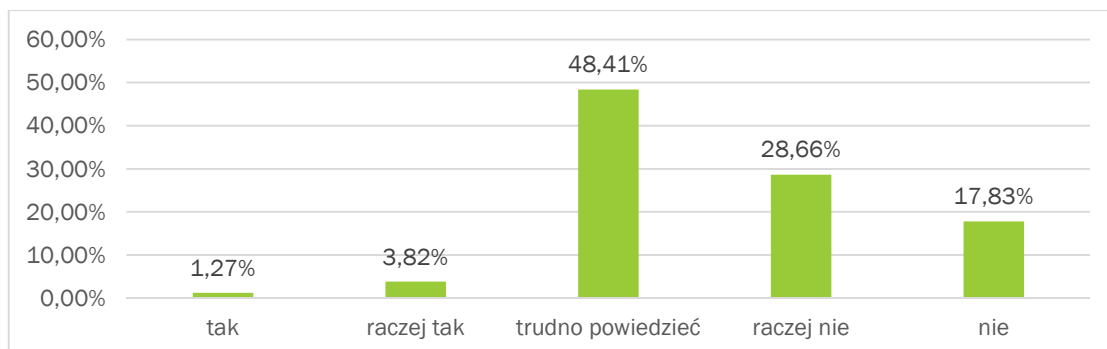
Wykres 48 Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny popadania w ubóstwo? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Dodatkowo, mieszkańcy określali, z jakimi problemami społecznymi najczęściej mogą spotykać się osoby niepełnosprawne w mieście. Najczęściej były to: bariery architektoniczne (77,71%), izolacja (64,97%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (40,13%), czy też bezrobocie (52,87%).

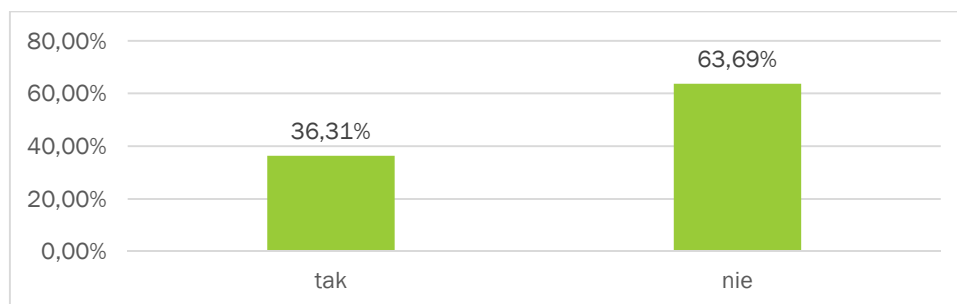
Wykres 49 Według Pana/i z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi).

Następnie, jedynie 3,82% osób badanych uważa, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych w mieście jest raczej wystarczająca, a 1,27% osób uważa, iż jest ona wystarczająca. Z tą opinią nie zgodziło się łącznie 46,49%% osób, w tym 28,66% uważa, że jest ona raczej niewystarczająca, a dla 17,83% osób jest ona niewystarczająca. Pozostałym mieszkańcom (48,41%), trudno było udzielić jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

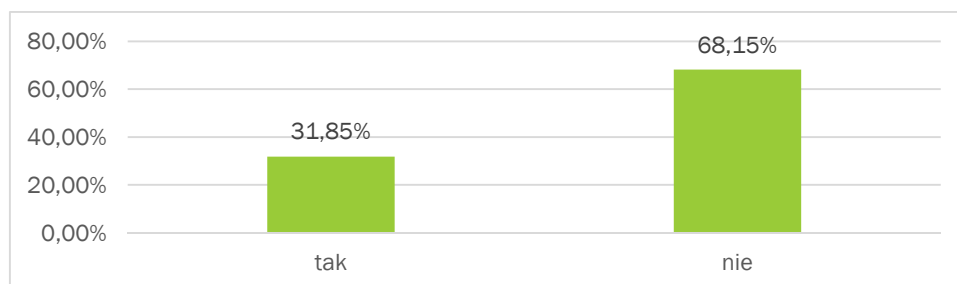
Wykres 50 Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie miasta (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

Kolejno, 36,13% ankietowanych przyznało, że w skład ich rodziny wchodzi osoba długotrwale chora.

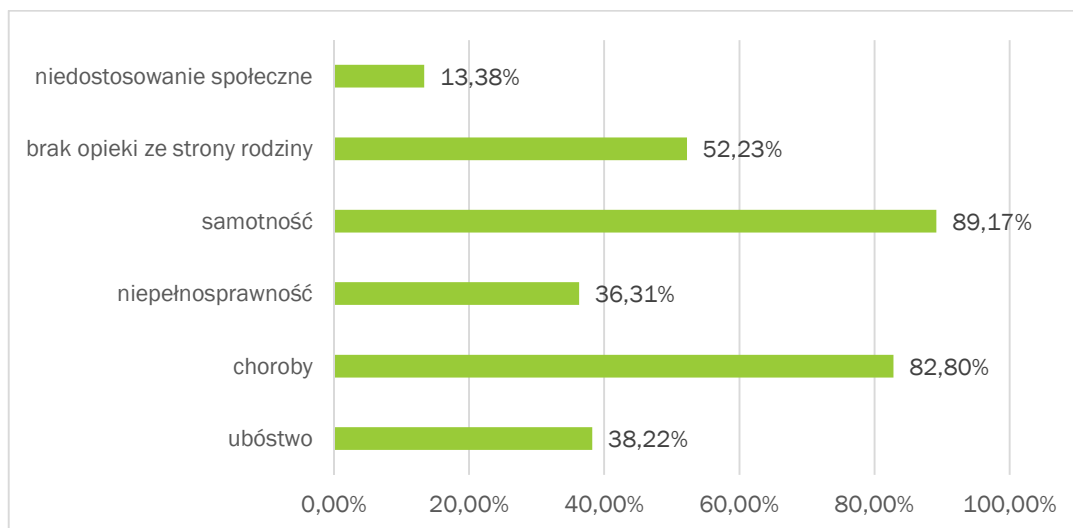
Wykres 51 Czy w skład Pana/i rodziny wchodzi osoba długotrwale chora?

Większość ankietowanych uważa, że dostęp do opieki zdrowotnej w mieście nie jest wystarczający (68,15%), jednak 31,85% osób nie zgodziło się z tą opinią.

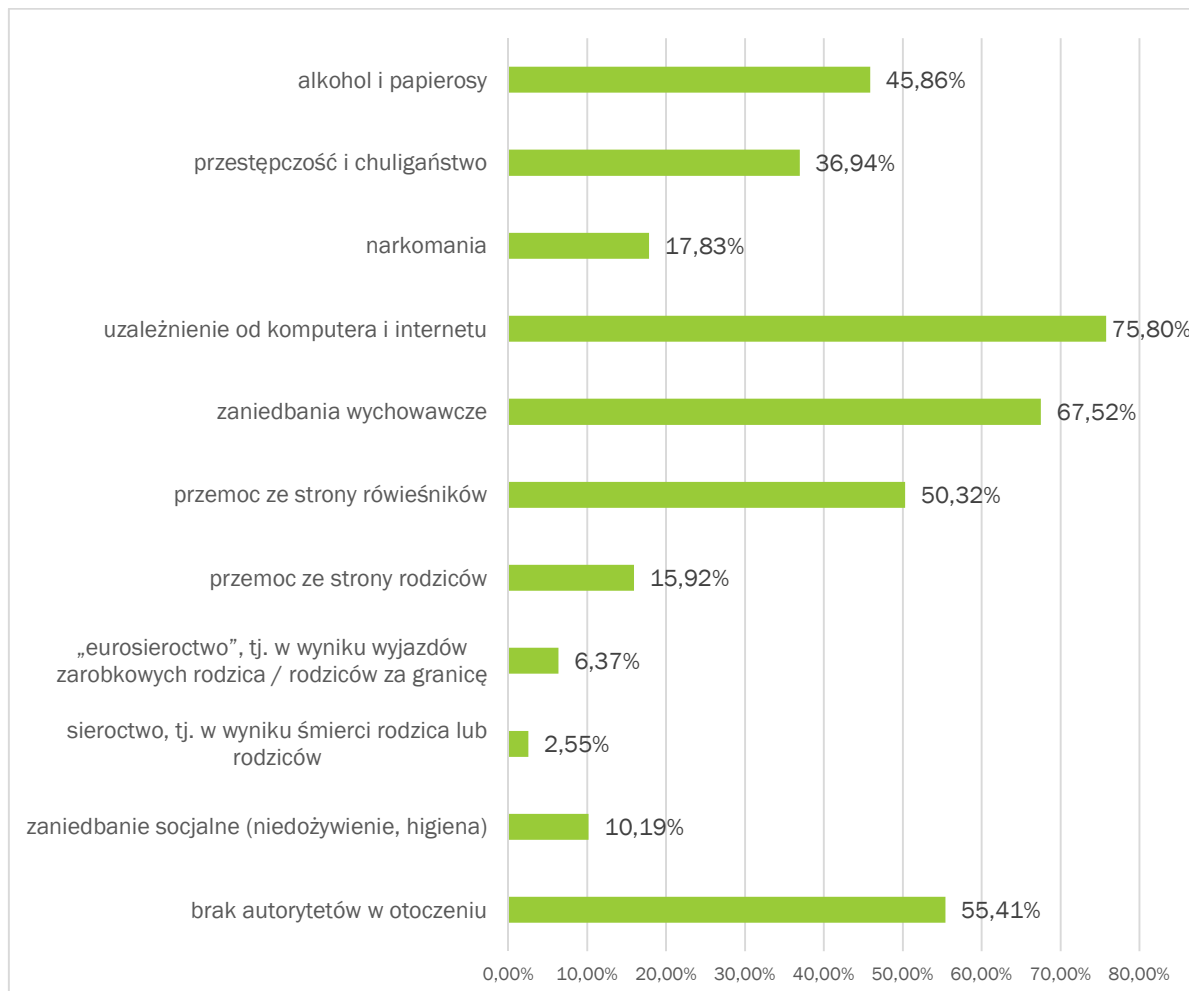
Wykres 52 Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie miasta jest wystarczający?

Mieszkańców poproszono również o wskazanie problemów, z jakimi borykają się osoby starsze w mieście. Ankietowani wskazywali na: samotność (89,17%), choroby (82,80%), brak opieki ze strony rodziny (52,23%), czy też ubóstwo (38,22%).

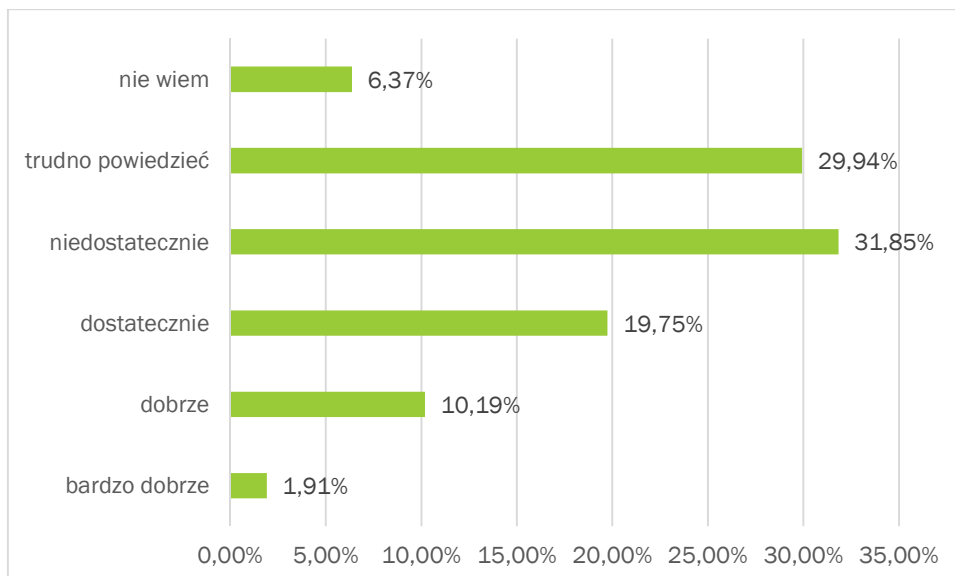
Wykres 53 Z jakimi problemami społecznymi na terenie miasta najczęściej borykają się osoby starsze? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ankietowani zostali zapytani o negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które dostrzegają najczęściej. 75,80% respondentów odpowiedziało, iż jest to uzależnienie od komputera i Internetu, zaniedbania wychowawcze (67,52%), brak autorytetów w otoczeniu (55,41%), czy też przemoc ze strony rówieśników (50,32%).

Wykres 54 Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/i najczęściej? (proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi).

Na koniec respondenci zostali zapytani o stopień zaangażowania władz lokalnych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców. 19,75% ankietowanych osób twierdzi, iż jest ono na poziomie dostatecznym, natomiast 29,94% osób odpowiedziało, iż ciężko im odpowiedzieć na to pytanie. Dodatkowo 31,85% respondentów uważa, że jest ono niedostateczne, 10,19% ocenia dobrze stopień zaangażowania władz lokalnych, a 1,91% osób wybrało odpowiedź: „bardzo dobrze”.

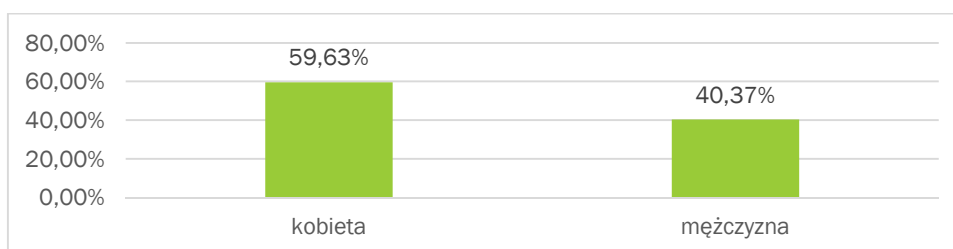
Wykres 55 Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY NA TERENIE MIASTA SULEJÓWEK

4.1 Struktura badanej próby

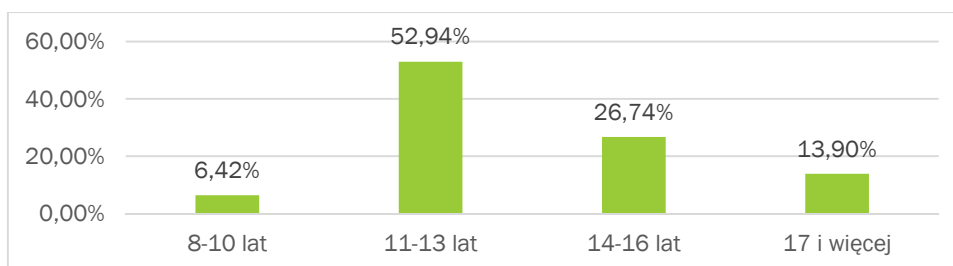
Zachowania ryzykowne są obecnie dużym problemem na całym świecie. Zwłaszcza młodzież, która wchodzi w wiek dojrzewania często jest zagrożona takimi zachowaniami. Stanowią one również przedmiot wielu badań naukowych, których celem jest uzyskanie odpowiedzi, dlaczego młodzi ludzie tak bardzo są na nie podatni. Coraz trudniej jest żyć we współczesnym społeczeństwie pełnym pokus takich jak np. Internet, propagowanie picia alkoholu (w reklamach i przez rówieśników) czy też załatwianie spraw poprzez agresję. Młodzież jest wręcz zasypywana negatywnymi bodźcami ze środowiska i niestety tylko nielicznym udaje się pozostać asertywnym. Współczesna cywilizacja niesie ze sobą elementy, które bardzo obciążają psychicznie młodych ludzi. Życie w pośpiechu, niepokoju, dążenia do jak najlepszego statusu w hierarchii między rówieśnikami zwiększa ryzyko podejmowania ryzykownych zachowań. I to dlatego szczególnym terenem, na którym można przeprowadzić badania dotyczące właśnie tych zachowań jest środowisko dzieci i młodzieży.

W niniejszym badaniu problemów społecznych dzieci i młodzieży w Mieście Sulejówek wzięło udział 88 uczniów ze szkół podstawowych i szkoły ponadpodstawowej, z czego 40,37% to chłopcy, a 59,63% to dziewczynki.

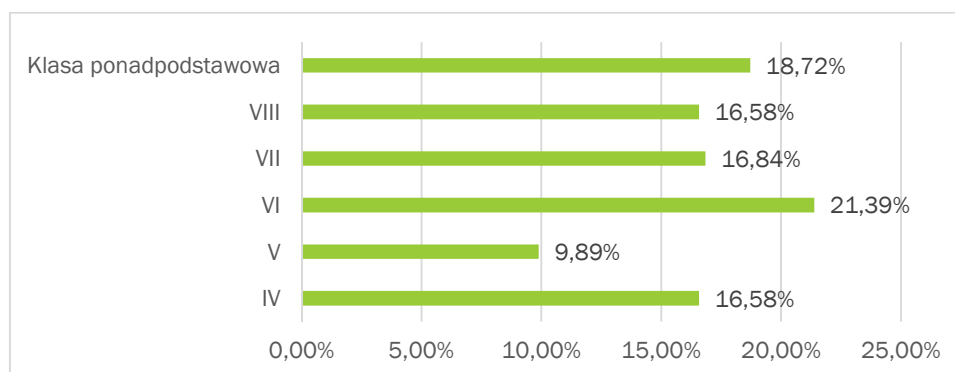
Wykres 56 Płeć

Młodzi respondenci, byli w wieku 11-13 lat (52,94%), w wieku 14-16 lat (26,74%), w wieku 17 lat i więcej (13,90%) oraz w przedziale wiekowym 8-10 lat (6,42%).

Wykres 57 Wiek.

Większość badanych uczniów uczęszcza do klasy VI (21,39%). Pozostali ankietowani to uczniowie klasy ponadpodstawowej (18,72%) oraz klas: VII (16,84%), VIII (16,58%), IV (16,58%) oraz klasy V (9,89%).

Wykres 58 Klasa.

4.2 Problem alkoholowy oraz nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży

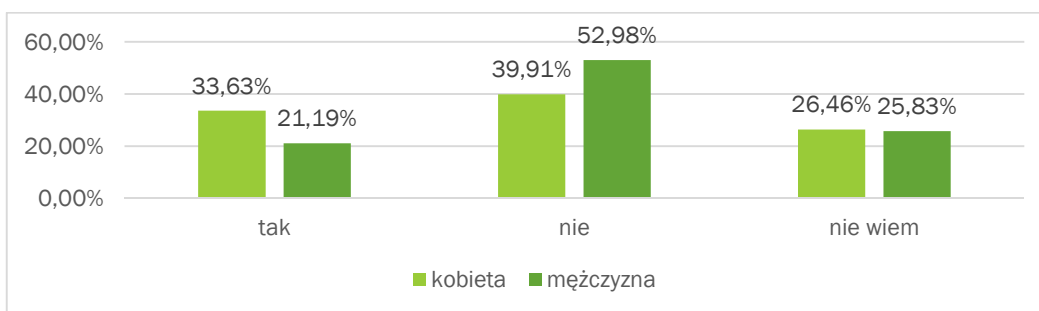
Jednym z zachowań ryzykownych od którego można się łatwo uzależnić jest alkohol. Picie napojów wysokoprocentowych wśród młodzieży jest coraz bardziej popularne. W okresie dorastania negatywnym wynikiem nadużywania alkoholu mogą być problemy zdrowotne, rodzinne, społeczne, psychiczne, czy też fizyczne. Według Ireny Pospiszyl „*najbardziej powszechną konsekwencją nadużywania alkoholu są stany zapalne różnych narządów(...). Najpoważniejsze zmiany dotyczą jednak mózgu, prowadząc do ciężkich zaburzeń psychicznych. Do najcięższych i najczęściej wymienianych objawów należą delirium tremens - majaczenie alkoholowe- ujawniające się w postaci urojeń dotykowych, zapachowych, manii prześladowczych*”¹². Picie alkoholu przez dzieci i młodzież pozostawia konsekwencje nie tylko na tle fizycznym i psychicznym. Poprzez odurzanie się takim środkiem młodzi ludzie często stają się agresywni wobec innych. Występują kłótnie z najbliższymi (np. rozpad rodziny), problemy w szkole, problemy z prawem (kradzieże), czy też, co się często zdarza, zepsucie mienia (np. malowanie budynków obraźliwymi sloganami). I. Pospiszyl wyróżnia następujące konsekwencje społeczne, które obejmują najważniejsze sfery życia człowieka:

- **sfera osobista**- rozpad bliskich więzi, obniżenie się standardu życia, często poniżej minimum egzystencji, utrata przyjaciół, utrata możliwości realizacji ważnych życiowych celów, wzrost agresywności, degradacja osobowości, utrata zdrowia, wzrost ubóstwa, izolacja społeczna itp.,

¹² I.Pospiszyl, *Patologie Społeczne*, Warszawa 2012 s. 151.

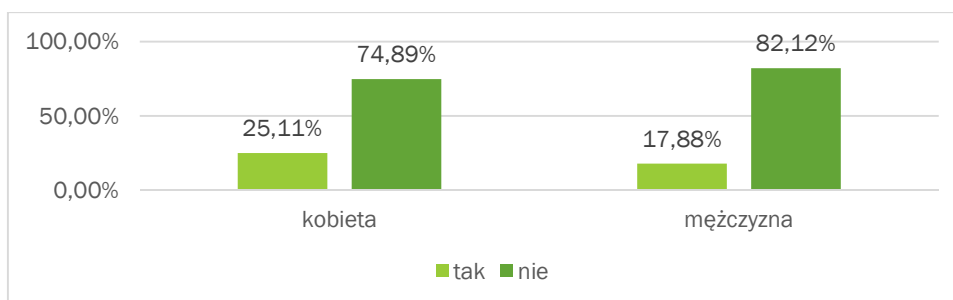
- **sfera prawna-** naruszenie prawa, problemy z policją¹³.

Pierwszym diagnozowanym problemem wśród dzieci i młodzieży w Mieście Sulejówek, był problem alkoholowy. Celem było oszacowanie skali zjawiska problemu alkoholowego wśród najmłodszych mieszkańców oraz sprawdzenie wiedzy dotyczącej problemu alkoholowego. Na początek uczniom zadano pytanie, czy ich zdaniem, ich rówieśnicy piją alkohol. Zdaniem uczniów płci męskiej (21,19%) ich rówieśnicy piją alkohol, 25,83% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 52,98% uczniów twierdzi, że ich rówieśnicy nie piją alkoholu. Dziewczynki w 39,91% stwierdziły, że ich koledzy i koleżanki nie piją alkoholu. 33,63% młodych kobiet uważa, że picie alkoholu przez rówieśników jest zjawiskiem powszechnym. Uczennice w 26,46% przypadków nie udzieliły jednoznacznej odpowiedzi. Poniższy wykres przedstawia obrazowo zebrane wyniki:

Wykres 59 Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Następnie uczniów zapytano, czy próbowali kiedykolwiek sięgać po alkohol. Na wykresie możemy zaobserwować, że chłopcy w 82,12% oraz dziewczęta w 74,89% przypadków, nigdy nie próbowali alkoholu. Odpowiedzi były podobne również wśród uczniów, którzy stwierdzili, że próbowali kiedykolwiek spożywać alkohol, bowiem wynik wyniósł 17,88% u chłopców oraz 25,11% wśród dziewczynek¹⁴.

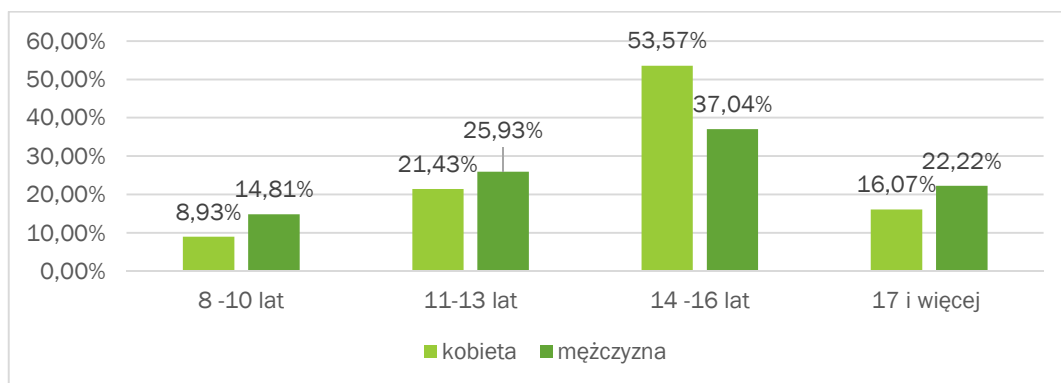

Wykres 60 Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

¹³ Tamże, s. 152.

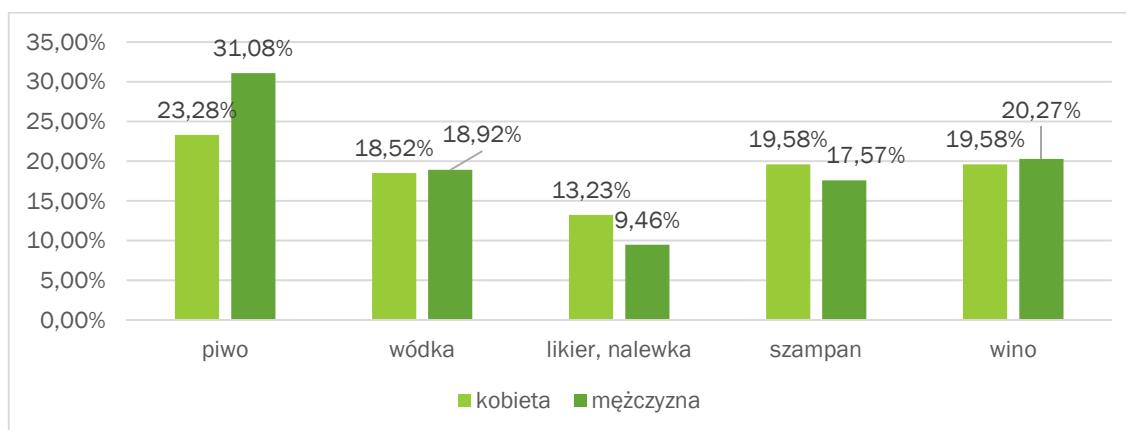
¹⁴ 56 dziewczynek, 27 chłopców.

Chłopcy, którzy odpowiedzieli, że kiedykolwiek próbowali alkoholu rozpoczęli spożywanie substancji zakazanej w wieku 8-10 lat (14,81%), w wieku 11-13 lat (25,93%), w wieku 14-16 lat (37,04%) oraz w wieku 17 lat i więcej (22,22%). Uczennice, które miały już kontakt z alkoholem przyznają, iż po raz pierwszy próbowały tej substancji w wieku 8-10 lat (8,93%), w wieku 11-13 lat (21,43%), w wieku 14-16 lat (53,57%) oraz w wieku 17 lat i więcej (16,07%). Wiek 8-10 lat, który wybrał pewien odsetek uczniów może świadczyć o tym, że spróbowali alkoholu jedynie na uroczystościach rodzinnych pod nadzorem rodziców, w postaci tzw. „łyka”.

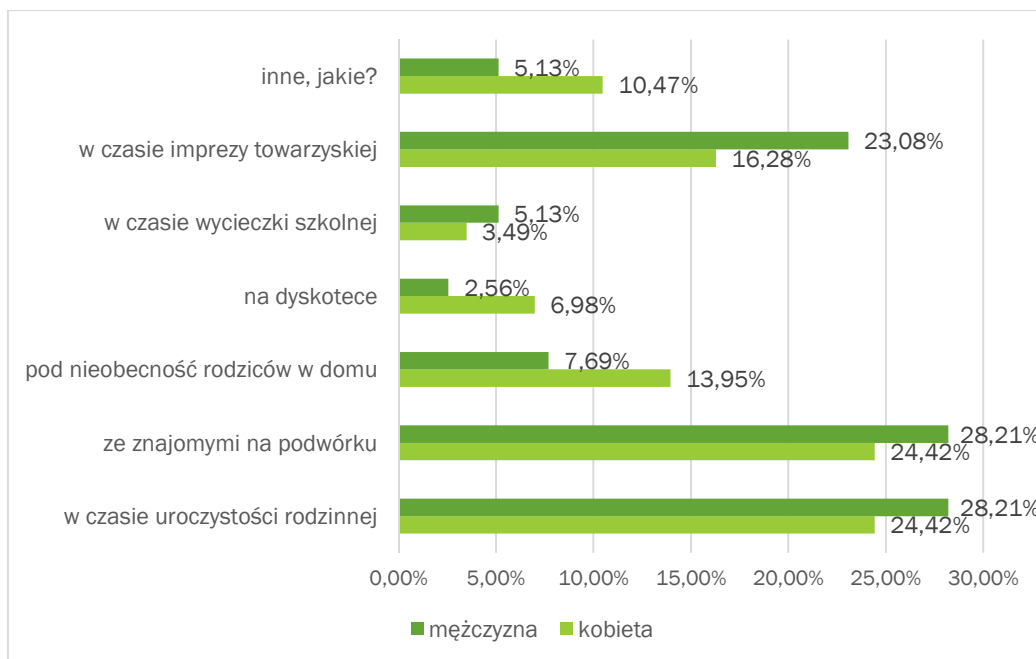
Wykres 61 W jakim wieku zacząłeś/zaczełaś pić alkohol?

Uczniów zapytano również, jaki rodzaj alkoholu zdarzyło im się spróbować. Najpopularniejszą odpowiedzią wśród chłopców (31,08%) i dziewczynek (23,28%) było piwo, wino (20,27% chłopców, 19,58% dziewczynek) oraz wódka (18,92% chłopców, 18,52% dziewczynek).

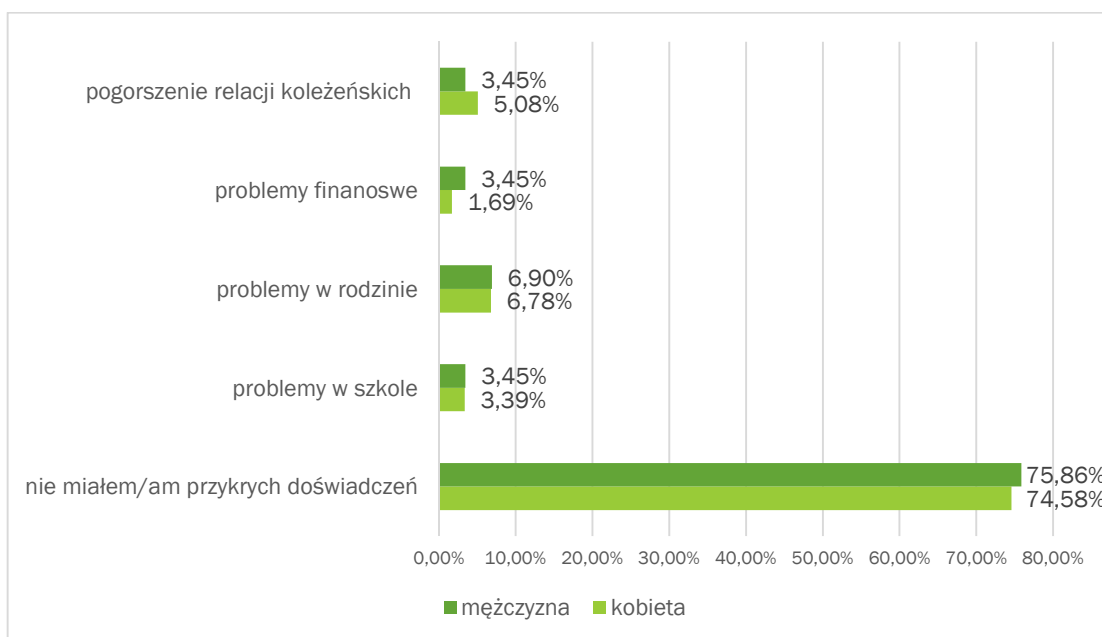
Wykres 62 Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

Młodzi ankietowani deklarują, że po raz pierwszy spróbowali alkoholu najczęściej podczas uroczystości rodzinnej (28,21% chłopców, 24,42% dziewczynek), ze znajomymi na podwórku (28,21% chłopców, 24,42% dziewczynek) oraz w czasie imprezy towarzyskiej (23,08% chłopców, 16,28% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (5,13% chłopców, 10,47% dziewczynek), respondenci wskazali na: whisky, bimber, drinki, spirytus oraz „amarena”.

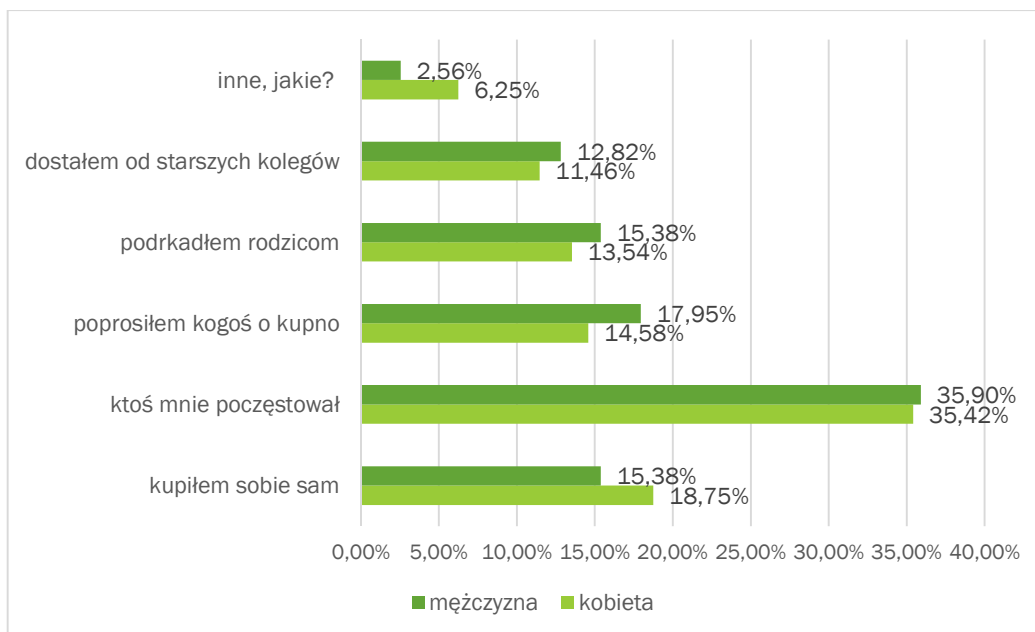
Wykres 63 W jakich okolicznościach spożyte/ał alkohol po raz pierwszy?

Uczniowie zapytani o jakiegokolwiek przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu, jednogłośnie odpowiedzieli, że nie doświadczyli żadnych negatywnych skutków picia alkoholu (75,86% chłopców oraz 74,58% dziewczynek).

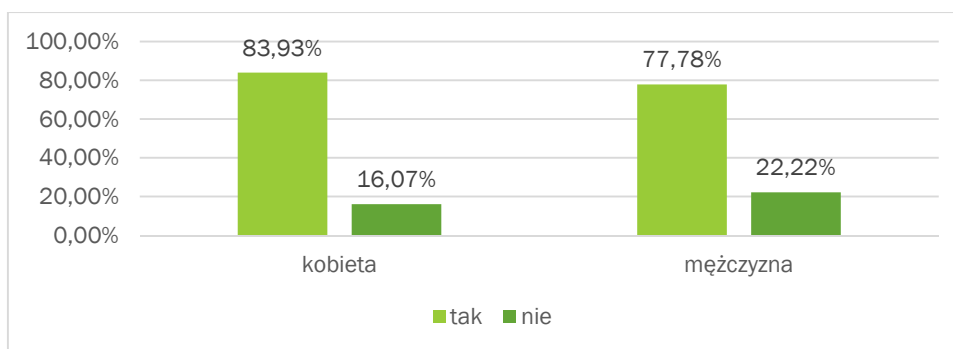
Wykres 64 Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

Na pytanie, w jaki sposób uczniowie otrzymali alkohol, 35,90% chłopców oraz 35,42% dziewczynek odpowiedziało, że zostali przez kogoś poczęstowani. W odpowiedzi „inne, jakie?” (2,56% chłopców, 6,25% dziewczynek) młodzi ankietowani wskazywali na to, że dostali alkohol od rodzinstwa oraz spożywali go podczas uroczystości rodzinnej z rodzicami, którzy ich poczęstowali.

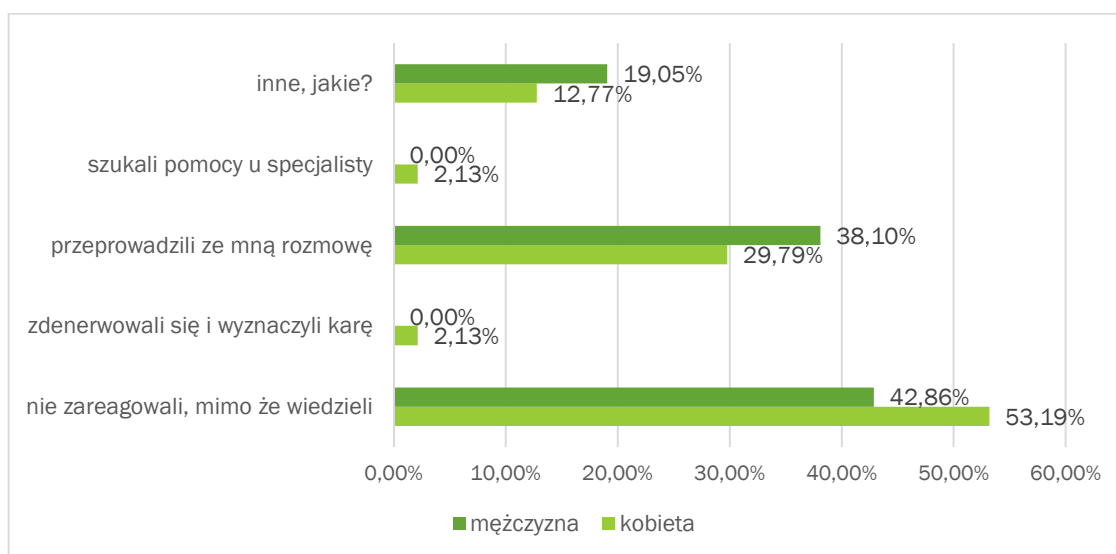
Wykres 65 Jak otrzymałeś/aś alkohol?

Dodatkowo uczniów, którzy mieli już kontakt z alkoholem zapytano, czy ich rodzice wiedzą o tym fakcie. Co ciekawe, 77,78% uczniów płci męskiej oraz 83,93% dziewczynek przyznało, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu. Pozostałe 22,22% chłopców, a także 16,07% dziewczynek uważa, że ich rodzice nie są świadomi tego faktu.

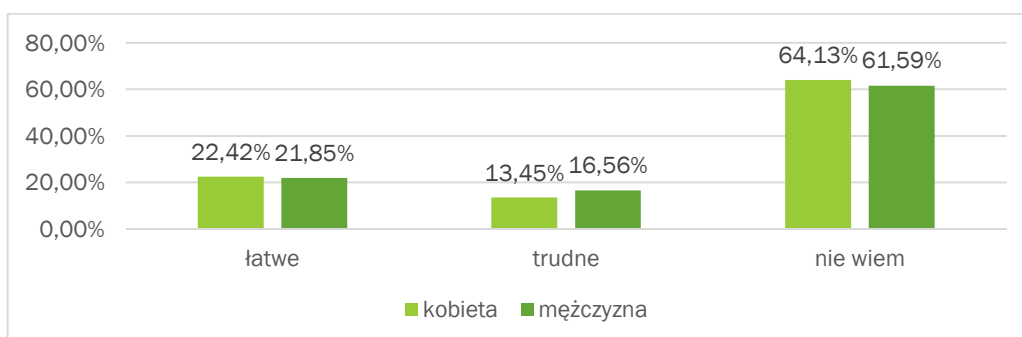
Wykres 66 Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?

Uczniom mającym styczność z alkoholem zadano pytanie o reakcję rodziców. 42,86% chłopców oraz 53,19% dziewczynek przyznaje, że rodzice nie zareagowali pomimo tego, że wiedzieli. Dodatkowo 38,10% chłopców oraz 29,79% dziewczynek stwierdziło, że rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę. W odpowiedzi „inne, jakie?” (19,05% chłopców, 12,77% dziewczynek), ankieterzy napisali: „sami mi pozwalają próbować ale nie często”, „pili ze mną”, „mama nie była zadowolona, ale nie była zła, tata nie zareagował negatywnie”, „tata się przejął”, „nie zrobili nic bo były to moje 18 urodziny”, czy też „neutralnie, ponieważ jestem pełnoletnia”

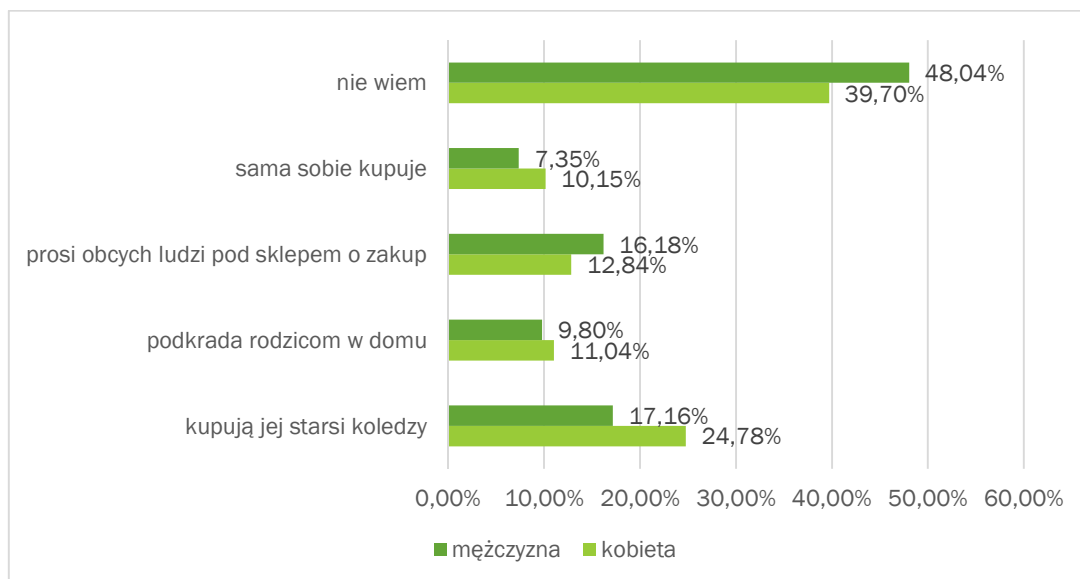
Wykres 67 Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

Zdania uczniów na temat łatwości zdobycia alkoholu w ich miejscu zamieszkania są podzielone. 16,56% chłopców oraz 13,45% dziewczynek wybrało odpowiedź, która mówiła o tym, że alkohol jest trudny do zdobycia w ich miejscowości. Następnie 21,85% chłopców oraz 22,42% dziewczynek stwierdziło, że kupno alkoholu jest łatwe na terenie Miasta Sulejówek. Pozostałe 61,59% chłopców, a także 64,13% dziewczynek nie ma zdania.

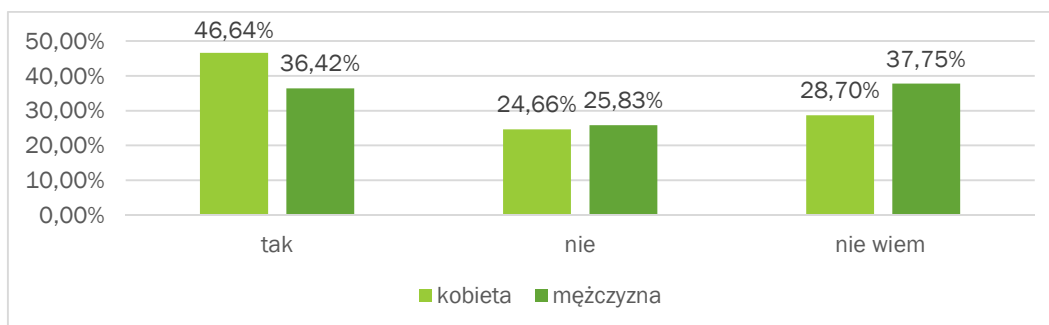
Wykres 68 Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to?

Dodatkowo, uczniowie wymieniali jak ich rówieśnicy mogą zdobywać alkohol. Duży odsetek uczniów (48,04% chłopców oraz 39,70% dziewczynek) udzielił odpowiedzi „nie wiem”. Może to świadczyć o tym, że nie są oni zainteresowani tematem spożywania alkoholu.

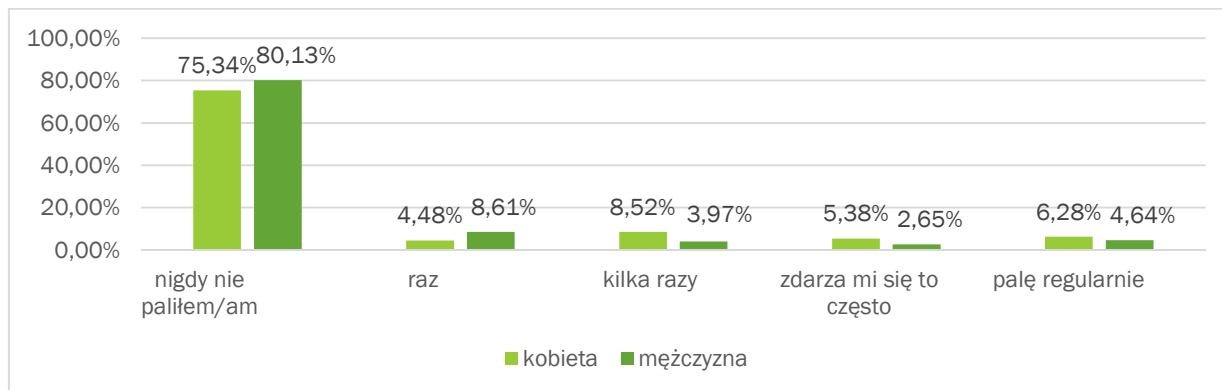
Wykres 69 Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

Wraz z pićem alkoholu wiąże się również problem nikotynowy . Pomimo tego, że są to wyroby dozwolone od lat 18, młodzież bezproblemowo może sięgnąć po papierosy. W młodym wieku rozpoczynanie palenia papierosów jest niebezpieczne, ponieważ jednostka szybciej się uzależnia oraz ciężiej jest jej zerwać z nałogiem. Papierosy szkodzą przede wszystkim osobie palącej, ale również innym osobom w towarzystwie. Uczniowie (36,42%) oraz uczennice (46,64%) przyznają, że ich rówieśnicy palą papierosy. Kolejno 37,75% chłopców oraz 28,70% dziewczynek nie wie czy takie zjawisko występuje wśród ich znajomych i rówieśników. Następnie 26,83% uczniów oraz 24,66% uczennic uważa, że ich rówieśnicy nie palą papierosów.

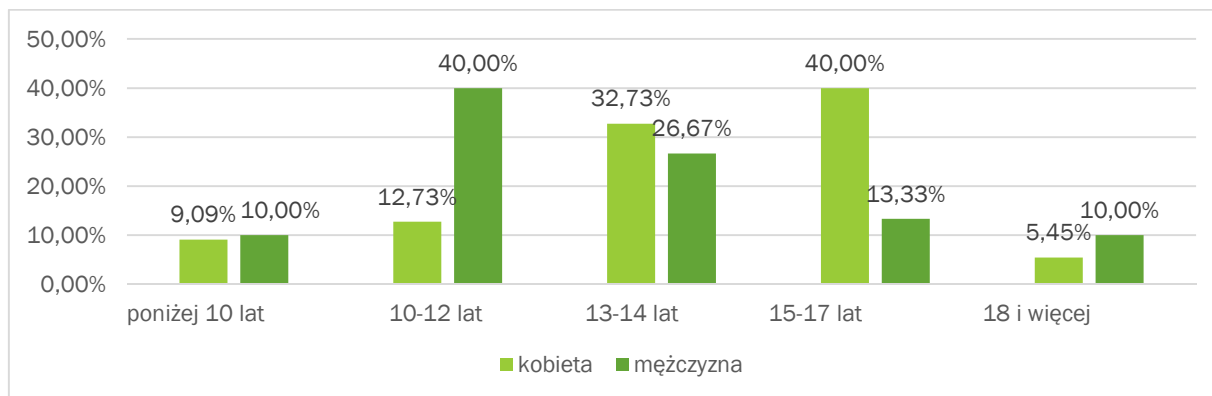
Wykres 70 Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

Dodatkowo 80,13% chłopców oraz 75,34% dziewczynek odpowiedziało, że nigdy nie paliło papierosów. Pozostali chłopcy palili: raz (8,61%), palą regularnie (4,64%), kilka razy (3,97%), oraz często (2,65%). Dziewczynki, natomiast zapaliły papierosa: kilka razy (8,52%), palą regularnie (6,28%), często (5,38%) oraz raz (4,48%).

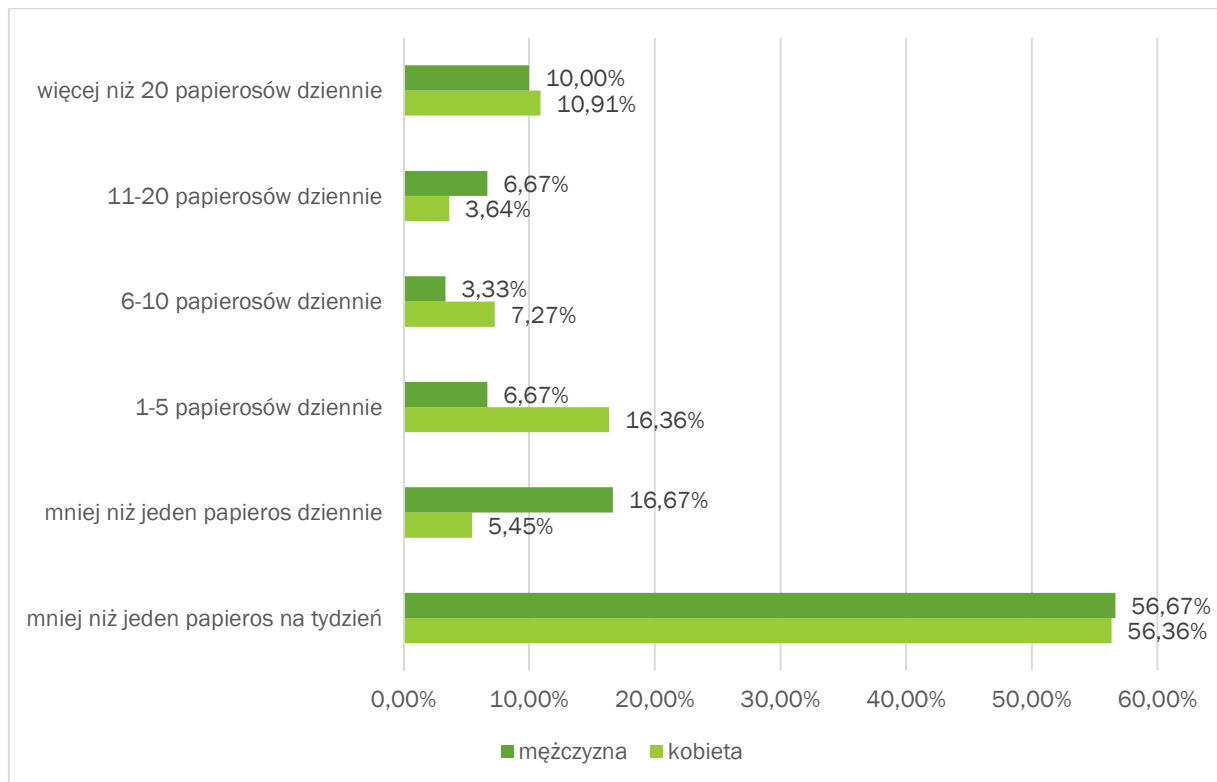
Wykres 71 Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

Uczniowie, którzy przyznali, że palą papierosy poproszeni zostali o określenie wieku w jakim zaczęli to robić. Chłopcy po raz pierwszy, zapalili papierosa kolejno w wieku: poniżej 10 lat (10,00%), 10-12 lat (40,00%), 13-14 lat (26,67%), 15-17 lat (13,33%), 18 lat i więcej (10,00%). Dziewczynki zapaliły pierwszego papierosa w wieku: poniżej 10 lat (9,09%), 10-12 lat (12,73%), 13-14 lat (32,73%), 15-17 lat (40,00%), 18 lat i więcej (5,45%).

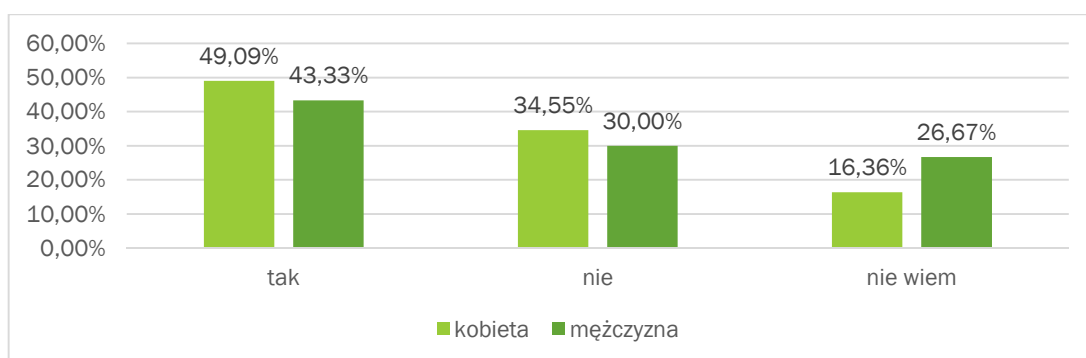
Wykres 72 W jakim wieku paliłeś/aś papierosy po raz pierwszy?

Pocieszający jest fakt, że większość chłopców (56,67%) oraz dziewczynek (56,36%), którzy zadeklarowali się, że palą, robią to rzadko, bowiem palą mniej niż jednego papierosa na tydzień.

Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

Młodzi mieszkańcy przyznali również (30,00% chłopców, 34,55% dziewczynek), że ich rodzice nie wiedzą o tym, że palą oni papierosy. Kolejne 43,33% chłopców oraz 49,09% dziewczynek twierdzi, że rodzice wiedzą o tym fakcie. Pozostałe 26,67% chłopców oraz 16,36% dziewczynek nie ma wiedzy na ten temat.

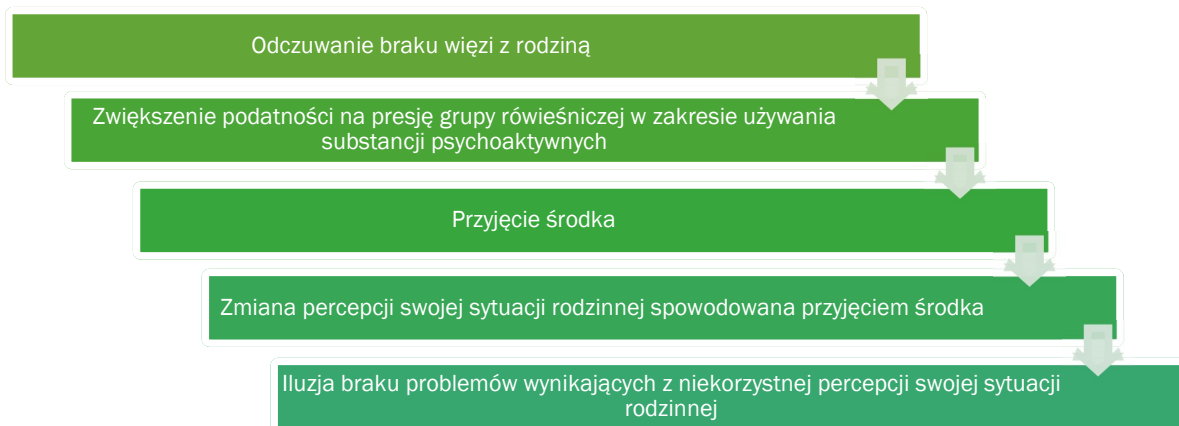

Wykres 73 Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?

4.3 Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

We współczesnym świecie na niespotykaną wcześniej skalę pojawiło się zjawisko nadużywania substancji odurzających. Szczególnie wśród ludzi młodych, którzy często nie mają świadomości zagrożenia, odurzanie stanowi alternatywę – sposób na życie. Ta plaga społeczna dotknęła wiele krajów, szczególnie na zachodzie i w szybkim czasie dotarła do naszego kraju. Już od samego początku miała ona charakter dynamiczny. Badania pokazują, iż już coraz młodsze dzieci deklarują zażywanie substancji psychoaktywnych oraz sięganie po alkohol i nikotynę. Okres dojrzewania jest dla młodych ludzi czasem wyjątkowym. W związku z tym, wiek adolescencji to również czas, w którym młodzi ludzie często sięgają po substancje psychoaktywne. Są one próbą zaspokojenia specyficznych potrzeb wieku dorastania: integracji z rówieśnikami, manifestowania niezależności od dorosłych oraz wyrażeniu tożsamości.

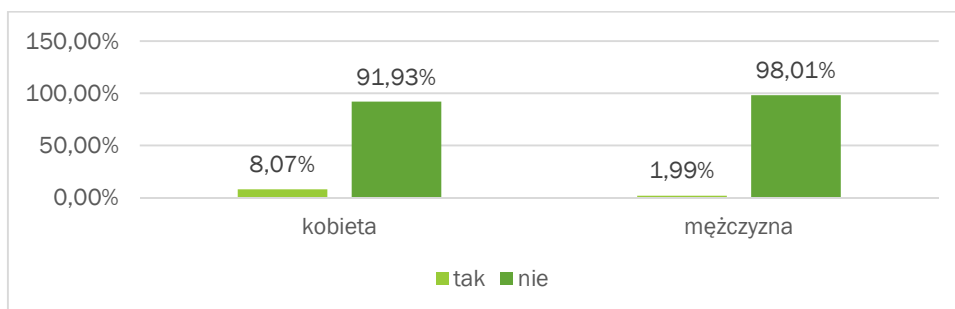
Na podjęcie próby sięgania po substancje uzależniające wpływa wiele czynników. Ogromny wpływ na to zjawisko mają m.in.: więzi rodzinne, rówieśnicy, media oraz social media. Współcześnie obserwuje się coraz większe osłabienie relacji rodzinnych, które w dużej mierze przekładają się na jakość kontaktów dzieci z rodzicami. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji. Tym samym nieprawidłowo funkcjonująca rodzina może spowodować ukształtowanie się osobowości dziecka podatnej na uzależnienie, jak również być powodem wielu stresogennych sytuacji, mogących stać się przyczyną inicjacji narkotykowej, alkoholowej, czy też nikotynowej¹⁵. Na poniższym diagramie możemy zaobserwować jak działa ten mechanizm¹⁶:

¹⁵ Gaś Z, „Rodzina a uzależnienia”, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1994, Lublin.

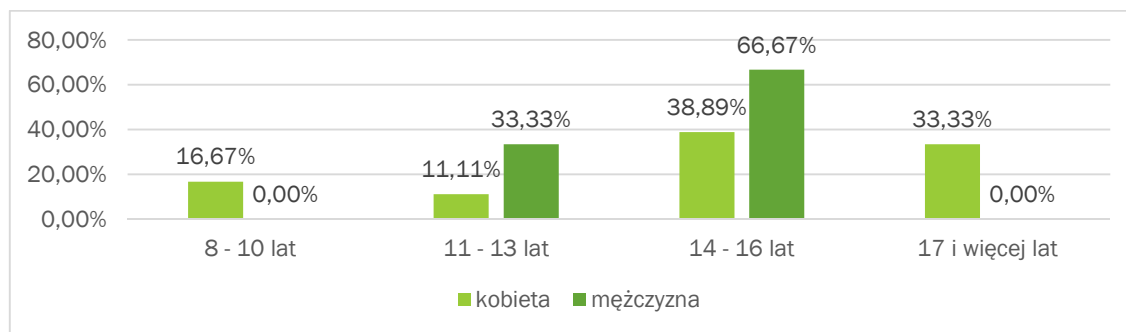
¹⁶ Mechanizm wg. F.Streit.

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczy powyższego problemu (narkotykowego). Jego celem było oszacowanie skali zażywania narkotyków, dopalaczy oraz innych substancji psychoaktywnych wśród uczniów oraz sprawdzenie wiedzy dotyczącej środków psychoaktywnych. Młodych mieszkańców zapytano, czy próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 98,01% chłopców i 91,93% dziewczynek nigdy nie próbowało substancji psychoaktywnych. Jednak 1,99% chłopców oraz 8,07% dziewczynek przyznało, że zażywali kiedykolwiek narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne¹⁷.

Wykres 74 Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?

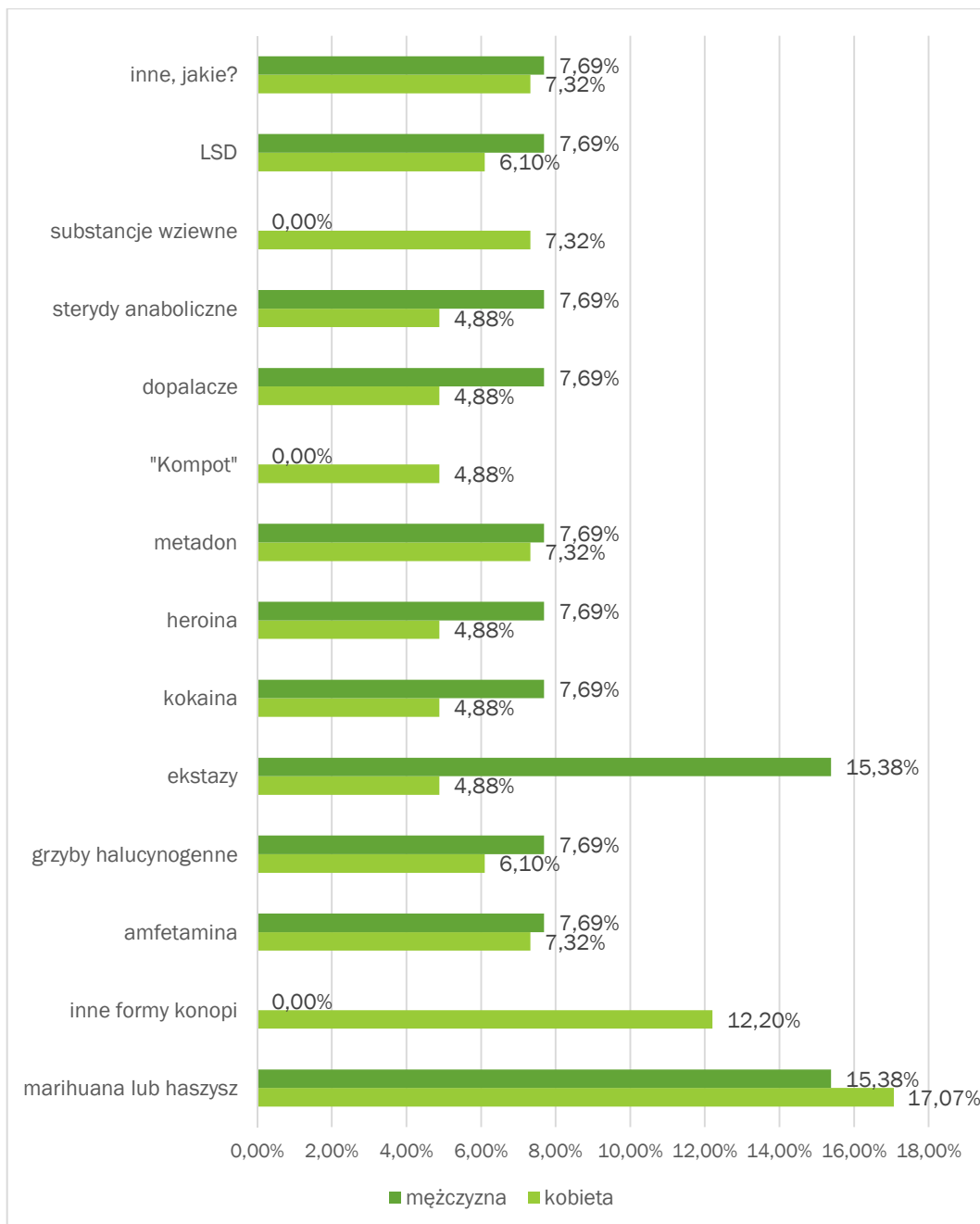
Wszyscy młodzi mieszkańcy, którzy przyznali się do zażywania środków psychoaktywnych stwierdzili, że zażywali je w przedziale wiekowym: od 8 do 10 lat (16,67% dziewczynek), w wieku 11-13 lat (33,33% chłopców, 11,11% dziewczynek), w wieku 14-16 lat (66,67% chłopców, 38,89% dziewczynek) oraz w wieku 17 lat i więcej (33,33% chłopców).

Wykres 75 Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

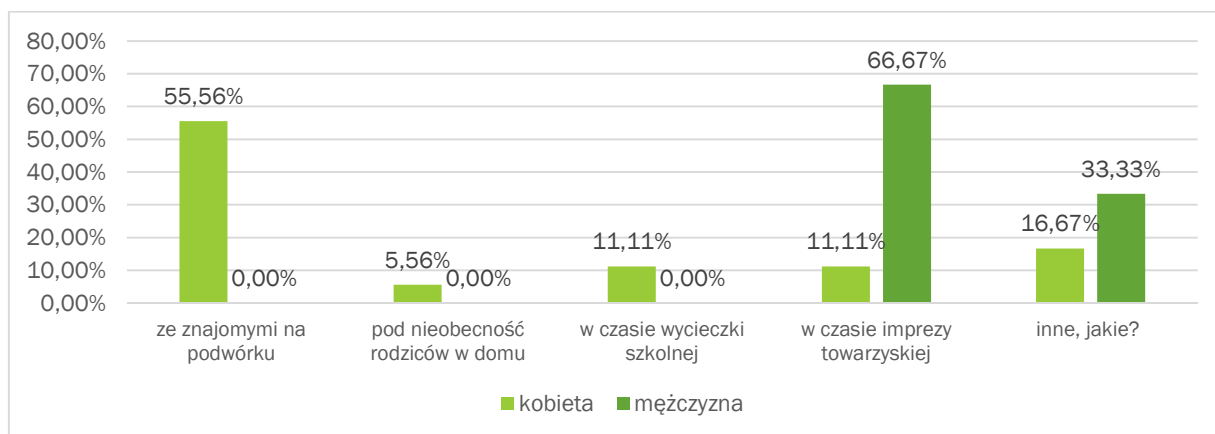
¹⁷ 18 dziewczynek, 7 chłopców.

Pomimo niewielkiego zainteresowania środkami psychoaktywnymi wśród uczniów, należy przyjrzeć się, jakie substancje młodzi ankietowani zdecydowali się spróbować. Ankietowani uczniowie najczęściej wskazywali, że były to: marihuana i haszysz (15,38% chłopców, 17,07% dziewczynek), ekstazy (15,38% chłopców, 4,88% dziewczynek), czy też inne formy konopi (12,209% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (7,69% chłopców, 7,32% dziewczynek) młodzi ankietowani wskazywali na: klej, kofeinę oraz mefedron.

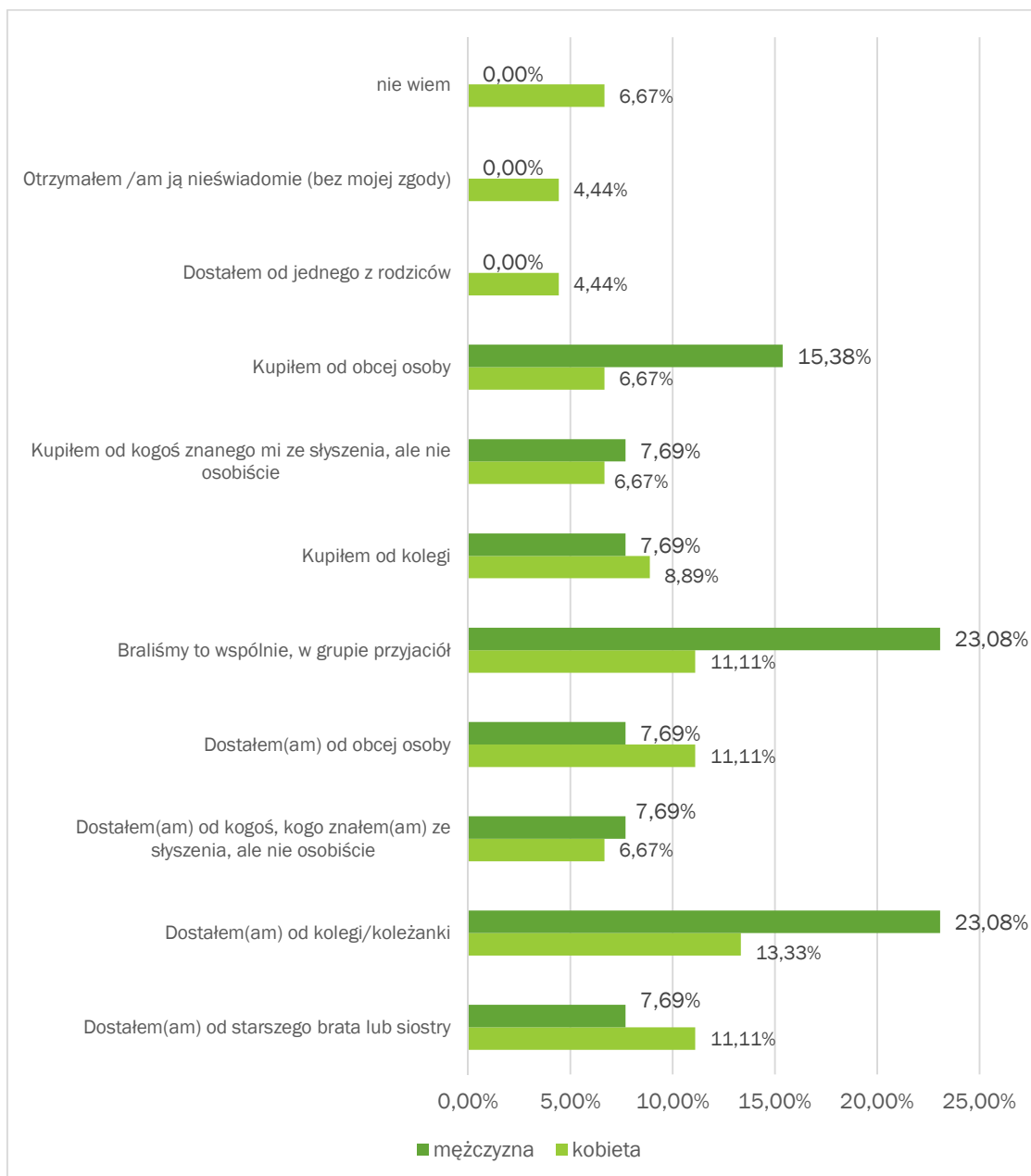
Wykres 76 Jakie były to substancje?

Dodatkowo na poniższym wykresie można dowiedzieć się, w jakich okolicznościach młodzi mieszkańcy zażywali narkotyki i inne substancje psychoaktywne. Wśród uczniów była to zazwyczaj impreza towarzyska (66,67% chłopców). Uczennice wybrały odpowiedzi: ze znajomymi na podwórku (55,56% dziewczynek), w czasie wycieczki szkolnej oraz w czasie imprezy towarzyskiej (po 11,11% dziewczynek), a także pod nieobecność rodziców w domu (5,56% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (33,33% chłopców, 16,67% dziewczynek), respondenci napisali, że nie pamiętają tych okoliczności lub zażywali narkotyki w towarzystwie rodzeństwa.

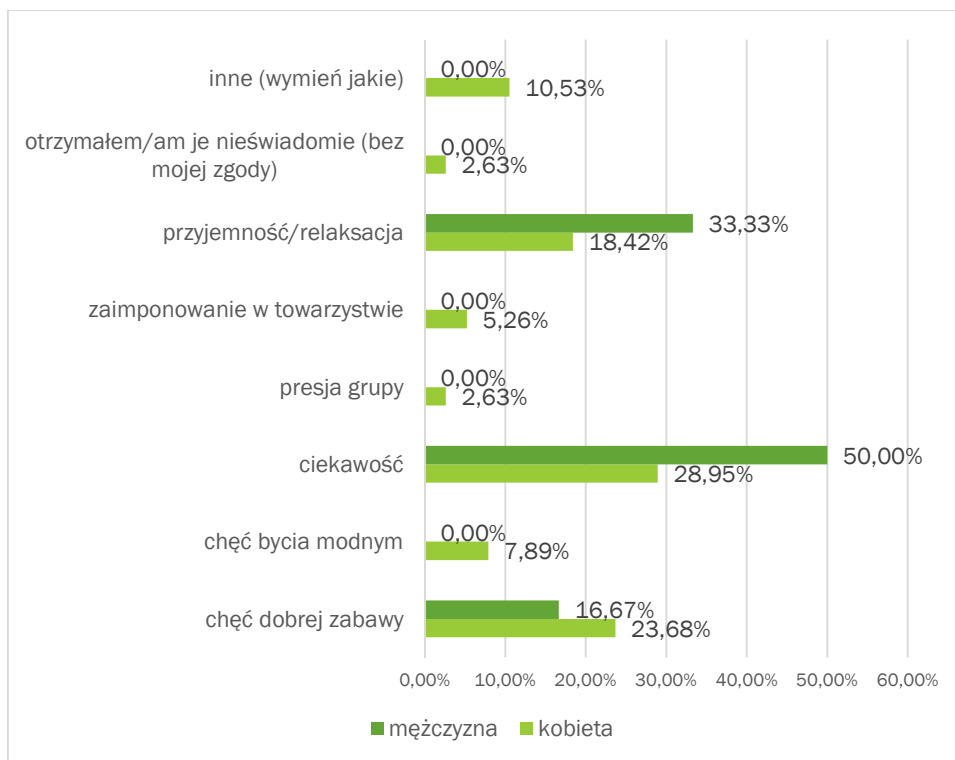
Wykres 77 W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki po raz pierwszy? Można wybrać kilka odpowiedzi.

Młodzi mieszkańcy przyznali również od kogo lub skąd wzięli substancje psychoaktywne. Poniżej możemy zaobserwować odpowiedzi uczniów. Większość z nich wybrało odpowiedzi: braлиśmy to wspólnie w grupie przyjaciół (23,08% chłopców, 11,11% dziewczynek), czy też dostałem/am od kolegi/koleżanki (23,08% chłopców, 13,33% dziewczynek).

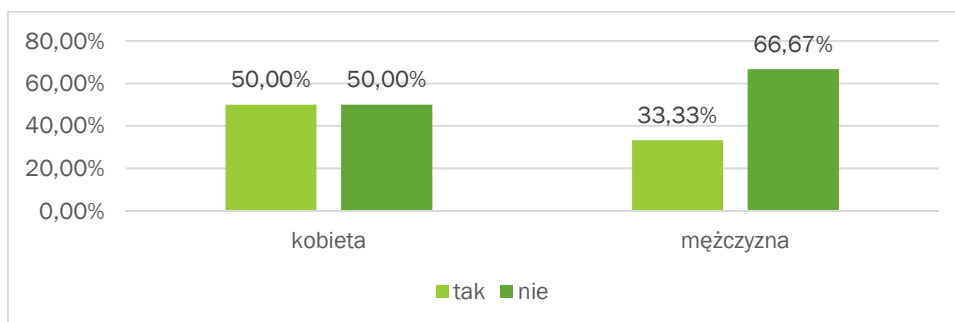
Wykres 78 Skąd wziąłś(ęłaś) tę substancję?

Respondenci przyznali, że najczęściej tym co skłoniło ich do zażycia środków psychoaktywnych była ciekawość (50,00% chłopców, 28,95% dziewczynek), chęć dobrej zabawy (16,67% chłopców, 23,68% dziewczynek) oraz przyjemność/relaksacja (33,33% chłopców, 18,42% dziewczynek) W odpowiedzi „inne, jakie?” (10,53% dziewczynek, 0,00% chłopców) uczennice wskazywały na hobby oraz depresję.

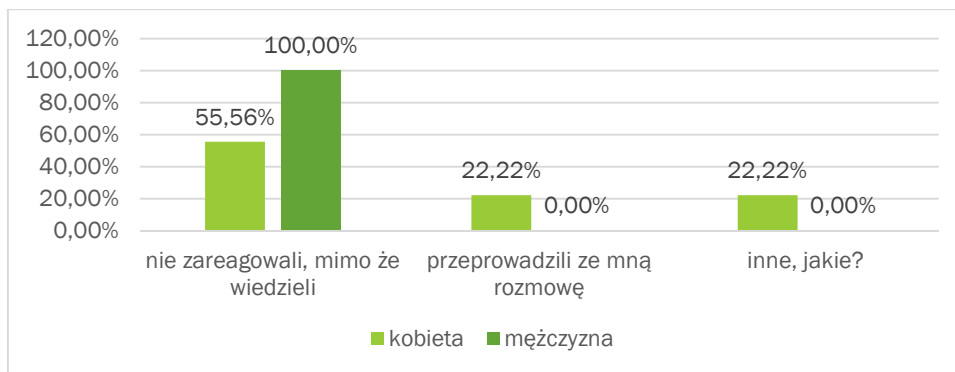
Wykres 79 Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków, dopalaczy/innych środków psychoaktywnych?

W przypadku 33,33% uczniów oraz 50,00% dziewczynek ich opiekunowie wiedzą o spożywaniu narkotyków lub dopalaczy przez ich pociechy.

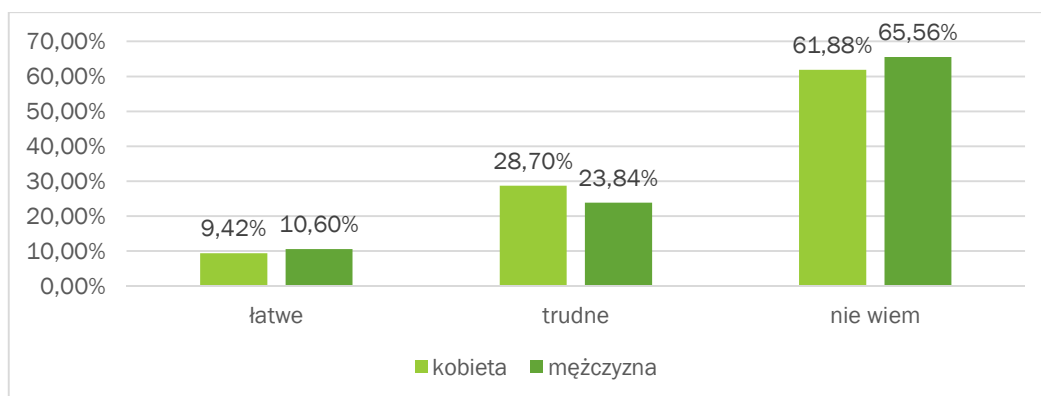
Wykres 80 Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?

Ponadto, 100,00% chłopców oraz 55,56% dziewczynek, którzy przyznali, że ich rodzice wiedzą o tym, że zażywali oni narkotyki i dopalacze, stwierdzili, że ich opiekunowie nie zareagowali na ten fakt mimo, że byli go świadomi. Dodatkowo 22,22% dziewczynek twierdzi, że rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę oraz pozostałe 22,22% dziewczynek w odpowiedzi „inne jakie?” napisało: „powiedzieli, że mi ufają i sama umiem ustalać swoje granice” oraz „rodzice nie muszą o niczym wiedzieć”.

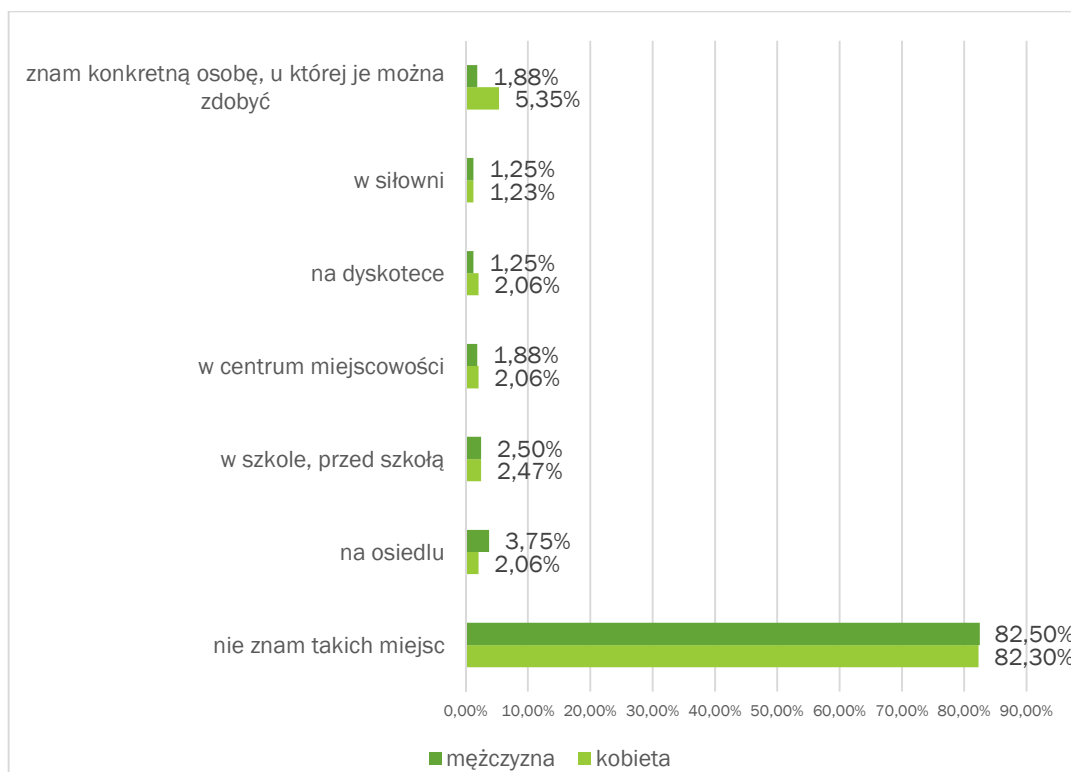
Wykres 81 Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?

Wszystkich ankietowanych uczniów zapytano, o trudność zdobycia narkotyków i dopalaczy w ich miejscowości. Uczniowie odpowiadali bardzo podobnie. Pewien procent uczniów obu płci uważa, że pozyskanie substancji psychoaktywnych w ich najbliższym otoczeniu jest trudne (23,84% chłopców oraz 28,70% dziewczynek). Pozostałe 65,56% chłopców oraz 61,88% dziewczynek nie udzieliło konkretnej odpowiedzi, a 10,60% chłopców oraz 9,42% dziewczynek twierdzi, że w ich miejscowości łatwo jest zdobyć substancje psychoaktywne.

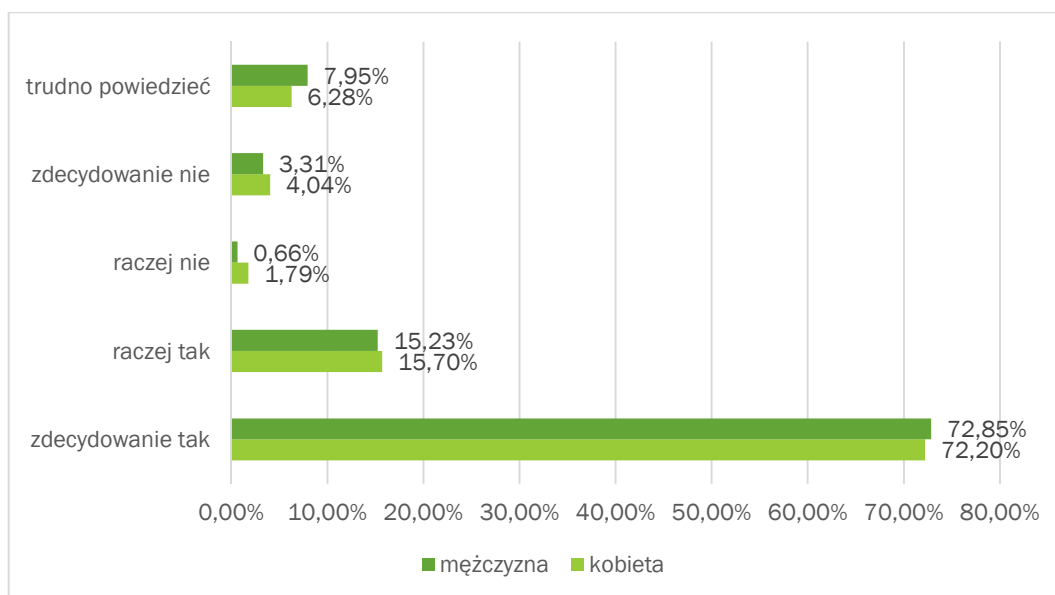
Wykres 82 Gdybyś chciał zdobyć narkotyki i dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

Większość uczniów (82,50%) oraz uczennic (82,30%) nie zna miejsc, w których mogą zakupić lub dostać narkotyki i dopalacze.

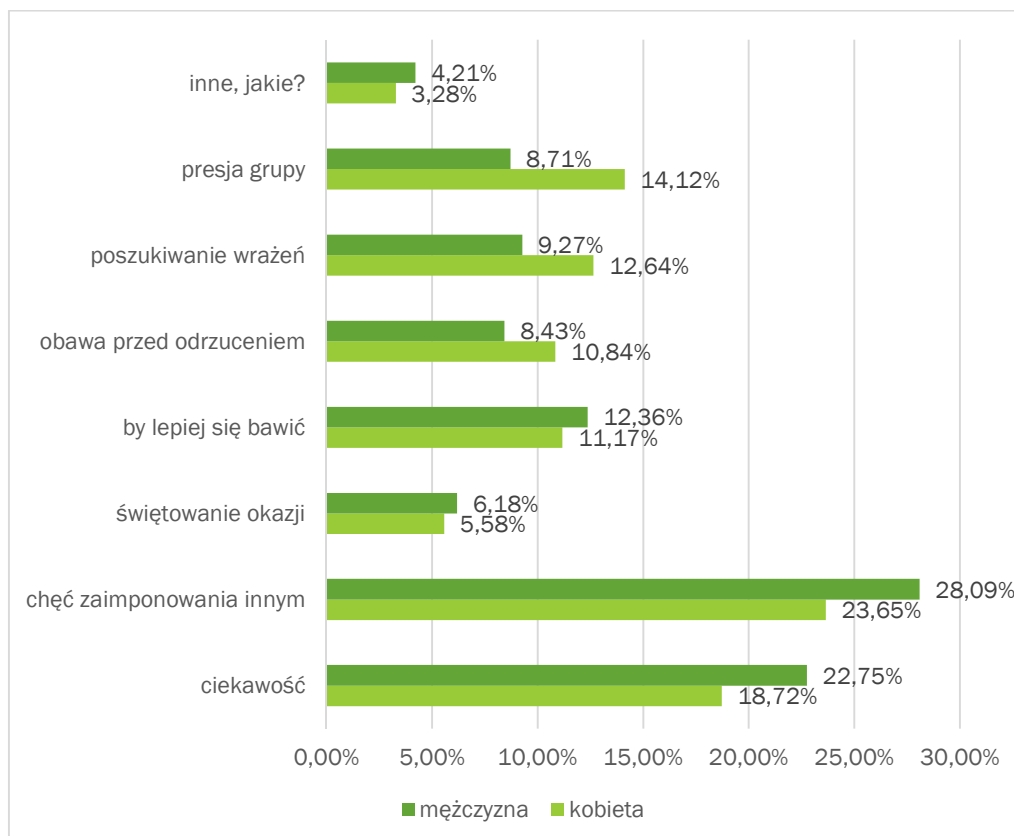
Wykres 83 Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

Uczniów zapytano o to, czy według nich zażywanie narkotyków i dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia. Zdecydowana większość młodych respondentów przyznała zdecydowanie, że narkotyki i dopalacze są szkodliwe dla zdrowia (72,85% chłopców, 72,20% dziewczynek).

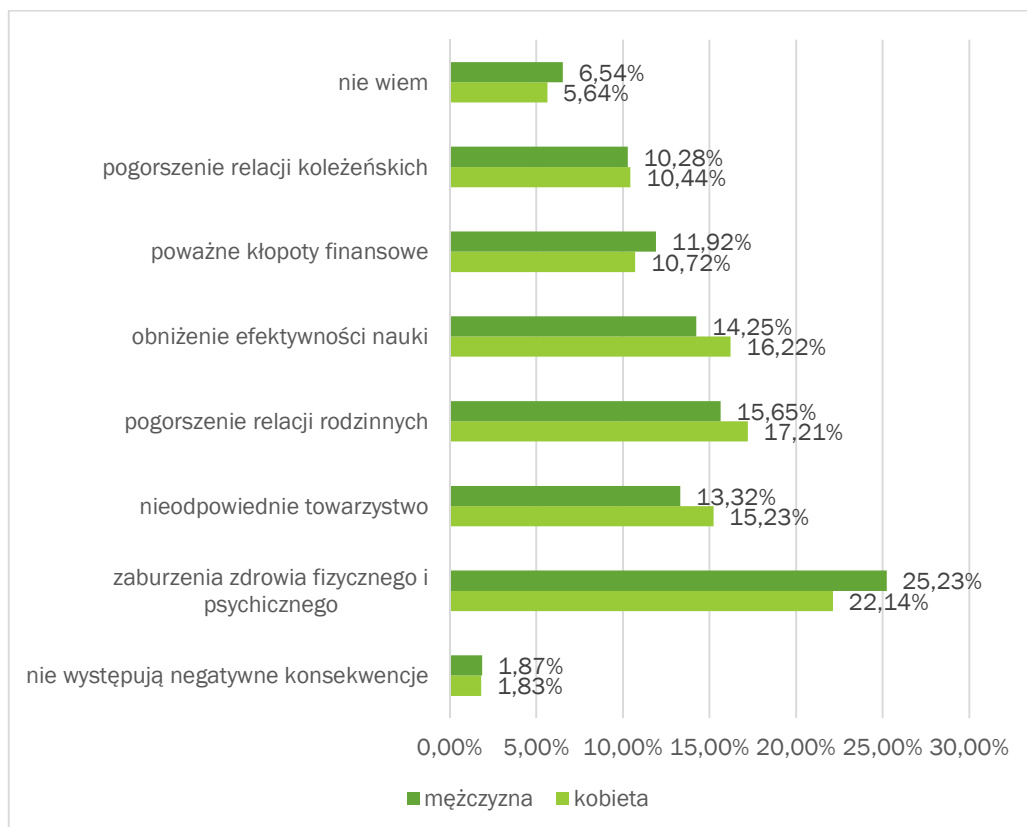
Wykres 84 Czy uważasz, że zażywanie narkotyków/ dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

Respondenci wymieniali również, z jakich powodów młodzi mieszkańcy zażywają alkohol, tytoń, narkotyki i dopalacze. Najczęściej respondenci wymieniali: chęć zaimponowania innym (28,09% chłopców, 23,65% dziewczynek) oraz ciekawość (22,75% chłopców, 18,72% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (4,21% chłopców, 3,28% dziewczynek) młodzi mieszkańcy wskazywali na: hobby, chęć zapomnienia o problemach, chęć bycia dorosłym, przez złe towarzystwo, problemy rodzinne, odrzucenie przez rówieśników, depresja oraz problemy psychiczne, czy też z powodu zmęczenia i stresu.

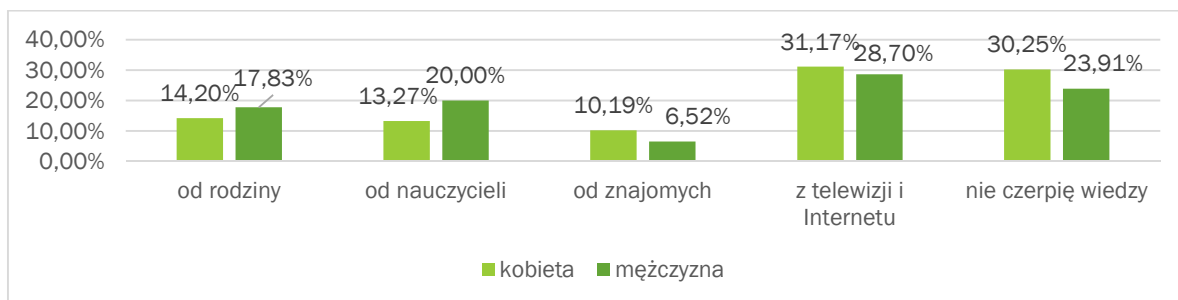
Wykres 85 Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, tytoń, narkotyki, dopalacze?

Respondenci wymieniali, jakie mogą być negatywne konsekwencje uzależnienia od alkoholu, tytoniu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Młodzi ankietowani najczęściej wymieniali: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (25,23% chłopców, 22,14% dziewczynek), pogorszenie relacji rodzinnych (15,65% chłopców, 17,21% dziewczynek), nieodpowiednie towarzystwo (13,32% chłopców, 15,23% dziewczynek), obniżenie efektywności nauki (14,25% chłopców, 16,22% dziewczynek), czy też pogorszenie relacji rodzinnych (12,18% chłopców, 12,64% dziewczynek).

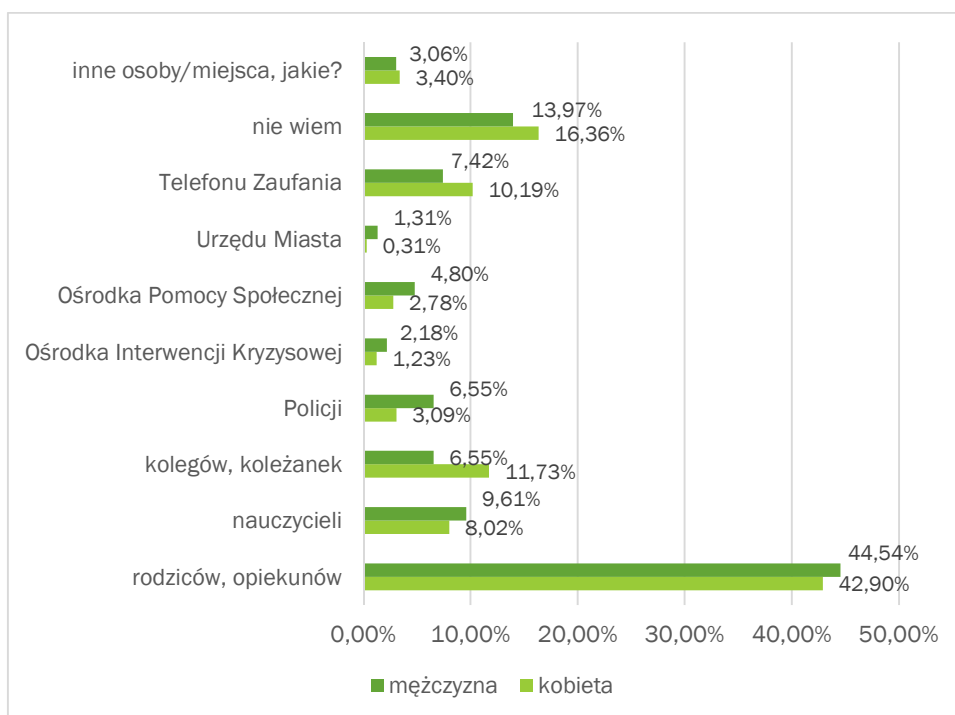
Wykres 86 Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, tytoniu, narkotyków, dopalaczy?

Ważną rzeczą w dzisiejszych czasach jest odpowiednie edukowanie młodzieży w temacie zagrożeń i konsekwencji płynących z zażywania alkoholu czy środków psychoaktywnych. Większość uczniów czerpie wiedzę ze środków masowego przekazu, jakimi są Internet i telewizja, gdzie informacje na powyższy temat znalazło 28,70% chłopców oraz 31,17% dziewcząt. Pokażna grupa ankietowanych, stanowiąca 23,91% chłopców i 30,25% dziewczynek, nie czerpie żadnych informacji na ten temat, może to oznaczać, że młodzi mieszkańcy nie są zainteresowani tym tematem.

Wykres 87 Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą alkoholu, tytoniu, narkotyków i dopalaczy?

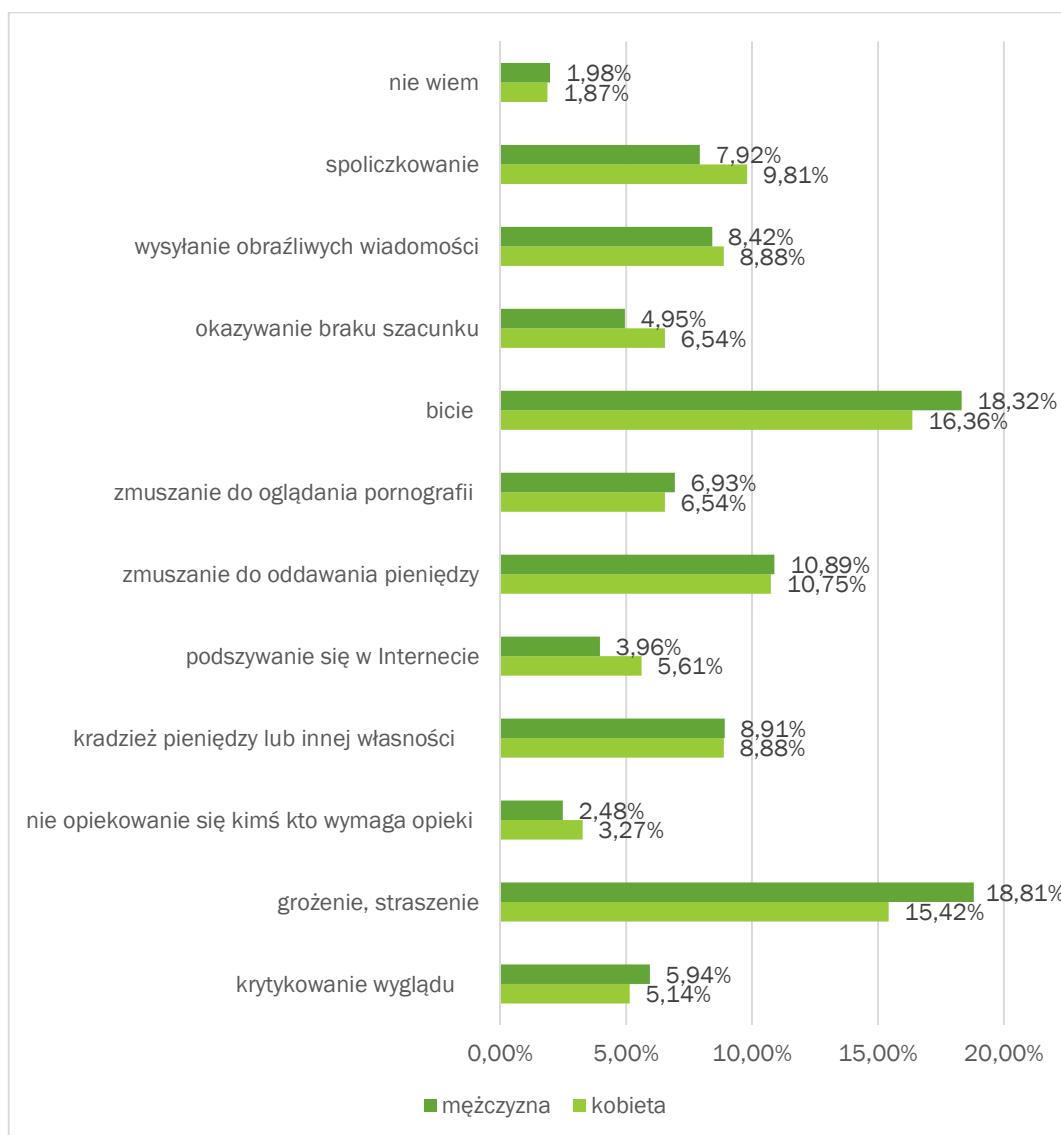
Kolejno, młodzi ankietowani najchętniej zwróciliby się z problemem dotyczącym uzależnienia od narkotyków, dopalaczy czy alkoholu do ich rodziców i opiekunów (44,54% chłopców, 42,90% dziewczynek), kolegów i koleżanek (11,73% chłopców, 6,55% dziewczynek) czy też zadzwoniliby na Telefon Zaufania (7,42% chłopców, 10,19% dziewczynek). W odpowiedzi „inne osoby/miejsca, jakie?” (3,06% chłopców, 3,40% dziewczynek) respondenci wskazywali na: partnera, rodzeństwo, przyjaciół, dziadków czy też do pedagoga.

Wykres 88 Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, tytoniem, narkotykami lub dopalaczami?

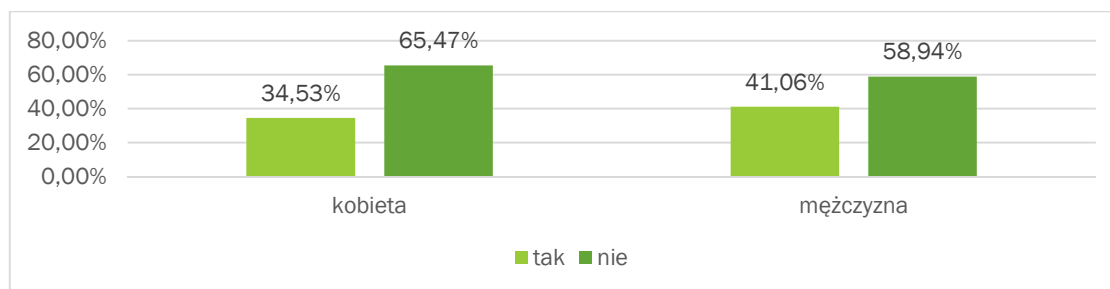
4.4 Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

Przemoc – jest to kolejny problem, który został poruszony w badaniu wśród młodych mieszkańców. O samej przemocy jesteśmy w stanie mówić, gdy zostaną spełnione pewne warunki takie jak: gdy jest to intencjonalne działanie lub zaniechania działania, jedna z osób ma wyraźną przewagę nad drugą (która staje się ofiarą przemocy), działanie sprawcy przemocy narusza prawa i dobra osobiste drugiej osoby, ofiara doznaje cierpienia, szkód psychicznych oraz często fizycznych. Młodzi respondenci zostali poproszeni o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy. Najczęściej było to: bicie (18,32% chłopców, 16,36% dziewczynek), grożenie i straszenie (18,81% chłopców, 15,42% dziewczynek), czy też zmuszanie do oddawania pieniędzy (10,89% chłopców, 10,75% dziewczynek).

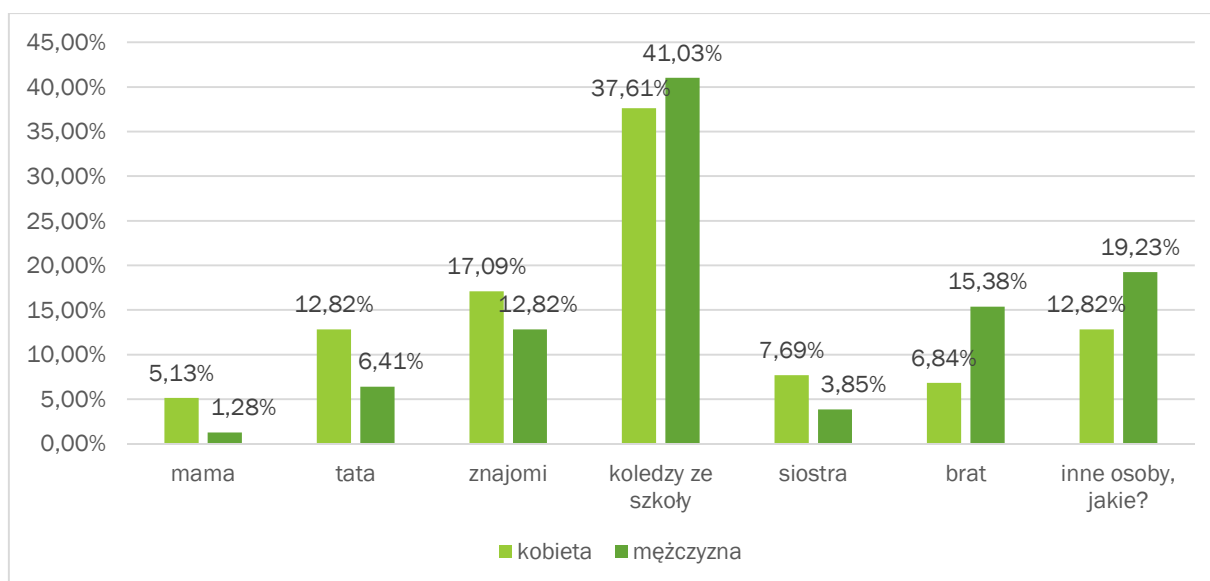
Wykres 89 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

41,06% chłopców oraz 34,53% dziewczynek przyznało, iż doświadczyło kiedykolwiek przemocy¹⁸.

Wykres 90 Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

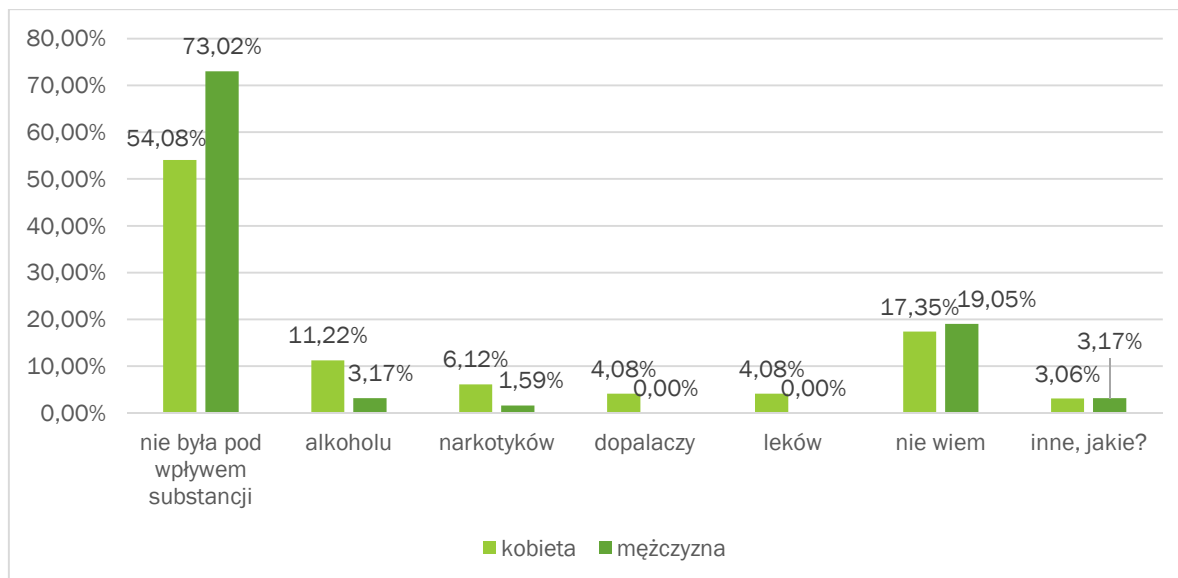
Uczniowie, którzy przyznali, że stosowano wobec nich przemoc zostali poproszeni o wybranie, kto przeciwko nim zastosował ową przemoc. Wobec uczniów płci męskiej, przemoc najczęściej stosowali koledzy ze szkoły (41,03%), a także brat (15,38%) oraz znajomi (12,82%). Dziewczynki również przyznały, że najczęściej doznawały przemocy od szkolnych kolegów (37,61%) i znajomych (17,09%). Młodzi mieszkańcy wskazali również w odpowiedzi „inne osoby, jakie?” (19,23% chłopców, 12,82% dziewczynek) na przemoc pochodzącą od nauczycieli, nieznajomych, przyjaciół, starszych kolegów ze szkoły oraz wrogów.

Wykres 91 Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

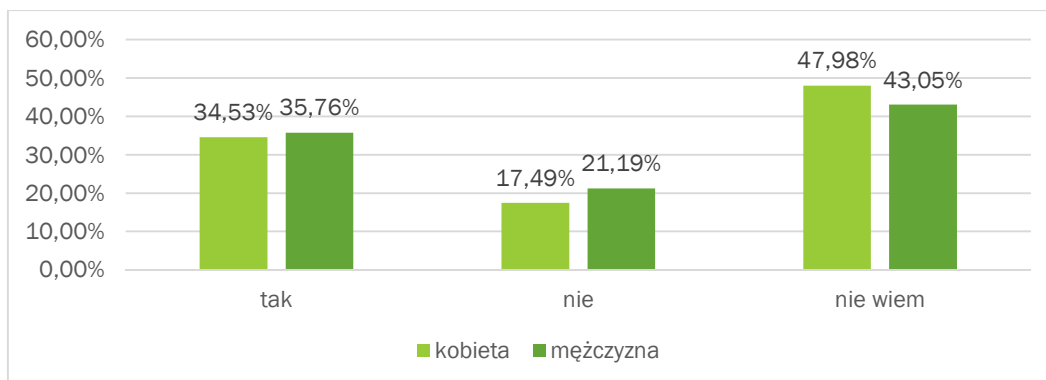
¹⁸ 77 dziewczynek, 62 chłopców.

Dodatkowo respondenci zostali zapytani czy osoba, która stosowała wobec nich przemoc, była pod wpływem jakiegokolwiek substancji psychoaktywnej. Uczniowie (73,02%) oraz uczennice (54,08%) twierdzą w większości, że osoby, które stosowały wobec nich przemoc nie, były pod wpływem żadnej substancji oraz, że nie mają takich informacji (19,05% chłopców, 17,35% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (3,17% chłopców, 3,06% dziewczynek), młodzi mieszkańcy nie wymienili nic konkretnego.

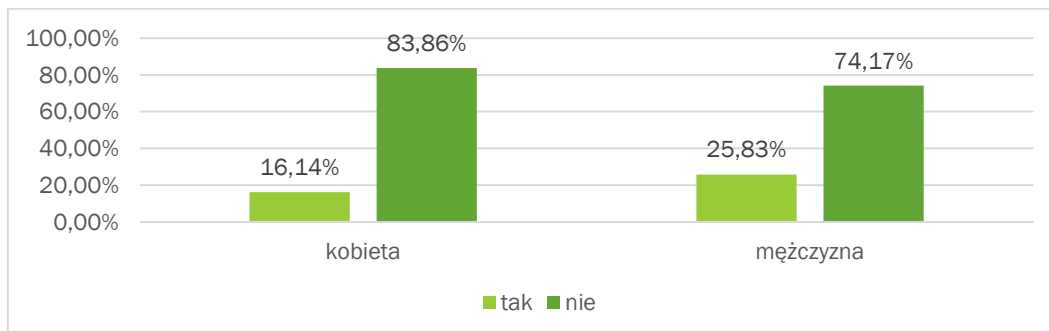
Wykres 92 Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem?

Młodym mieszkańcom zadano pytanie dotyczące tego, czy według nich w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami. 35,76% chłopców oraz 34,53% dziewcząt uważa, że takie sytuacje się nie zdarzają. Pozostałe 43,05% uczniów oraz 47,98% uczennic nie ma zdania na ten temat. Natomiast 21,19% chłopców oraz 17,49% dziewczynek uważa, że sytuacje przemocowe pomiędzy uczniami się zdarzają.

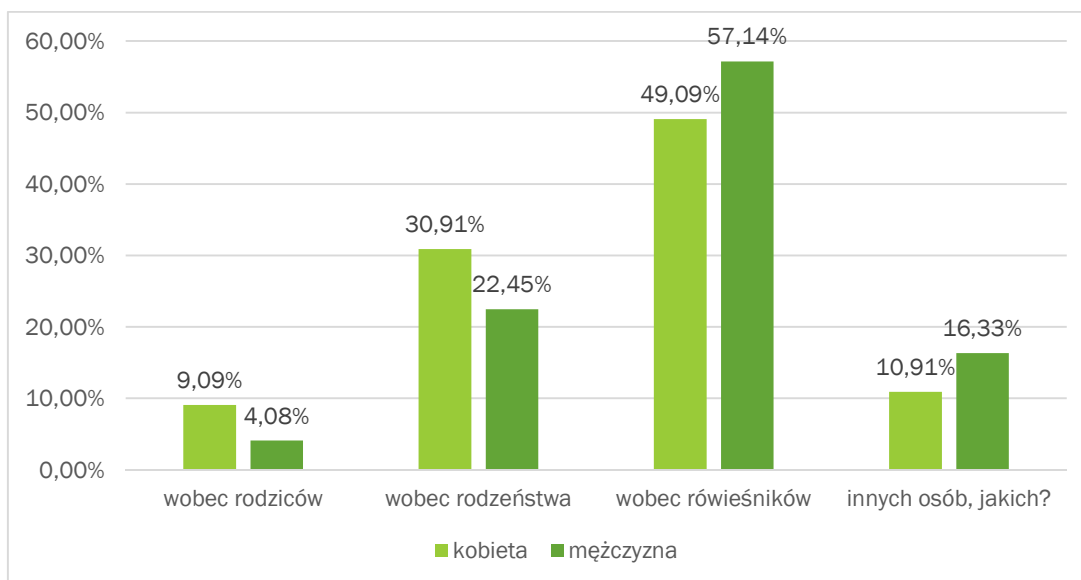
Wykres 93 Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

Ankietowani zostali poproszeni o przyznanie się do tego czy zdarzyło się im stosować przemoc wobec innych osób. 25,83% chłopców oraz 16,14% dziewczynek przyznało, że zdarzały się sytuacje, gdzie stosowali oni przemoc wobec innych¹⁹. Pozostałe 74,17% chłopców oraz 83,86% dziewczynek twierdzi, że nigdy nie zastosowało przemocy wobec innych.

Wykres 94 Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych

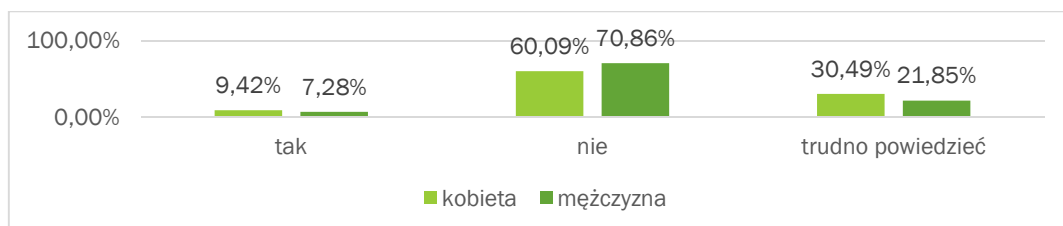
Uczniowie, którzy odpowiedzieli twierdząco na pytanie dotyczące tego, że stosowali przemoc wobec innych, odpowiadali również wobec kogo ją stosowali. Uczniowie oraz uczennice przyznawali, że zdarzyło im się stosować przemoc wobec rówieśników (57,14% chłopców, 49,09% dziewczynek) i rodzeństwa (22,45% chłopców, 30,91% dziewczynek). W odpowiedzi „innych osób, jakich?” (16,33% chłopców, 10,91% dziewczynek), młodzi ankietowani pisali o: nauczycielach, przyjaciółach, czy też w samoobronie.

Wykres 95 Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

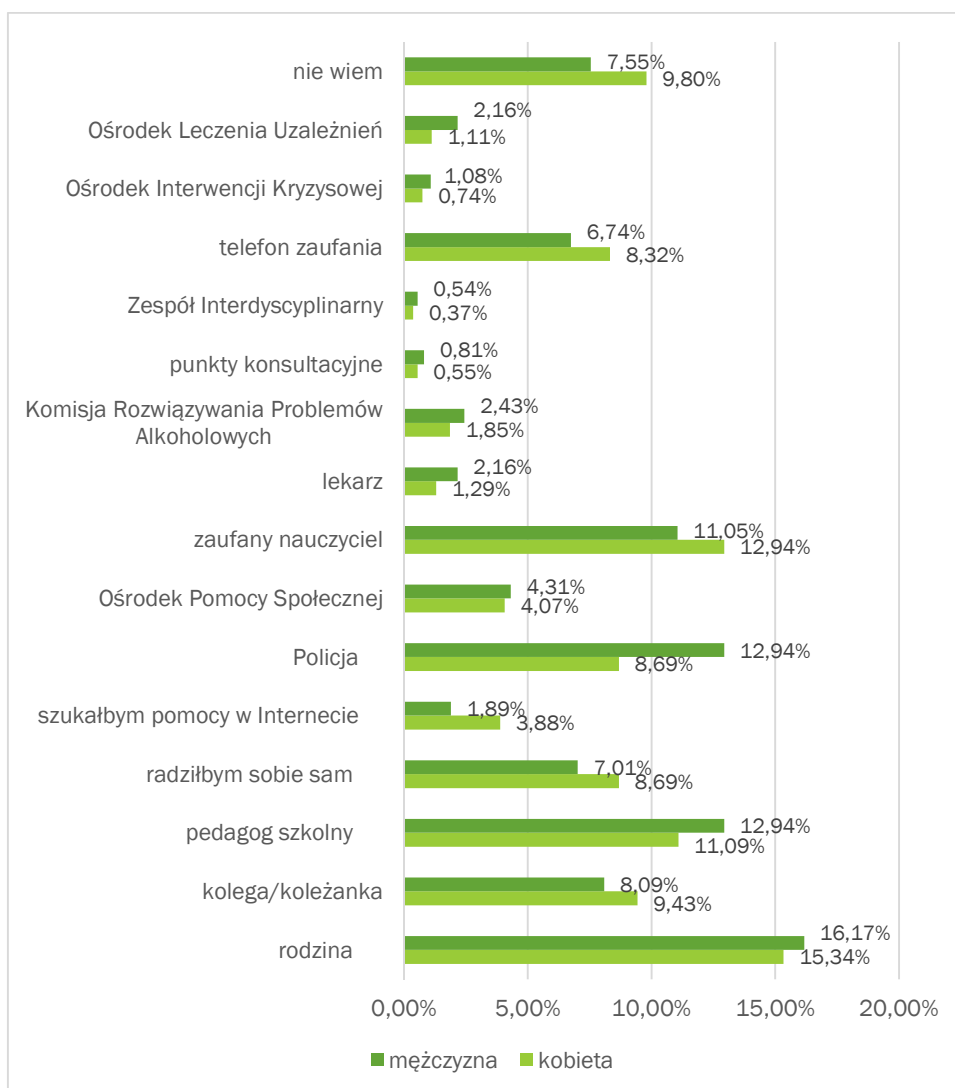
¹⁹ 36 dziewczynek oraz 39 chłopców.

7,28% chłopców oraz 9,42% uczennic zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu. Pozostałe 70,86% chłopców i 60,09% dziewczynek nie zna takich osób.

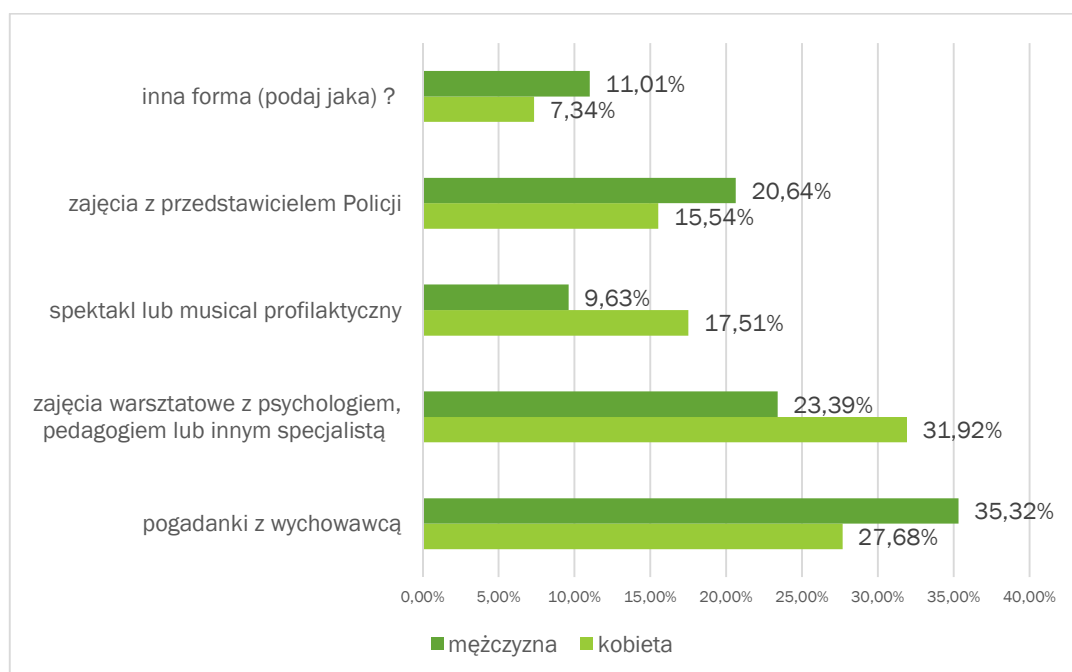
Wykres 96 Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

Młodzi respondenci zostali poproszeni o wskazanie do kogo zgłosiliby się o pomoc, gdyby doświadczali przemocy. Najczęściej ankietowani wybierali, że zgłosiliby się do: rodziny (16,17% chłopców, 15,34% dziewczynek), pedagoga szkolnego (12,94% chłopców, 11,09% dziewczynek), zaufanego nauczyciela (11,05% chłopców, 12,94% dziewczynek) na Policję (12,94% chłopców, 8,69% dziewczynek), czy też do kolegów/koleżanek (8,09% chłopców, 9,43% dziewczynek).

Wykres 97 Do kogo zwrócił/a byś się o pomoc w przypadku, gdybyś był/a ofiarą przemocy?

Ostatnie pytanie zadane młodym mieszkańcom Miasta Sulejówek dotyczyło zajęć profilaktycznych jakie są według respondentów najciekawsze. Dla chłopców są to: pogadanki z wychowawcą (35,32%), zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (23,39%), zajęcia z przedstawicielem Policji (20,64%) oraz spektakle lub musicale profilaktyczne (9,63%). Dziewczynki również najczęściej wybierały rozmowę z wychowawcą (27,68%), zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (31,92%), zajęcia z przedstawicielem Policji (15,54%) oraz spektakle lub musicale profilaktyczne (17,51%).

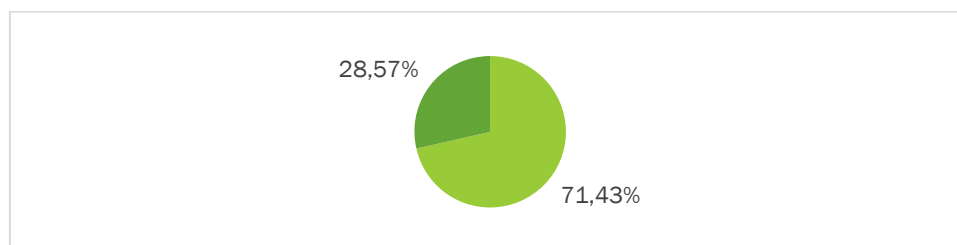

Wykres 98 Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

5. BADANIE SPRZEDAWCÓW NA TERENIE MIASTA SULEJÓWEK

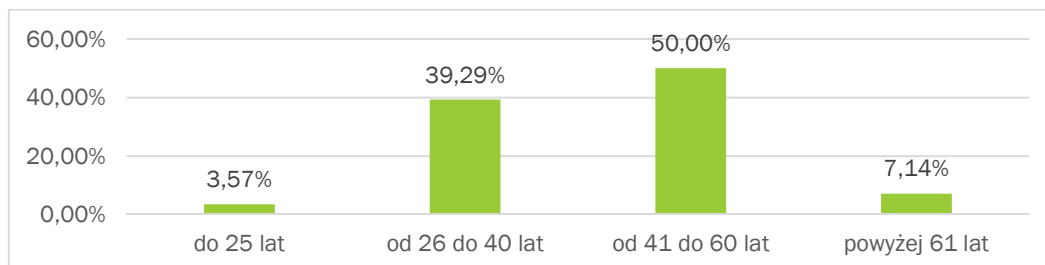
5.1 Struktura badanej grupy

Badanie przeprowadzone wśród sprzedawców alkoholu, pozwoli zobrazować problemy związane ze sprzedażą alkoholu oraz nikotyny na terenie Miasta Sulejówek. Zachowania i postawy sprzedawców alkoholu wobec klientów, którzy kupują alkohol oraz nikotynę mogą w dużym stopniu przyczynić się do ograniczania problemów, które są związane z nadużywaniem alkoholu przez osoby nieletnie i dorosłych. W badaniu wzięło udział łącznie 28 sprzedawców napojów alkoholowych. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi było to 71,43% kobiet oraz 28,57% mężczyzn.

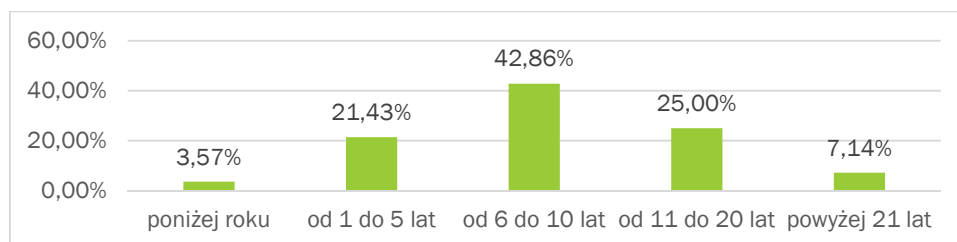
Wykres 99 Płeć

Osoby ankietowane znajdowały się w przedziale wiekowym: od 41 do 20 lat (50,00%), od 26 do 40 lat (39,29%), powyżej 61 lat (7,14%) oraz do 25 lat (3,57%).

Wykres 100 Pana/i wiek mieści się w przedziale.

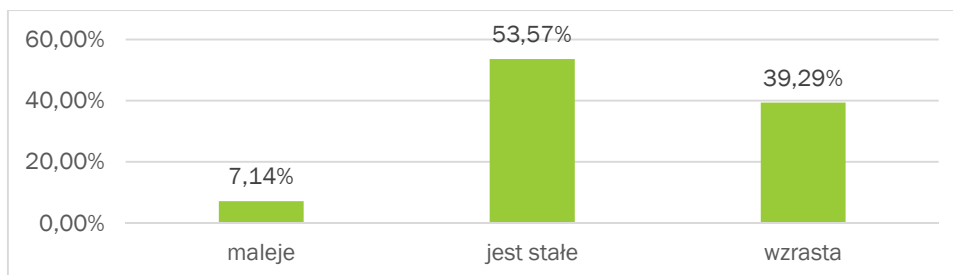
Sprzedawcy zostali zapytani również od ilu lat pracują w punkcie sprzedaży alkoholu, w którym zostali poddani ankiecie. Osoby te pracują od 6 do 10 lat (42,86%), od 11 do 20 lat (25,00%), od 1 do 5 lat (21,43%), powyżej 21 lat (7,14%) oraz poniżej roku (3,57%).

Wykres 101 Od ilu lat pracuje Pan/i w punkcie, gdzie prowadzona jest sprzedaż alkoholu?

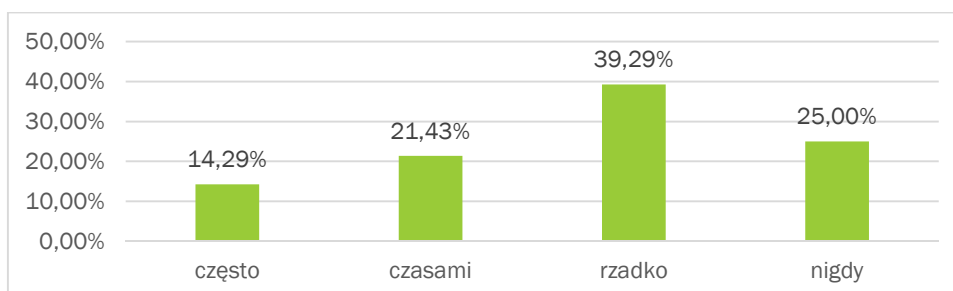
5.2 Problem uzależnień w Mieście Sulejówce z perspektywy sprzedawców alkoholu

Opinie sprzedawców dotyczące spożycia alkoholu są podzielone, ponieważ według 39,29% ankietowanych, spożycie alkoholu na terenie miasta wzrasta, lecz 53,57% sprzedawców twierdzi, że jest ono stałe. Pozostali respondenci stwierdzili w 7,14%, że maleje.

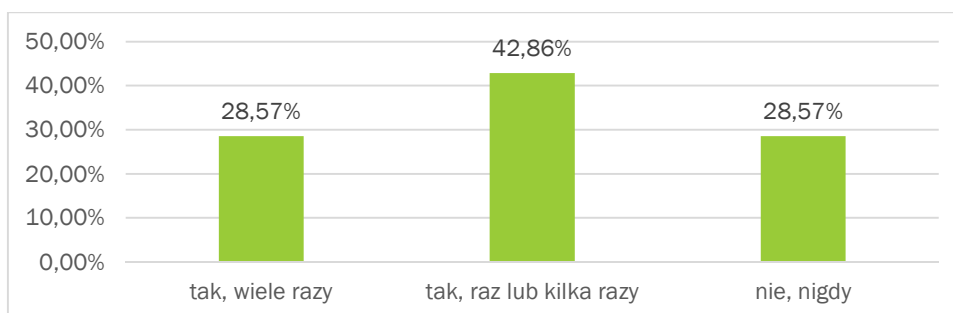
Wykres 102 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i mieście.

Według 25,00% sprzedawców, alkohol w Mieście Sulejówce nie jest sprzedawany osobom niepełnoletnim. Natomiast 39,29% osób twierdzi, że jest sprzedawany rzadko, następnie 21,43% wybrało odpowiedź: „czasami”, a 14,29% „często”.

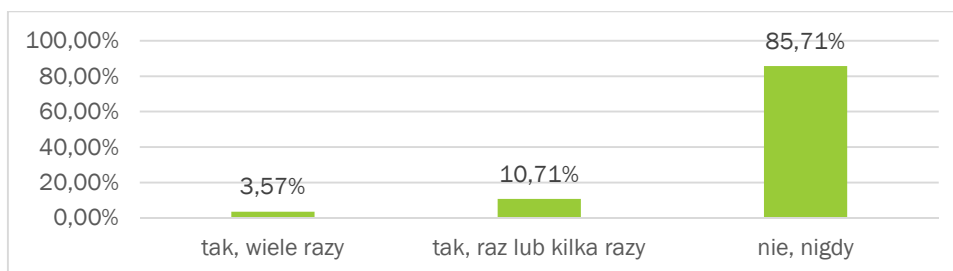
Wykres 103 Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i mieście?

Dodatkowo 28,57% osobom ankietowanym nie zdarzyło się, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Łącznie 71,43% badanych sprzedawców twierdzi, że taka sytuacja zdarza się raz bądź wiele razy.

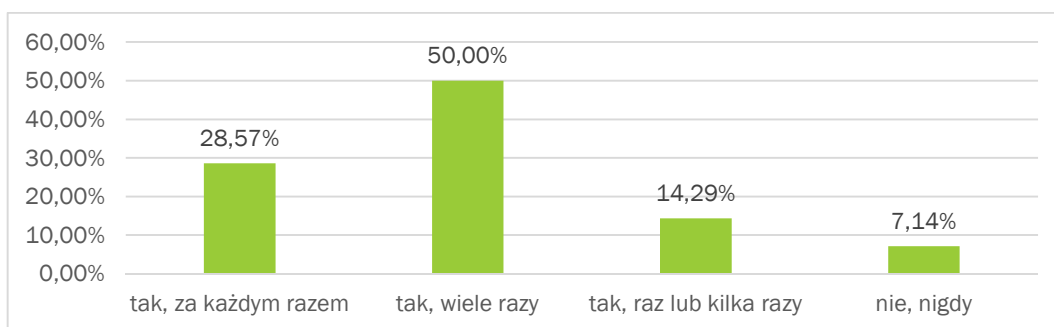
Wykres 104 Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

Co istotne 85,71% sprzedawców przyznało, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie niepełnoletniej na terenie Miasta Sulejówek.

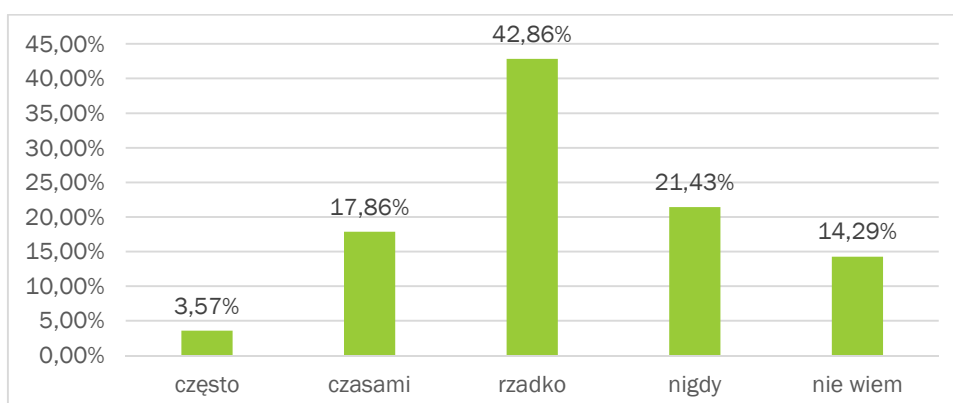
Wykres 105 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?

28,57% osób ankietowanych stwierdziło, że za każdym razem pytają o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni. Łącznie 64,29% badanych sprzedawców przyznaje, że raz lub wiele razy pyta o dowód osobisty, a 7,14% nie robi tego nigdy.

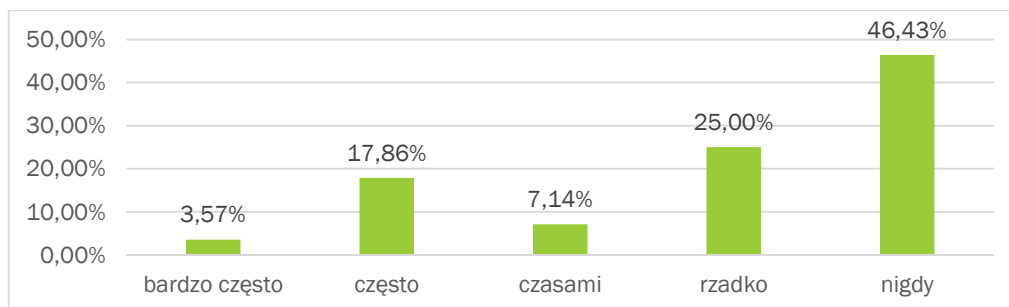
Wykres 106 Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?

17,86% sprzedawców przyznaje, że w ich opinii czasami zdarzają się sytuacje, gdzie zostaje złamane prawo o zakazie jazdy samochodem po wypiciu alkoholu. 21,43% ankietowanych nigdy nie widziało takiej sytuacji, 3,57% widuje je bardzo często, a pozostałe 42,86% osób widuje takie zdarzenia rzadko.

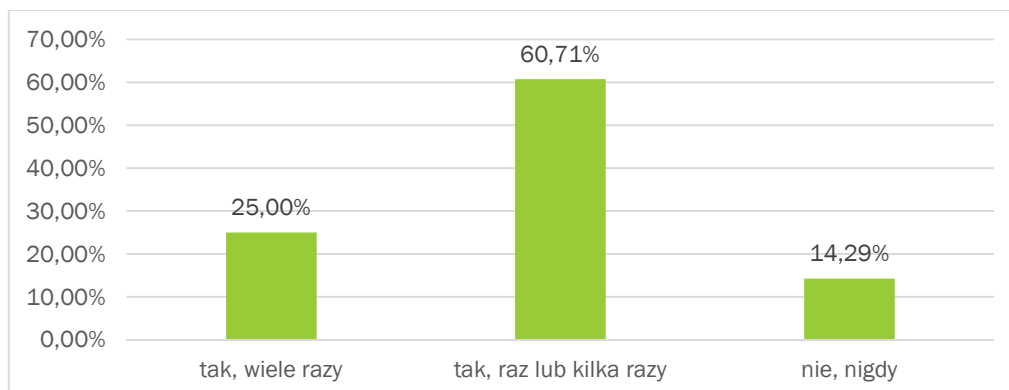
Wykres 107 Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i mieście?

Sprzedawcy oceniali również czy zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Mieście Sulejówek. 46,43% ankietowanych przyznało że, alkohol nie jest sprzedawany osobom nietrzeźwym oraz, że sprzedaje się go czasami (7,14%), lub często (17,86%). Pozostałe 25,00% ankietowanych przyznaje, że alkohol w ich miejscowości sprzedawany jest rzadko lub bardzo często (3,57%).

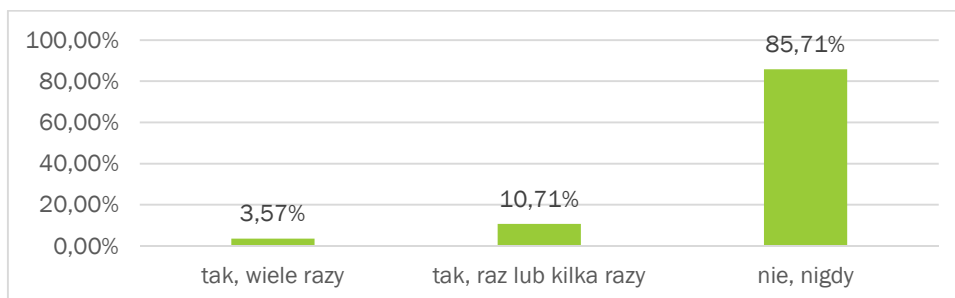
Wykres 108 Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i miejscowości?

Dodatkowo łącznie 85,71% osób przyznało, że raz lub wiele razy zdarzały się sytuacje, gdzie osoba nietrzeźwa chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Następnie 14,29% badanych osób nigdy nie spotkało się z taką sytuacją.

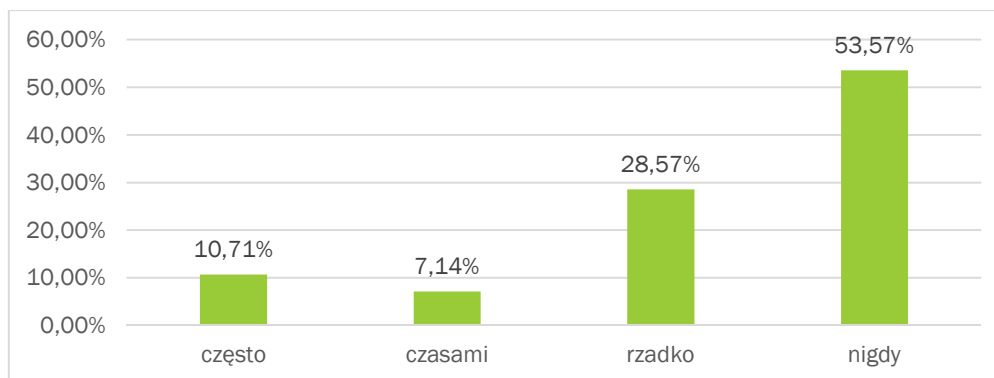
Wykres 109 Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

Niepokojący jest fakt, że łącznie 14,28% sprzedawców przyznało się do sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym. Pozostałe 85,71% twierdzi, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobie nietrzeźwej.

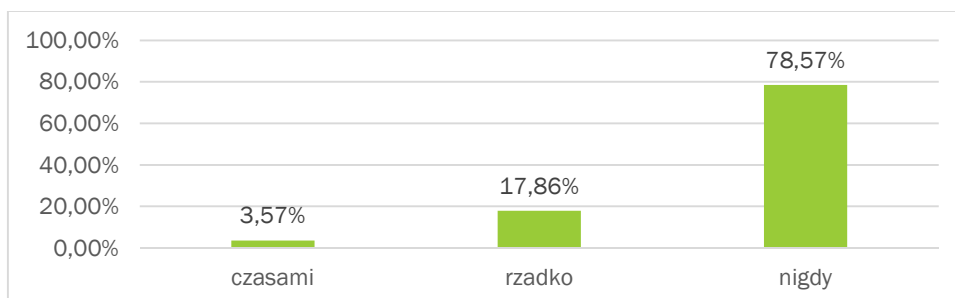
Wykres 110 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

Na pytanie jak często zdarzają się sytuacje, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży, 53,57% osób odpowiedziało, że nigdy takie sytuacje się nie zdarzają, lub zdarzają się rzadko (28,57%). Następnie 10,71% osób badanych wybrało odpowiedź: „często”, oraz „czasami” (7,14%).

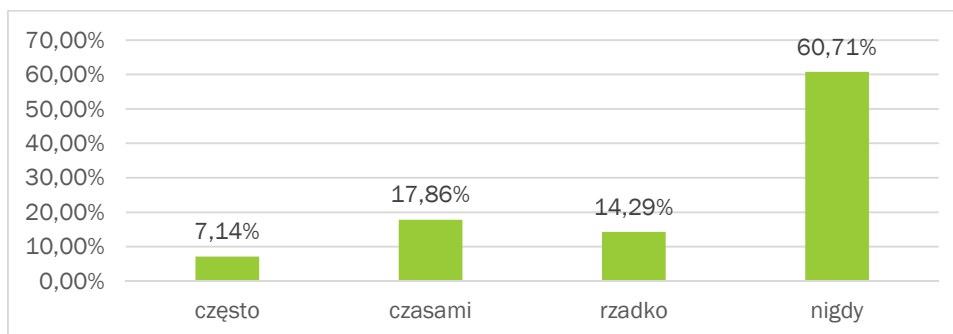
Wykres 111 Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i miejscowości?

Dodatkowo 78,57% respondentów przyznało, że nigdy nie zdarzyło im się wzywać policji z powodu zakłócania porządku przez osoby pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży lub w jego pobliżu. 17,86% osób twierdzi, iż takie sytuacje zdarzają się rzadko oraz 3,57% ankietowanych przyznaje, że takie sytuacje mają miejsce czasami.

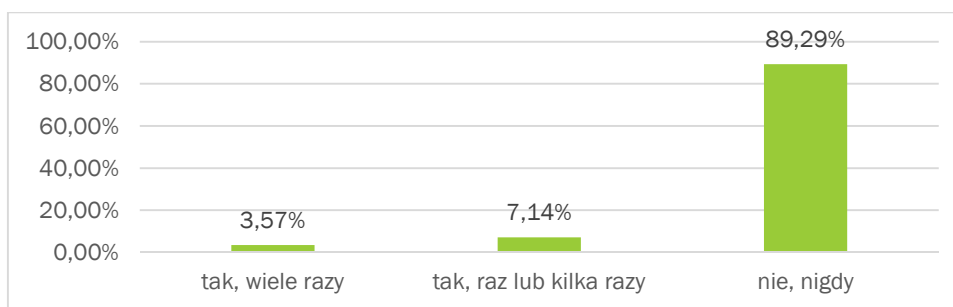
Wykres 112 Jak często zdarza się Panu/i wzywać Policję z powodu zakłócania porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?

Następnie ankietowani zostali zapytani o sprzedaż papierosów osobom niepełnoletnim na terenie Miasta Sulejówek. 60,71% respondentów przyznało, że w ich opinii takie sytuacje nie mają miejsca.

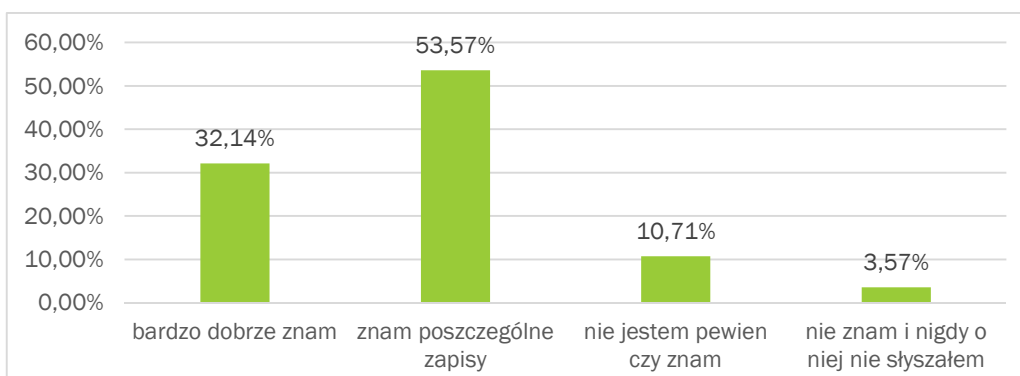
Wykres 113 Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i mieście?

89,28% ankietowanych przyznało również, że nigdy nie zdarzyło im się sprzedać osobom niepełnoletnim papierosów w punkcie, w którym pracują.

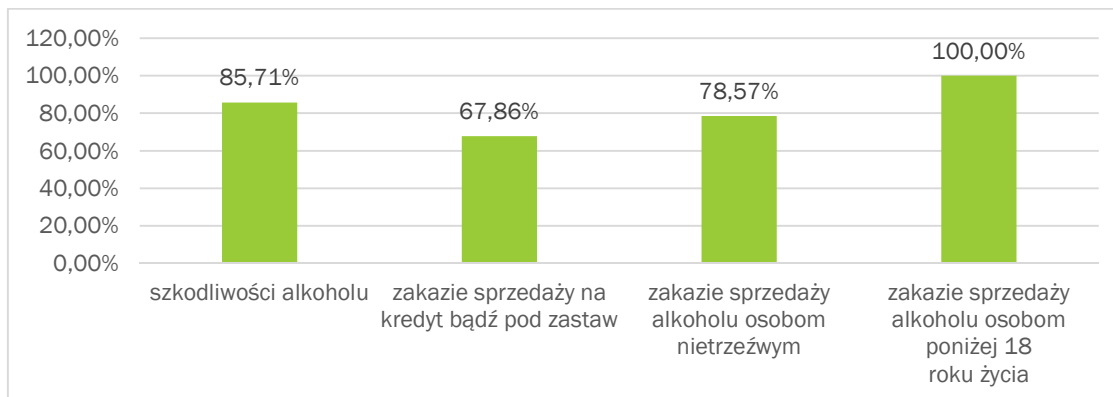
Wykres 114 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?

Następnie sprzedawcy zostali poproszeni o przyznanie, czy znają ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. 53,57% osób zna poszczególne zapisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości. 32,14% osób twierdzi, że zna całą ustawę bardzo dobrze, 10,71% sprzedawców twierdzi, że nie są pewni, czy znają ustawę oraz 3,57% osób nie zna ustawy oraz nigdy o niej nie słyszało.

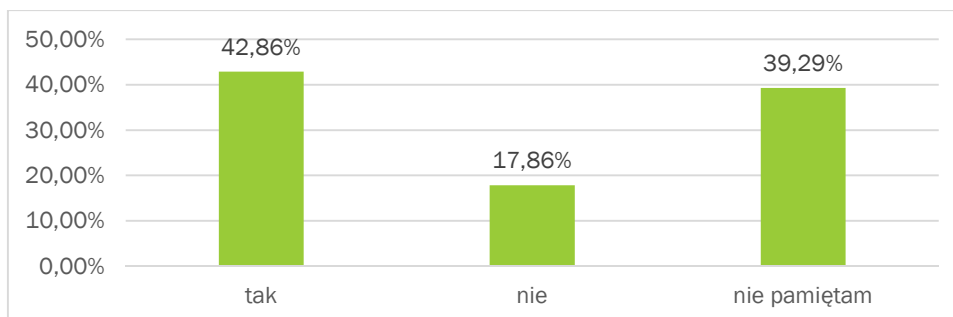
Wykres 115 Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.Dz.U.2019.2277 ze zm.).

Dodatkowo sprzedawcy przyznają, że najczęściej w obsługiwanym przez nich punkcie widnieją takie informacje jak: zakaz sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia (100,00%), zakaz sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym (78,57%), o szkodliwości alkoholu (85,71%) oraz zakaz sprzedaży na kredyt bądź pod zastaw (67,86%).

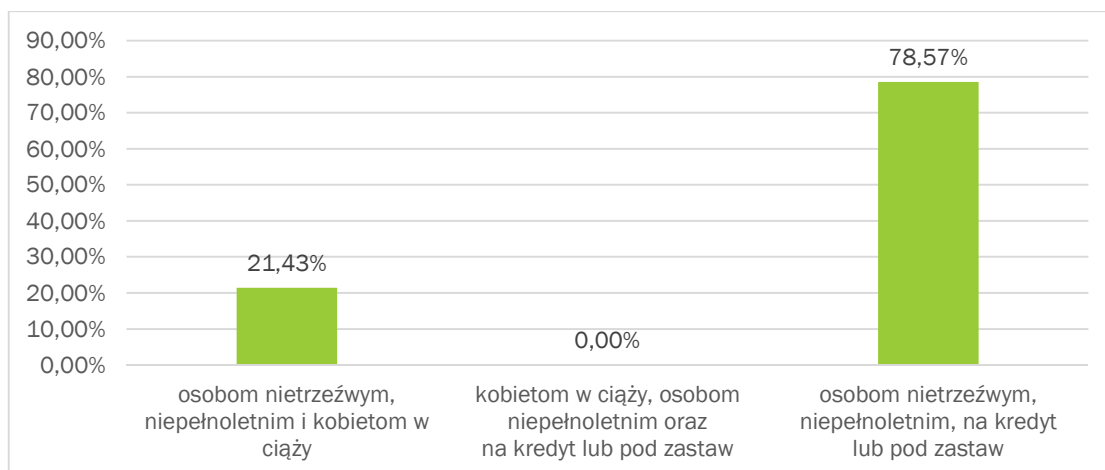
Wykres 116 Czy w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie znajdują się informacje na temat. (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Sprzedawcy przyznali również w 17,86%, że nie uczestniczyli w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży. Natomiast 42,86% osób ankietowanych twierdzi, że brało udział w szkoleniach dotyczących odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. 39,29% nie pamięta takiej sytuacji.

Wykres 117 Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

Na koniec respondenci zostali poproszeni o ustosunkowanie się do pewnych stwierdzeń dotyczących ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz tego komu zabrania się sprzedaży alkoholu. 78,57% osób odpowiedziało poprawnie na pytanie, które brzmiało następująco: „osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim, na kredyt lub pod zastaw”. Pozostałe 21,43% osób odpowiedziało błędnie, wybierając odpowiedź: „kobietom w ciąży, osobom niepełnoletnim oraz na kredyt lub pod zastaw”.

Wykres 118 Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

6. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Miasta Sulejówek w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie miasta, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- zapoznanie się z problemami mieszkańców,
- ujawnienie problemów z jakimi spotykają się na co dzień młodzi mieszkańcy – uczniowie szkół podstawowych oraz szkoły ponadpodstawowej,
- rozpoznanie czy sprzedawcy alkoholu, którzy pracują na terenie Miasta Sulejówek mają odpowiednią wiedzę dotyczącą odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu,
- sprawdzenie wśród wszystkich osób przebadanych jaka według nich jest dostępność narkotyków, dopalaczy, nikotyny, czy też alkoholu na terenie miasta,
- rozpoznanie, czy problem ubóstwa w mieście jest powszechny,
- poznanie opinii mieszkańców Miasta Sulejówek odnośnie problemów dotyczących bezdomności, warunków życia, zdrowia, niepełnosprawności, form pomocy rodzinie itp.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie Miasta Sulejówek wraz z rekomendacjami, co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców miasta oraz instytucji, których celem jest profilaktyka.

Informacje zawarte w dokumencie diagnozy mogą zostać wykorzystane w przyszłości do prowadzenia dalszych pogłębionych badań wśród mieszkańców, uczniów oraz sprzedawców napojów alkoholowych. W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych zostały sformułowane rekomendacje skierowane do mieszkańców Miasta Sulejówek, które

powinny mieć charakter długofalowy i wielostronny. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)²⁰ podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania. Dzieci i młodzież są, więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych. Należy skupić się przede wszystkim na najmłodszych, by zapobiec i zredukować takie zachowania. Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu. Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników ryzyka oraz czynnik chroniących²¹:

Czynniki ryzyka:

- przemoc rówieśnicza,
- odrzucenie przez rówieśników,
- słaba więź ze szkołą,
- niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli),
- destrukcyjna grupa rówieśnicza,
- niepowodzenia szkolne.

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych²². Można je pogrupować w kilka kategorii:

- poczucie przynależności,
- pozytywny klimat szkoły,
- prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza,
- okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć,
- zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy”.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Są odpowiednim

²⁰ World Health Organization, (2004), Mental Health Policy, Plans and Programs, Geneva.

²¹ Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. Promotion, Canberra.

²² Słownik terminów według PARPA, źródło: http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf (dostęp: 20.11.2020).

oddziaływaniem wśród młodszych mieszkańców miasta, czyli uczniów szkół. Najlepiej wdrażać czynniki chroniące poprzez organizowanie warsztatów profilaktycznych, gdzie wzmacniane są czynniki chroniące oraz osłabiane czynniki ryzyka. Warto pamiętać, że oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty, także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych. Nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmacnianie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży. Do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów szkół przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć:

- ✓ **pozytywne nastawienie do nauczycieli,**
- ✓ **udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych,**
- ✓ **aktywny udział w praktykach i uroczystościach religijnych,**
- ✓ **dobry kontakt z rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których uczeń spędza czas wolny.**

Efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresu adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju. Program profilaktyczny powinno się również uwzględnić w działaniach związanych z profilaktyką uzależnień oraz rozwiązywaniem problemów alkoholowych, które będą skierowane do wszystkich mieszkańców Miasta Sulejówek. Powinien zawierać działania profilaktyczno - informacyjne mające na celu propagowanie zdrowego stylu życia i zmianę postaw przy użyciu sprawdzonych i rekomendowanych programów profilaktycznych, odpowiadających na środowiskowe zapotrzebowanie. Powinno zostać również uwzględnione realizowanie działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej skierowanej do osób uzależnionych, spożywających alkohol w sposób ryzykowny i szkodliwy lub korzystających z innych używek, jak również do ich rodzin, także osób zagrożonych przemocą oraz takich, przeciwko którym ta przemoc jest stosowana regularnie. W celu zapewnienia skuteczności, uwzględnione

działania powinny być długofalowe, konsekwentne oraz wdrażane systematycznie na terenie Miasta Sulejówek.

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów oraz przemocy w rodzinie wśród **mieszkańców** Miasta Sulejówek powinny polegać na:

- ✓ Rozwoju pracy socjalnej na rzecz mieszkańców, którzy są zagrożeni uzależnieniem od alkoholu oraz wdrażanie najnowszych sposobów pomocy tym osobom.
- ✓ Ankietowani mieszkańcy (łącznie 31,93%) deklarują, że ich **spożywanie alkoholu** w ciągu dnia, w którym go piją, przekracza standardową porcję alkoholu²³. Należy zacząć zapobiegać rozwijaniu się uzależnienia od alkoholu. Rekomenduje się tworzenie kampanii, które będą miały na celu informowanie mieszkańców, o tym jakie mogą być konsekwencje spożywania dużej ilości alkoholu. Warto zaproponować mieszkańcom, przychodzącym do Urzędu Miasta, Ośrodka Pomocy Społecznej, czy też innych instytucji, by wypełnili **test autodiagnozy**, który udostępniony jest przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA). Dzięki wypełnieniu testu, mieszkańcy będą mogli określić, czy np. są uzależnieni od spożywania alkoholu.

[PARPA - Test Autodiagnozy \(kliknij\)](#)

- ✓ Rekomenduje się również szkolenie pracowników lecznictwa odwykowego, w zakresie doskonalenia zawodowego w tematyce o osobach uzależnionych od alkoholu. Szkolenia powinny odbywać się nie tylko wśród pracowników, lecz również kadra kierownicza powinna mieć wiedzę w zakresie reagowania i interwencji wobec mieszkańców uzależnionych lub stwarzających zagrożenie dla innych.
- ✓ W przypadku **prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu**, łącznie 11,76% mieszkańców przyznało, że kiedykolwiek taka sytuacja im się zdarzyła, a łącznie 47,00% badanych było kiedykolwiek świadkami sytuacji, gdy ktoś prowadził samochód pod wpływem alkoholu. Dane te są ostrzeżeniem, ponieważ wiążą się nie tylko z łamaniem prawa, ale również stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla kierowców oraz społeczności lokalnej. By uniknąć takich zdarzeń na terenie miasta rekomenduje się, aby Policja prowadziła szeroko zakrojone akcje prewencyjne, które

²³ Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5%, w ok. 100ml wina o mocy 12% oraz w ok. 30ml wódki o mocy 40%, a picie o niskim poziomie ryzyka zakłada wypijanie 1-2 porcji w ciągu dnia. (Źródło: Wikipedia).

będą związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu.

- ✓ Dodatkowo, warto rozpocząć cykl szkoleń eksperckich skierowanych do kierowców z zakresu bezpiecznej jazdy oraz organizować kampanie informacyjne dla mieszkańców w celu uświadomienia im o konsekwencjach związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje plakatowe, konkursy, czy też akcje ulotkowe na terenie miasta.
- ✓ Łącznie 7,01% mieszkańców Miasta Sulejówek przyznało, że zażywali kiedykolwiek **narkotyki i substancje psychoaktywne**. Jest to mały procent w stosunku do pozostałej liczby mieszkańców, natomiast rekomenduje się prowadzenie warsztatów w placówkach leczenia uzależnień, Ośrodkach Pomocy Społecznej oraz innych organizacjach pomocowych.
- ✓ Rekomenduje się również szkolenia dla kadr – pracowników socjalnych, nauczycieli, terapeutów w zakresie pracy z osobami zażywającymi narkotyki w sposób okazjonalny lub szkodliwy, a także inwestycje w sprzęt i materiały, które będą podnosić umiejętności terapeutów.
- ✓ Mieszkańcy przyznają, że najczęściej na temat alkoholu i substancji psychoaktywnych znajdują informacje w **Internecie i telewizji** (71,34%) oraz w prasie (34,39%). Warto zwrócić na to uwagę i dostosować się do współczesnego życia mieszkańców – udostępniać kampanie na stronach Internetowych bądź społecznościowych, a także działać w lokalnej telewizji oraz rozpowszechniać te informacje w lokalnej prasie.
- ✓ Rekomenduje się kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, czy też narkomanią.
- ✓ W przypadku **przemocy w rodzinie**, mieszkańcy przyznają, że zdarza się, iż doznają przemocy (38,22%). Rekomenduje się nawiązanie współpracy z przedstawicielami służb wymiaru sprawiedliwości. Do tego celu mogą posłużyć spotkania interdyscyplinarne oraz szkolenia dla wszystkich organizacji pomocowych. Dodatkowo, powinno się podnosić kompetencje służb wymiaru sprawiedliwości.
- ✓ Warto skorzystać z kwestionariusza oceny ryzyka „SafeLives”, (RIC - Risk Identification Checklist – Kwestionariusz oceny ryzyka).

Kwestionariusz oceny ryzyka SafeLives (kliknij)

- ✓ Przedstawiciele podmiotów biorących udział w procedurze „Niebieskie Karty” mogą skorzystać z plakatu, który jest udostępniony na stronie www.niebieskalinia.pl. Plakat, może pomóc również osobom, które są dotknięte problemem przemocy.
- ✓ Rekomenduje się organizowanie lokalnych kampanii społecznych, by przekazywać wiedzę osobom, które nigdy nie były ofiarami przemocy, aby mogły również mieć wiedzę na temat mechanizmów przemocy oraz były uświadomione o jej szkodliwości.
- ✓ Mieszkańcy powinni mieć dostęp do informacji na temat tego, z jakiej formy pomocy mogą skorzystać w przypadku uzależnień (nie tylko ich samych, ale też rodziny i bliskich).
- ✓ Rekomenduje się również przeprowadzenie warsztatów z różnych form samoobrony dla ofiar przemocy, zaś dla sprawców, należy zorganizować warsztaty z zachowań asertywnych oraz z poprawnej komunikacji, w celu nauczenia ich kontroli nad własnym zachowaniem.
- ✓ Rekomenduje się stworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.
- ✓ W Mieście Sulejówek 40,76% badanych mieszkańców przyznało, że zna wiele lub zna nieliczne rodziny, które są dotknięte ubóstwem. Rekomenduje się kontynuowanie **pomocy dla osób ubogich** w postaci: zasiłków i świadczeń, mieszkań komunalnych oraz zbiórek pieniędzy, ubrań, czy też żywności.
- ✓ Także warto zaangażować szkołę oraz kadrę pedagogiczną w celu identyfikacji problemów finansowych w rodzinach uczniów oraz pomoc tym osobom (darmowe podręczniki, wyprawki szkolne, stypendia).
- ✓ Identyfikowanie osób pozostających bez zatrudnienia i pomoc im obejmującą pośrednictwo zawodowe, w tym szkolenia z poszukiwania pracy oraz wsparcie dla osób wchodzących lub powracających na rynek pracy.
- ✓ Organizowanie staży/praktyk zawodowych dla dorosłych, w celu podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, a także szkoleń z zakresu kompetencji kluczowych. Osoby, które mają mniejsze zasoby finansowe powinny mieć

możliwość uzyskania dofinansowania przejazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pracy, stażu lub praktyk zawodowych.

- ✓ Informowanie na temat realizowanych przez Miasto Sulejówek działań mających na celu aktywizację zawodową i wyrównywanie szans na rynku pracy, powinny być rozpowszechniane wśród mieszkańców za pomocą broszur, ulotek i plakatów w miejscach publicznych, lokalnych mediach, prasie i Internecie.
- ✓ Poszerzenie oferty programów pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, starszych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie miejsc wsparcia i poradnictwa dla tych grup.
- ✓ Badani mieszkańcy uważają, że największymi problemami z jakimi borykają się **osoby starsze** to: samotność (89,17%), choroby (82,80%), brak opieki ze strony rodziny (52,23%) oraz ubóstwo (38,22%). Rekomenduje się zwiększenie materialnej pomocy dla osób starszych oraz upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy osobom starszym, bezdomnym i zagrożonym ubóstwem.
- ✓ Zaleca się także zapewnianie osobom starszym, niepełnosprawnym i innym zagrożonym wykluczeniem społecznym form aktywnego spędzania czasu oraz włączania tychże osób w życie zawodowe i publiczne.
- ✓ Zaleca się przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych poprzez organizowanie akcji, kampanii mających na celu stworzenie pozytywnego obrazu późniejszej fazy życia, odejście od stereotypu stary = chory, a także rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych.
- ✓ Rekomenduje się stworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.
- ✓ W przypadku **sprzedawców** rekomenduje się dalszą kontrolę sprzedaży alkoholu na terenie miasta. 17,86% badanych stwierdziło, że nigdy nie uczestniczyli oni w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.
- ✓ 21,43% badanych stwierdziło, że według **Ustawy o Wychowaniu w Trzeźwości i Przeciwdziałaniu Alkoholizmowi**, osobami, którym zabrania się sprzedaży alkoholu są: osoby nietrzeźwe, osoby niepełnoletnie i kobiety w ciąży. Jest to błędna odpowiedź,

zatem rekomenduje się nakłanianie sprzedawców do czynnego uczestnictwa w szkoleniach organizowanych przez miasto oraz kontrola punktów sprzedaży po zorganizowanym szkoleniu.

- ✓ **Łącznie 14,28% badanych sprzedawców przyznało, że sprzedali raz lub kilka razy alkohol osobie nietrzeźwej.** Rekomenduje się przeprowadzenie badania w postaci tajemniczego klienta w sklepach, w których jest sprzedawany alkohol na terenie miasta, by skontrolować, w których punktach obsługi istnieje taki problem.
- ✓ **14,28% badanych sprzedawców przyznaje, że wiele razy zdarzyło im się sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej.** Kontrola **tajemniczego klienta** również mogłaby pomóc w określeniu, w którym punkcie sprzedaży występuje powyższy problem oraz który ze sklepów powinno się częściej kontrolować.

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów oraz przemocy wśród **młodych mieszkańców (uczniów)** Miasta Sulejówek powinny polegać na:

- ✓ Dalszym podejmowaniu działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne. Uczniowie i uczennice zapytane o to, do kogo zwróciliby się mając problem związany z uzależnieniami, między innymi wymienili nauczycieli, wychowawców klas, psychologów szkolnych. Realizując programy profilaktyczne kształtuje się kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków czy też przemocy.
- ✓ Zachowania ryzykowne są podejmowane przez młodzież często poza szkołą, gdzie nie daje to szkole możliwości wpływu na młodych ludzi – stąd ogromna rola rodziców, ich wiedzy oraz umiejętności współpracy z dzieckiem w zakresie kształtowania właściwych zachowań.
- ✓ Rekomenduje się rozpowszechnianie wśród uczniów informacji na temat form pomocy w przypadku posiadania w rodzinie osoby uzależnionej. Uczniowie powinni korzystać z warsztatów psychologicznych, które mogłyby polegać m.in. na praktycznych ćwiczeniach pracy nad swoją samooceną i bardzo ważną w tym wieku – asertywnością.
- ✓ Poleca się zapewnienie warsztatów dla nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz osób

pracujących w świetlicach.

- ✓ Rekomenduje się prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, gdyż to stanowi między innymi czynnik chroniący podejmowania zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- ✓ W Mieście Sulejówek, młode osoby, które przyznały, że **spożywały kiedykolwiek alkohol**, po raz pierwszy spróbowały go w wieku 8-10 lat (14,81% chłopcy, 8,93% dziewczynki). Pomimo tego, że jest to mały procent wśród wszystkich ankietowanych uczniów zachęca się wprowadzenie Programów Rekomendowanych w szkole. Programy te są rekomendowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) oraz mają na celu m.in. opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży. Na stronie www.programyrekomendowane.pl, są udostępnione wszelkie informacje i rodzaje programów. Dzięki nim można dostosować program do konkretnej grupy odbiorców (np. wieku dzieci).
- ✓ Uczniowie szkół oceniają, że **zdobywanie alkoholu na terenie miasta jest możliwe** (21,85% uczniów oraz 22,42% uczennic). Jest to sygnał dla Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, by zwiększyła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Nacisk powinien być kładziony również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów.
- ✓ Zaszczepieniu wśród uczniów zdrowego stylu życia, poprzez organizowanie konkursów sportowych, obozów sportowych oraz ciekawych zajęć WF. Dodatkowo, poleca się rozmieszczenie w szkole plakatów o tematyce zdrowego stylu życia i korzyści z nim związanych.
- ✓ Rekomenduje się obserwacje uczniów, w celu zidentyfikowania problemu **narkotykowego** w szkole, 1,99% chłopców (7 osób) oraz 8,07% dziewczynek (18 osób) przyznało, że kiedykolwiek zażywało narkotyki lub inne środki psychoaktywne. Poleca się organizowanie warsztatów dla kadry pracowniczej szkoły – przede wszystkim na temat tego, jak wykrywać objawy stosowania substancji psychoaktywnych. W tym celu, warto zajrzeć na stronę Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomani, gdzie możemy znaleźć przykłady objawów, które mogą wskazywać na odurzenie narkotykowe wśród dzieci i młodzieży.

KBPN - Przykłady objawów odurzenia narkotykowego (kliknij)

- ✓ 41,06% chłopców oraz 34,53% dziewczynek (62 chłopców, 77 dziewczynek), przyznaje, że doświadczyło kiedykolwiek **przemocy** ze strony innych osób. Rekomenduje się dostarczenie uczniom informacji, dotyczących tego, gdzie mogą szukać pomocy podczas, kiedy zostają ofiarą przemocy.
- ✓ Uczniowie, często w ankiecie wymieniają, że atrakcyjną formą działań profilaktycznych byłyby dla nich **zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą** (łącznie 54,68% badanych). Takie spotkania mają na celu uświadomienie dzieci i młodzieży o tym, jakie zachowania są aktem przemocy i jakie niosą za sobą konsekwencje psychiczne oraz fizyczne. Respondenci wskazywali również na **pogadanki z wychowawcą** (łącznie 63,00%), warto zatem zwrócić na ten fakt uwagę, i zaangażować wychowawców klas w prowadzenie lekcji profilaktycznych dla uczniów.
- ✓ Rekomenduje się skorzystanie z kwestionariusza **oceny ryzyka występowania przemocy** wobec dziecka oraz propozycja algorytmu postępowania w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie wobec dziecka. Powinno się go rozpowszechnić wśród pracowników oświaty oraz tych, którzy pracują bezpośrednio z dziećmi.

Kwestionariusz oceny ryzyka (kliknij)

